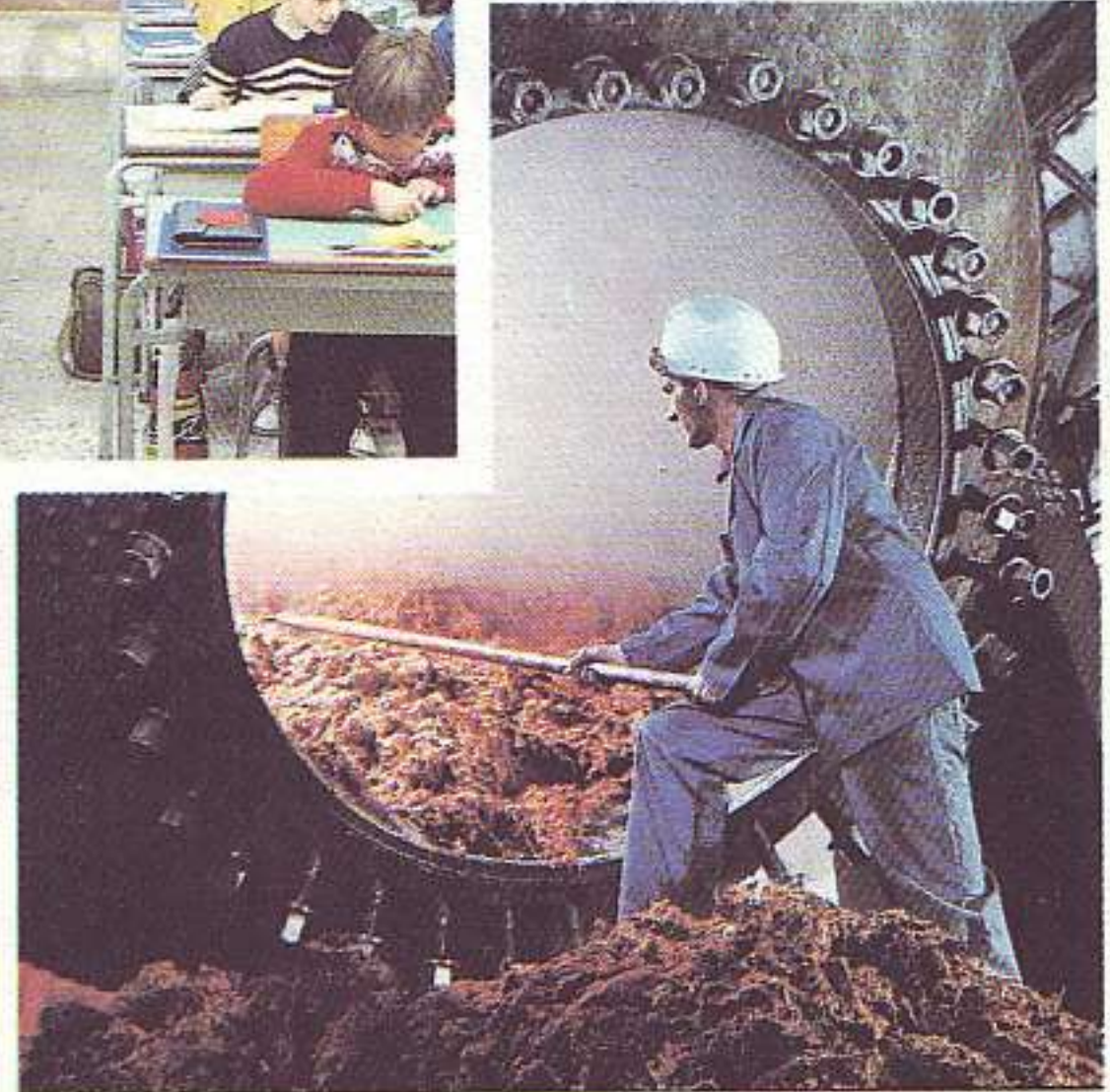
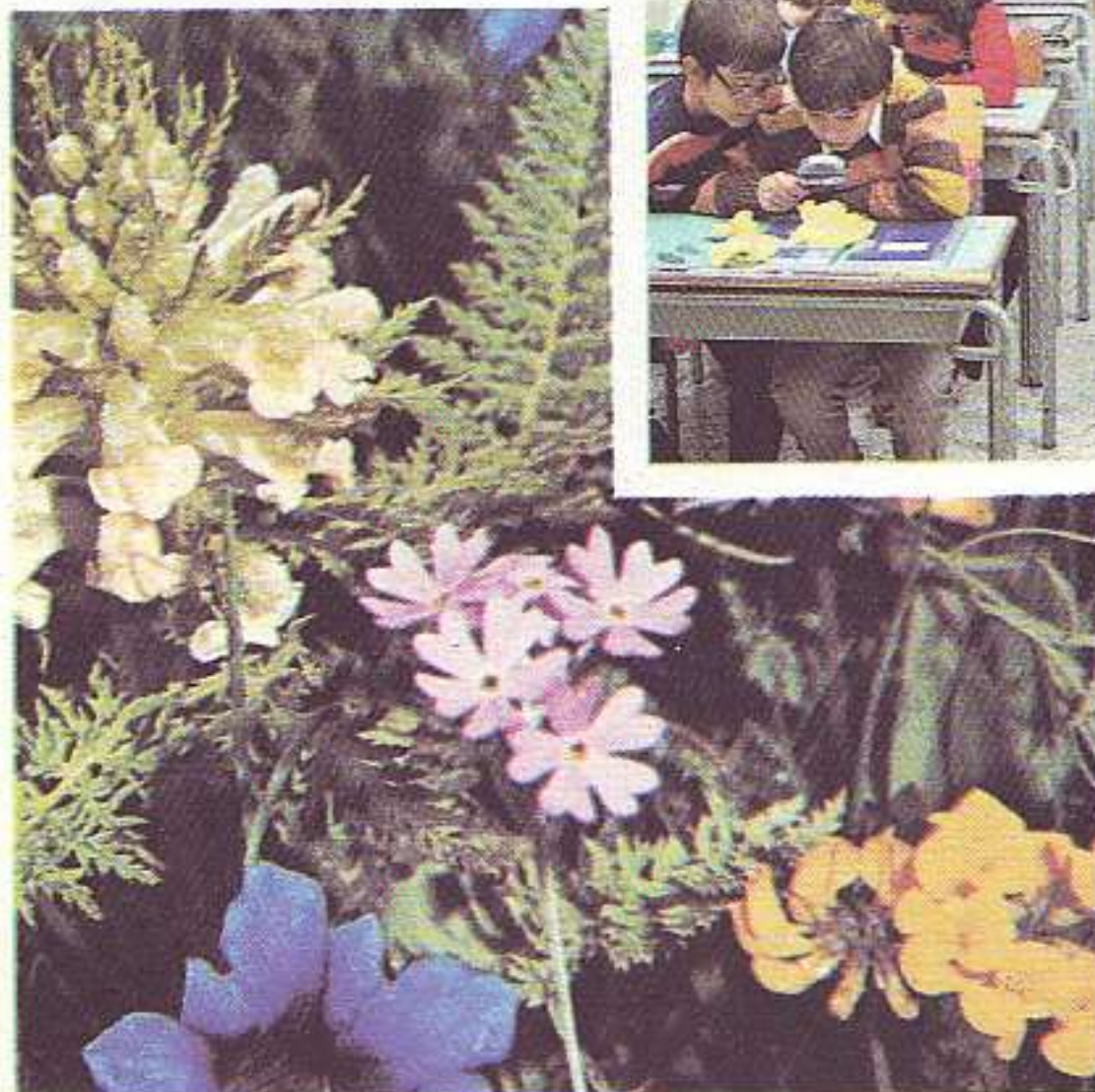
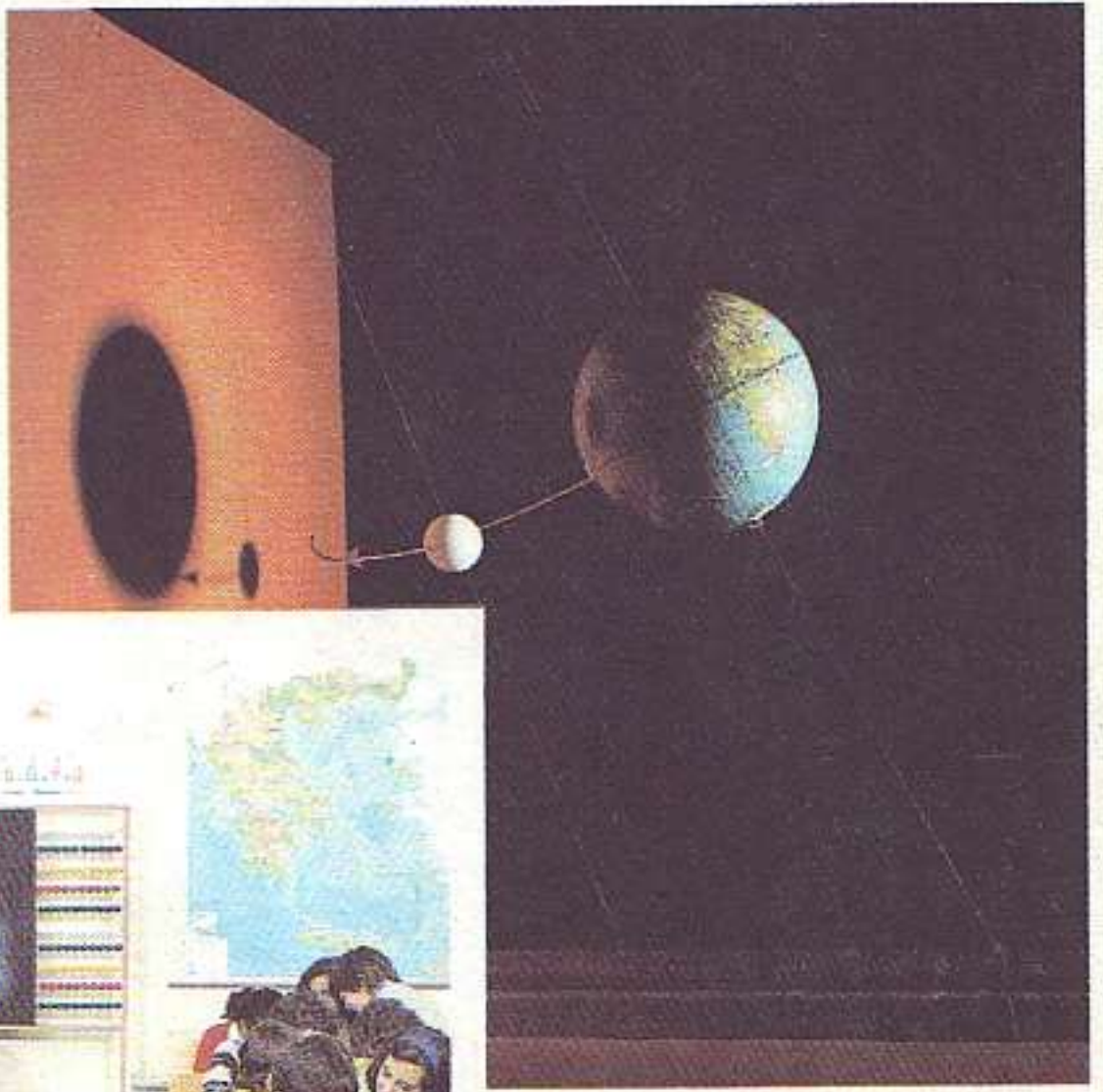

Τετράδιο Εργασιών
Τ... μαθητ.....

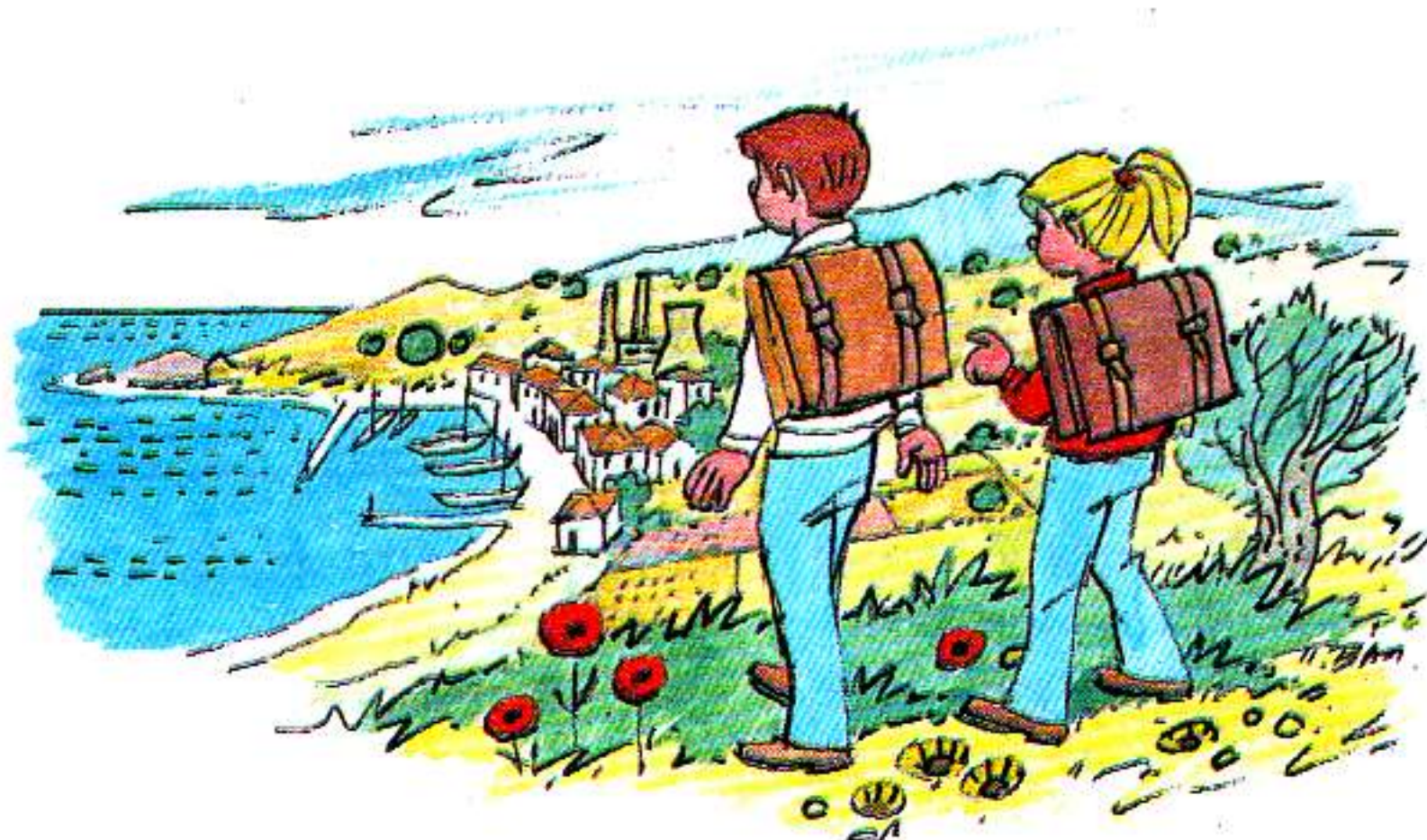
εμείς και ο κόσμος

τρίτη τάξη

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ

Συντακτική ομάδα: Μαρία Καζάζη-Πατηνιώτη
Αχιλλέας Λεοντάρης
Γιάννης Χριστιάς

Εικονογράφηση: Παύλος Βαλασάκης

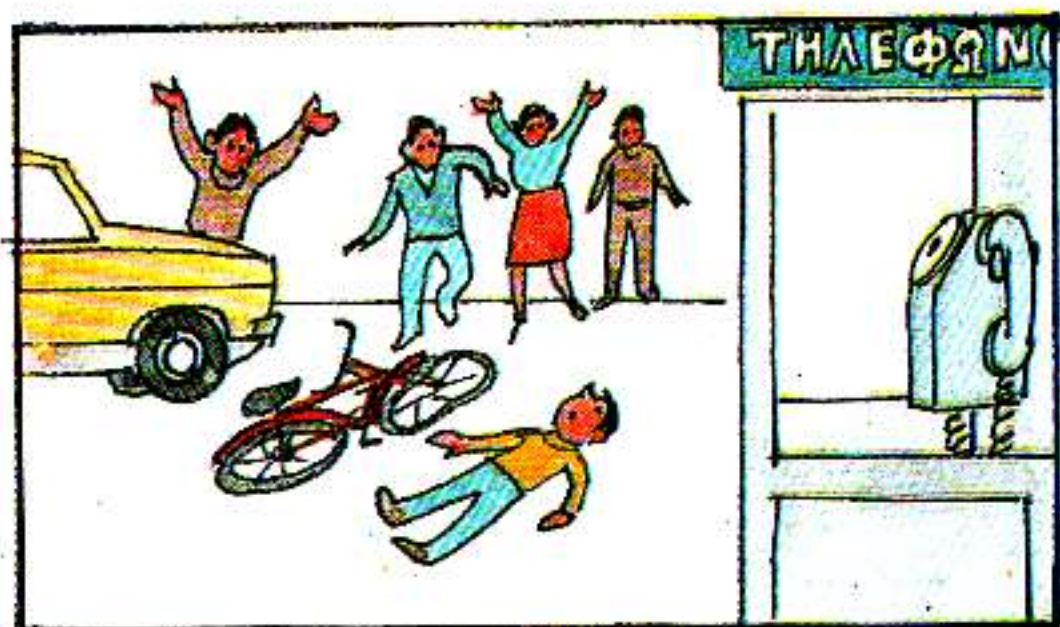
Με απόφαση της ελληνικής κυβέρνησεως τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν.

Ένας ή πολλοί μαζί;

Εργασία

1

- Παρατηρώ τις εικόνες και συμπληρώνω τις προτάσεις, χρησιμοποιώντας τις λέξεις: βοήθησαν, βοήθεια, συνεργασία, θέση, τηλεφωνήσει.

Το παιδί έπαθε σοβαρό ατύχημα και χρειάζεται Κάποιος πρέπει να στις Πρώτες Βοήθειες.

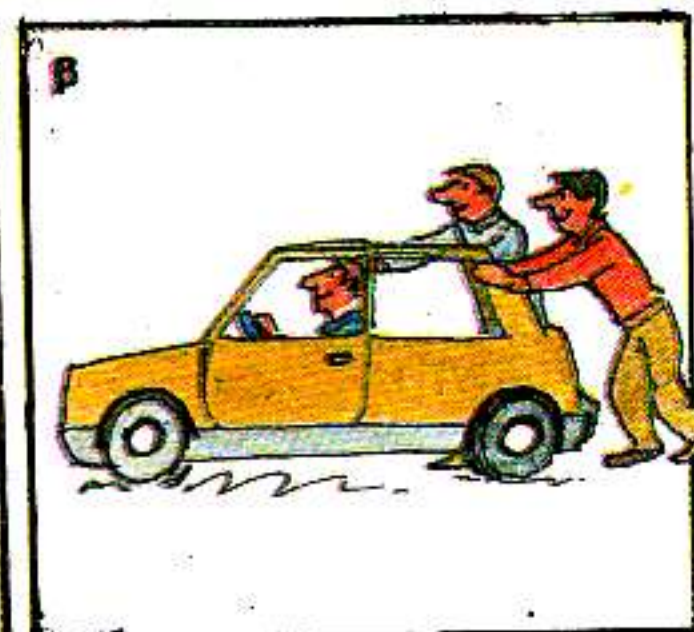

Ο γέρος που στέκει όρθιος είναι ανάπηρος. Κάποιος πρέπει να του προσφέρει τη του.

Το παιδί μόνο του δυσκολεύεται να λύσει το πρόβλημα. Ήρθαν δυο συμμαθητές του και με τη έλυσαν το πρόβλημα.

Στο δρόμο έσβησε η μηχανή του αυτοκινήτου. Ο οδηγός προσπάθησε χωρίς αποτέλεσμα. Τον δυο περαστικοί κι έτσι το αυτοκίνητο ξεκίνησε.

Ποιες ανάγκες μας ικανοποιεί η κοινότητα

Εργασία 2

2

α) – Συμπληρώνω τον παρακάτω πίνακα:

δημοτικά έργα και υπηρεσίες του χωριού μου	δημοτικά έργα και υπηρεσίες της πόλης ή της συνοικίας μου
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

β) – Βάζω ένα σταυρό στη στήλη που πρέπει:

έργα	εξυπηρετούν όλους τους κατοίκους	εξυπηρετούν μια οικογένεια
υδραγωγείο		
βρύση πλατείας		
βρύση σπιτιού		
ιατρείο		
γέφυρα		
στάβλος		
σπίτι		
κουζίνα του σπιτιού		
εστιατόριο		
νοσοκομείο		
ΙΧ αυτοκίνητο		
λεωφορείο		
γήπεδο		

γ) – Γράφω κάθε λέξη ή φράση στη στήλη που ταιριάζει:

ΟΤΕ, δημόσιοι δρόμοι, παιδική χαρά, θέατρο, αεροδρόμιο, ταχυδρομείο, νοσοκομείο, νηπιαγωγείο, Πρώτες Βοήθειες, δημοτικό σχολείο, λιμάνι, γυμνάσιο, γήπεδο, κοινοτικό ιατρείο.

εκπαίδευση	υγεία	επικοινωνία	συγκοινωνία	ψυχαγωγία
.....				
.....				
.....				
.....				

Πώς λειτουργεί μια κοινότητα

Εργασία 3

α) – Συμπληρώνω τις παρακάτω προτάσεις:

Στο χωριό (πόλη) μας έγιναν την Κυριακή δημοτικές Οι έβγαλαν προεκλογικούς λόγους, όπου ανακοίνωσε ο καθένας χωριστά το του. όλοι οι κάτοικοι του χωριού (πόλης), άνδρες και γυναίκες, που ήταν πάνω από ετών. Με τη δύση του ήλιου η επιτροπή μέτρησε τις και έβγαλε τα αποτελέσματα. Έτσι βγήκε το καινούργιο (.....) Ο που πήρε τους περισσότερους ψήφους έβγαλε το νέο (.....).

(Λέξεις που θα χρειαστούν: συνδυασμός, δημοτικό συμβούλιο, ψήφισαν, πρόεδρος, δήμαρχος, ψήφους, δημοτικό συμβούλιο, 18, υποψήφιοι, εκλογές, πρόγραμμα.)

β) – Συμπληρώνω τις παρακάτω προτάσεις:

Ζω στο δήμο ή κοινότητα που λέγεται

Έχει συμβούλιο με επικεφαλής (τον)

Γειτονικοί δήμοι είναι

Τι καθήκοντα έχει το δημοτικό συμβούλιο

Εργασία 4

Ακροστοιχίδα

1	Υ	Δ	Ρ		Μ		Τ	Ρ					
2	Δ												
3	Ρ		Π			Σ							
4	Α						Ω	Ν					
5	Γ												
6	Ω												
7	Γ									Α	Σ		
8	Ε												
9	Ι	Δ	Ρ										
10	Ο									Σ			

- Μ' αυτό μετράει ο δήμος το νερό των κατοίκων.
- Δέντρα στη σειρά.
- Αν δε φροντίσει ο δήμος για την καθαριότητα μολύνει το περιβάλλον.
- Ο μεγαλύτερος δήμος της χώρας μας.
- Έργο του δήμου που βοηθάει να περνάμε το ποτάμι.
- Το συντηρούν πολλοί δήμοι για να μαθαίνουν μουσική τα παιδιά.
- Υπάλληλος του δήμου.
- Στάσιμα νερά που ο δήμαρχος ή το κράτος πρέπει να αποξηράνει.
- Και γι' αυτά φροντίζει ο δήμος.
- Υπάλληλος του δήμου που φροντίζει για την καθαριότητα.

Οι κάτοικοι φροντίζουν και μόνοι τους το δήμο

Εργασία 5

- Κάνω προτάσεις με τις λέξεις που υπάρχουν στον κάθε κύκλο και τις γράφω απέναντι:

Ο πολιτιστικός
τους κατοίκους
με θεατρικές
παραστάσεις
ψυχαγωγεί
σύλλογος

διαβάζουν
σύλλογος
που ίδρυσε
στη βιβλιοθήκη
Τα παιδιά
ο εξωραϊστικός

Και το κράτος βοηθάει το δήμο

Εργασία 6

- Ταξινομώ τα παρακάτω έργα και τις υπηρεσίες: δημόσιοι δρόμοι, καθαριότητα, ΙΚΑ, υδραγωγείο, παιδική χαρά, ΟΤΕ, νοσοκομείο, κοινοτικό κατάστημα, ΔΕΗ, πάρκο.

Γι' αυτά φροντίζει το κράτος	Γι' αυτά φροντίζει ο δήμος
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

Τη ζωή μας ρυθμίζουν κανόνες και νόμοι

Εργασία 7

α) -Βάζω σταυρό στο τετράγωνο που πρέπει:

νόμος κανόνας

1. Όλα τα παιδιά από 6 έως 15 χρόνων είναι υποχρεωμένα να πηγαίνουν στο σχολείο.
2. Πρέπει να είμαστε ευγενικοί απέναντι στους άλλους.
3. Περνάμε το δρόμο μόνο όταν το φανάρι είναι πράσινο.
4. Κανένας δεν μπορεί να πειράξει την περιουσία του άλλου.
5. Μπαίνουμε και βγαίνουμε ήσυχα στην τάξη μας.

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

β) -Γράφω τις προτάσεις στη στήλη που ταιριάζουν:

περνώ με πράσινο - πετώ σκουπίδια στο δρόμο - φωνάζω δυνατά και ενοχλώ τους άλλους -
ρίχνω τα σκουπίδια στο καλάθι - δεν καταστρέφω το πράσινο - δεν περνώ με κόκκινο - δε
φωνάζω την ώρα της κοινής ησυχίας - καταστρέφω το πράσινο.

Παραβαίνω το νόμο ή τον κανόνα, όταν....	Τηρώ τον νόμο ή τον κανόνα, όταν....
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

Η ζωή στο χωριό ή στην πόλη μας

Εργασία 8

α) - Βάζω σταυρό εκεί που τα συναντούμε:

	στο χωριό	στην πόλη		στο χωριό	στην πόλη
νοσοκομείο	☐	☐	τρόλεϋ	☐	☐
αγροφύλακας	☐	☐	νηπιαγωγείο	☐	☐
πολυκατοικία	☐	☐	γεωργός	☐	☐
τράπεζα	☐	☐	γιατρός	☐	☐
θέατρο	☐	☐	φαρμακείο	☐	☐
μουσείο	☐	☐	εργάτης	☐	☐
	☐	☐	κινητοτρόφος	☐	☐

β) - Συμπληρώνω κι εγώ το δικό μου εικοσιτετράωρο, βάζοντας απέναντι από κάθε πρόταση την ώρα που ταιριάζει:

	Ξυπνώ το πρωί κι ετοιμάζομαι.
	Φεύγω για το σχολείο.
	Αρχίζουν τα μαθήματα.
	Τελειώνουν τα μαθήματα.
	Επιστρέφω στο σπίτι.
	Τρώμε για μεσημέρι.
	Διαβάζω και παίζω.
	Πηγαίνω για ύπνο.

Μεγάλα προβλήματα

Εργασία 9

α) – Βάζω σταυρό στο τετράγωνο που πρέπει:

σωστό λάθος

Στις μεγάλες πόλεις οι περισσότεροι άνθρωποι ζουν σε μονοκατοικίες.

--	--

Στα χωριά υπάρχει κυκλοφοριακό πρόβλημα.

--	--

Στα χωριά οι άνθρωποι είναι κοντά στη φύση.

--	--

Στις μεγάλες πόλεις υπάρχει συνωστισμός στους δρόμους.

--	--

Στα χωριά οι άνθρωποι δε γνωρίζουν ο ένας τον άλλο.

--	--

Στα χωριά υπάρχουν νοσοκομεία για τους αρρώστους.

--	--

Το χειμώνα οι κάτοικοι στα νησιά αντιμετωπίζουν προβλήματα συγκοινωνίας.

--	--

Στις μεγάλες πόλεις πολλοί άνθρωποι δουλεύουν στα εργοστάσια.

--	--

Στις μεγάλες πόλεις κάθε πολυκατοικία έχει τον κήπο της.

--	--

Στις μεγάλες πόλεις τα παιδιά δεν έχουν χώρο για να παίξουν.

--	--

β) – Συμπληρώνω τις προτάσεις με τις λέξεις που είναι αριστερά:

ελικόπτερο

αγορά

πολυκατοικίες

ορεινά

κυκλοφορία

Στις μεγάλες πόλεις οι περισσότεροι άνθρωποι ζουν σε Στις πόλεις η

..... είναι δύσκολη.

Οι σοβαρά άρρωστοι από τα χωριά και τα νησιά μεταφέρονται με στα νοσοκομεία.

Τα χωριά δεν έχουν μεγάλη

Ο δήμος άλλοτε και σήμερα

Εργασία 10

– Κόβω τις εικόνες από τη σελίδα και τις κολλώ εδώ με τη σειρά που χρησιμοποιήθηκαν αυτά που δείχνουν.

Φωτισμός

Γεωργικά εργαλεία

(A)

– Βάζω σταυρό στη σωστή πρόταση:

1. Ζω με άλλους, επειδή

- παίζω καλύτερα και συνεργάζομαι μαζί τους. ☐
- αυτοί με αναγκάζουν να ζω μαζί τους. ☐

2. Ζω σε δήμο, επειδή

- έχω ανάγκη από τους άλλους κι εκείνοι από μένα. ☐
- δεν έχω ανάγκη από τους άλλους ούτε εκείνοι από μένα. ☐

3. Το χωριό έχει:

- πανεπιστήμιο ☐
- λίγους κατοίκους ☐
- πολλά εργοστάσια ☐

4. Η πόλη έχει:

- πολυκατοικίες ☐
- λίγους κατοίκους ☐
- λίγα αυτοκίνητα ☐

(B)

– Συμπληρώνω τις προτάσεις μ' αυτές που βρίσκονται στο τέλος, ώστε να έχω σωστό νόημα:

1. Όταν γίνονται εκλογές στην πόλη,
2. Κάθε πολίτης πληρώνει δημοτικά τέλη
3. Πολλά χωριά και πόλεις έχουν
4. Για την υγεία, την εκπαίδευση και την ασφάλεια των κατοίκων της κοινότητας
5. Οι κανόνες και οι νόμοι

Προτάσεις που συμπληρώνουν τις παραπάνω.

– φροντίζει και το κράτος – συλλόγους και συνεταιρισμούς – οι ψηφοφόροι εκλέγουν το δημοτικό συμβούλιο – για να γίνονται δημοτικά έργα – πρέπει να τηρούνται απ' όλους.

Γ

– Γράφω ένα «ναι» στη σωστή πρόταση:

1. Τα ορεινά κι απόμακρα
χωριά ερήμωσαν, γιατί:

- α) είχαν μεγάλη αγορά
β) υπήρχε πολύς θόρυβος
γ) οι άνθρωποι δεν έβρισκαν δουλειά

2. Οι πόλεις μεγάλωσαν,
γιατί:

- α) είχαν καθαρή ατμόσφαιρα
β) οι άνθρωποι έβρισκαν ευκολότερα δουλειά
γ) δεν υπήρχε μεγάλη αγορά

Δ

– Γράφω τις παρακάτω λέξεις και προτάσεις εκεί που πρέπει:

αλέτρι, αγάλματα, καζάνι, ναοί, «όποιος θιάζεται σκοντάφτει», τείχη, αξίνα, αργαλειός,

«Γούρνα μου πελεκητή
και γεμάτη και κλειστή,
πούχεις μέσα μαύρα ψάρια
και γλυκό γλυκό κρασί.»

Μνημεία:

Εργαλεία - σκεύη:

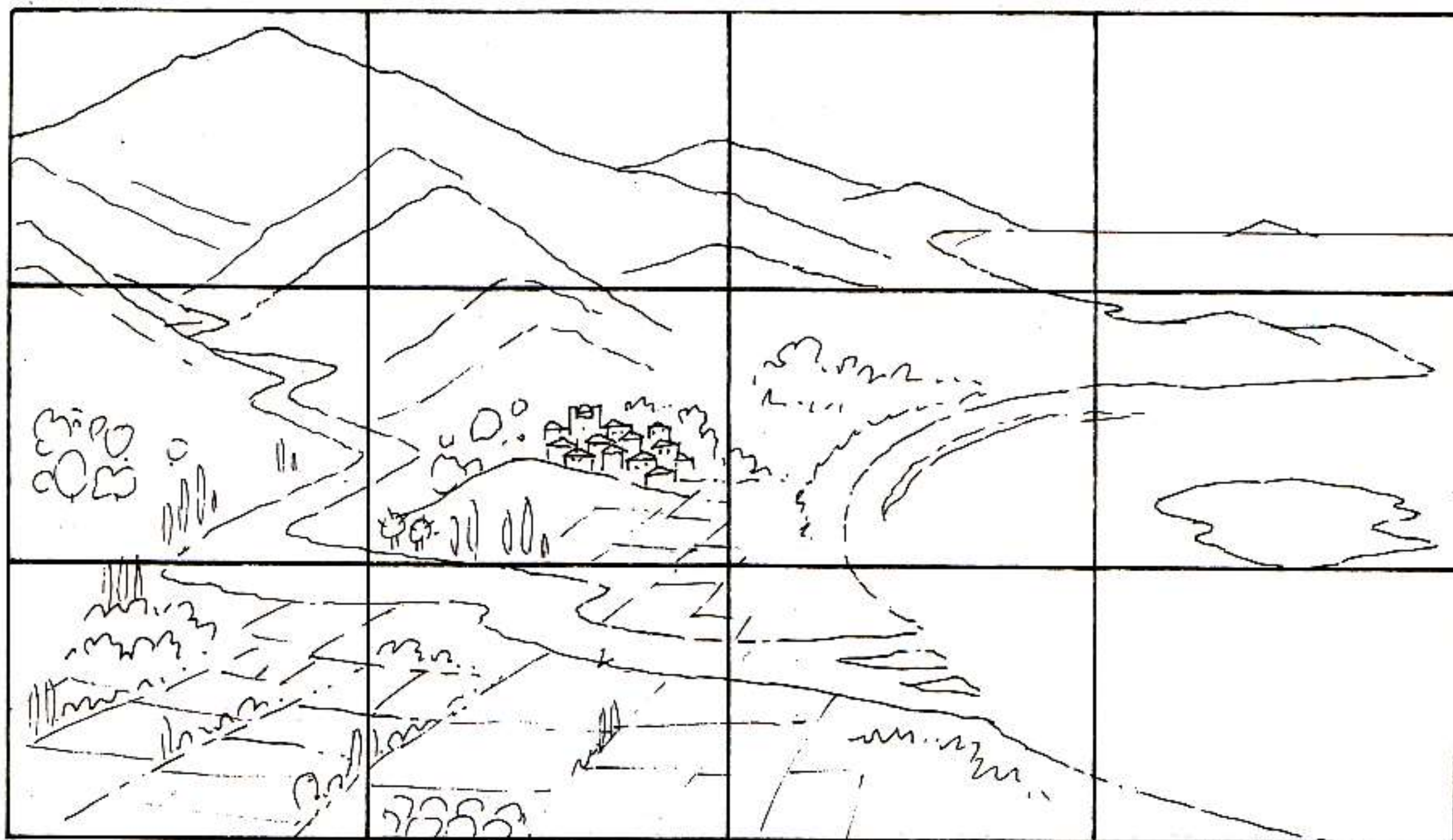
Παροιμίες - αινίγματα:

Ο τόπος που ζούμε

Εργασία

11

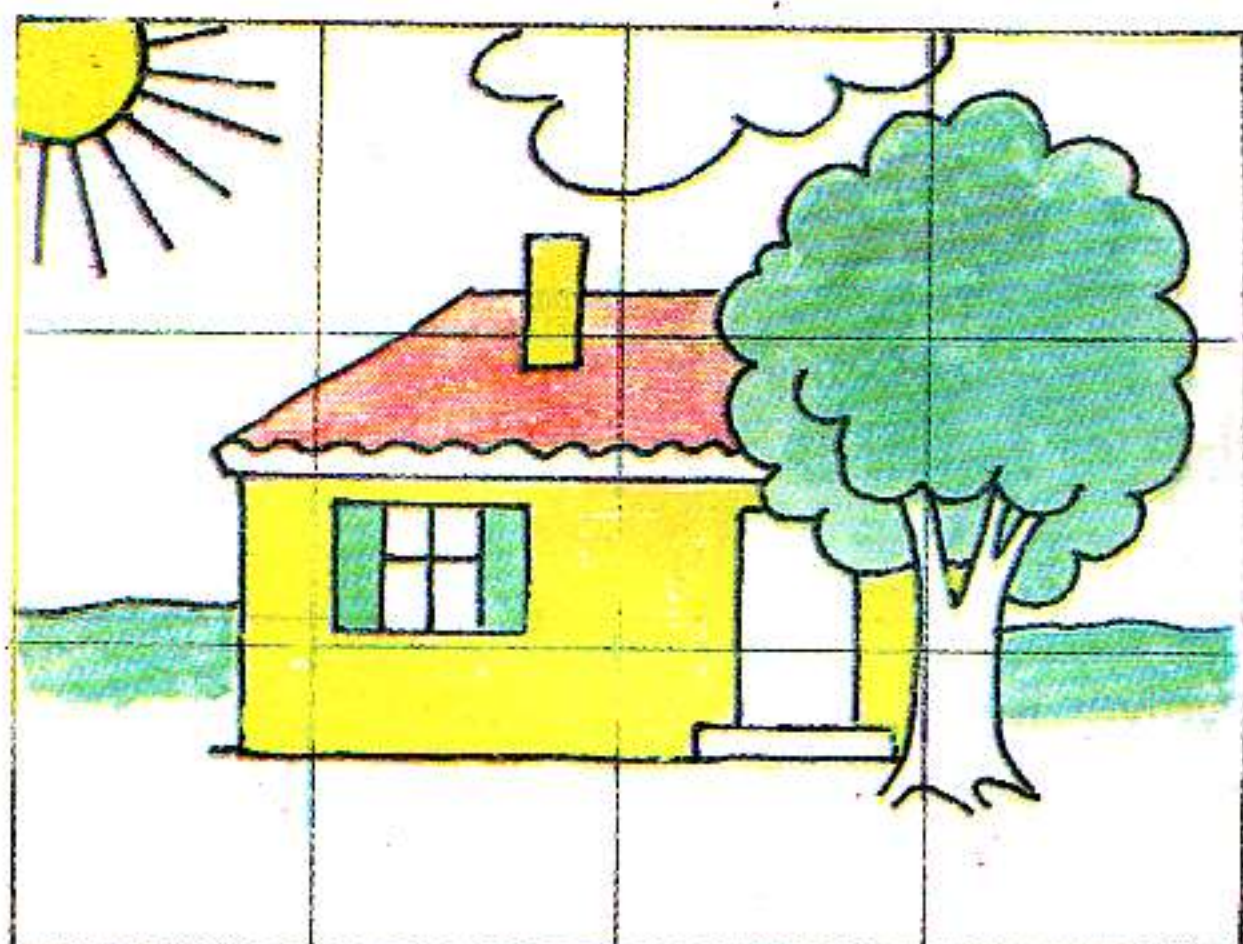
– Κόβω τις εικόνες από τη σελίδα και τις κολλώ παρακάτω στη θέση που ταιριάζουν:

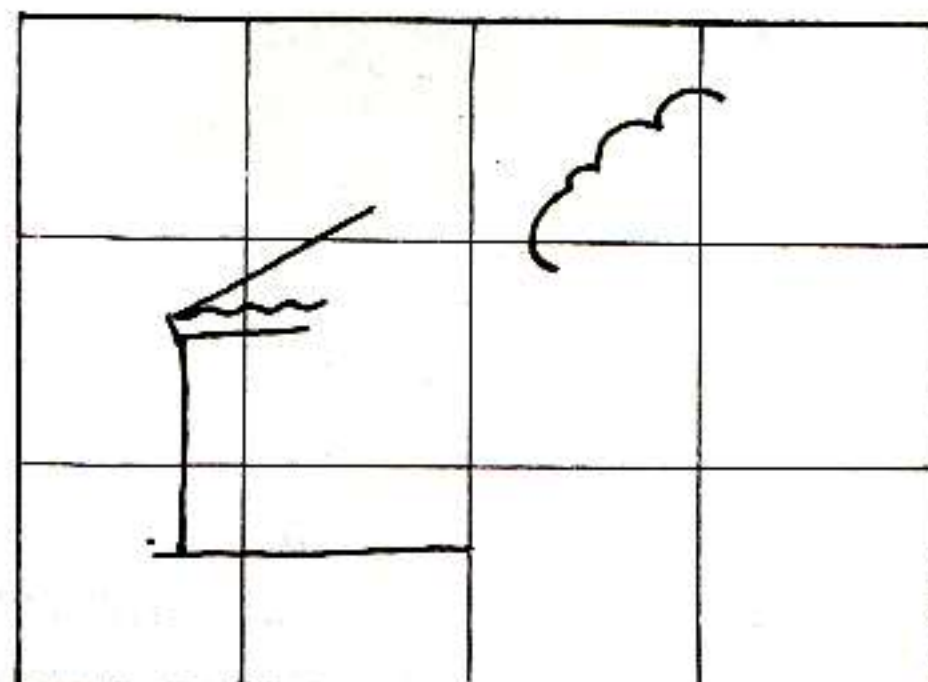
Μικραίνουμε το περίγραμμα:

Εργασία

12

– Μπορείς να σ' νεχίσεις;

Κάνουμε το σχέδιο της αίθουσας

Εργασία

13

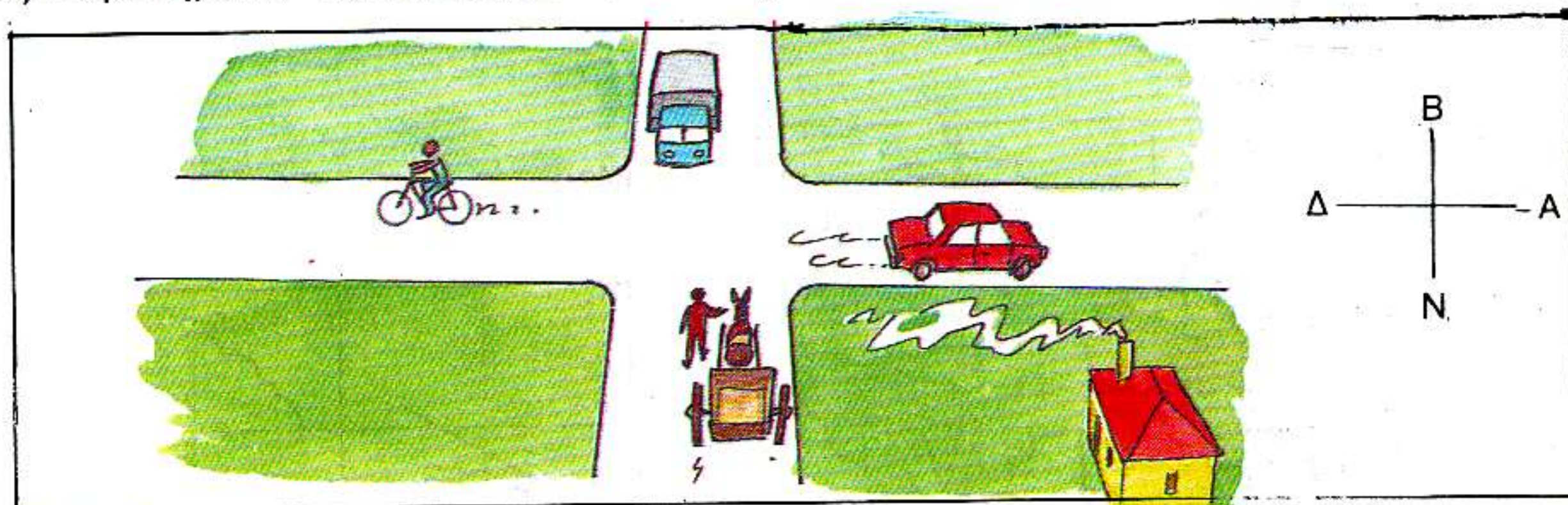
- Κάνω το σχέδιο της τάξης μου με κλίμακα 1:100.

Το σχεδιάγραμμα ενός χωριού ή μιας πόλης

Εργασία

14

α) Συμπληρώνω τις παρακάτω προτάσεις:

Το μικρό αυτοκίνητο πηγαίνει προς
Το φορτηγό πηγαίνει προς
Το κάρο πηγαίνει προς
Ο ποδηλάτης πηγαίνει προς

β) Από τη θέση του σχολείου μου:

- Η εκκλησία του χωριού μας ή της συνοικίας μας είναι προς
- Το δημαρχείο μας είναι προς

γ) Γράφω τα χωριά ή τις πόλεις που βρίσκονται:

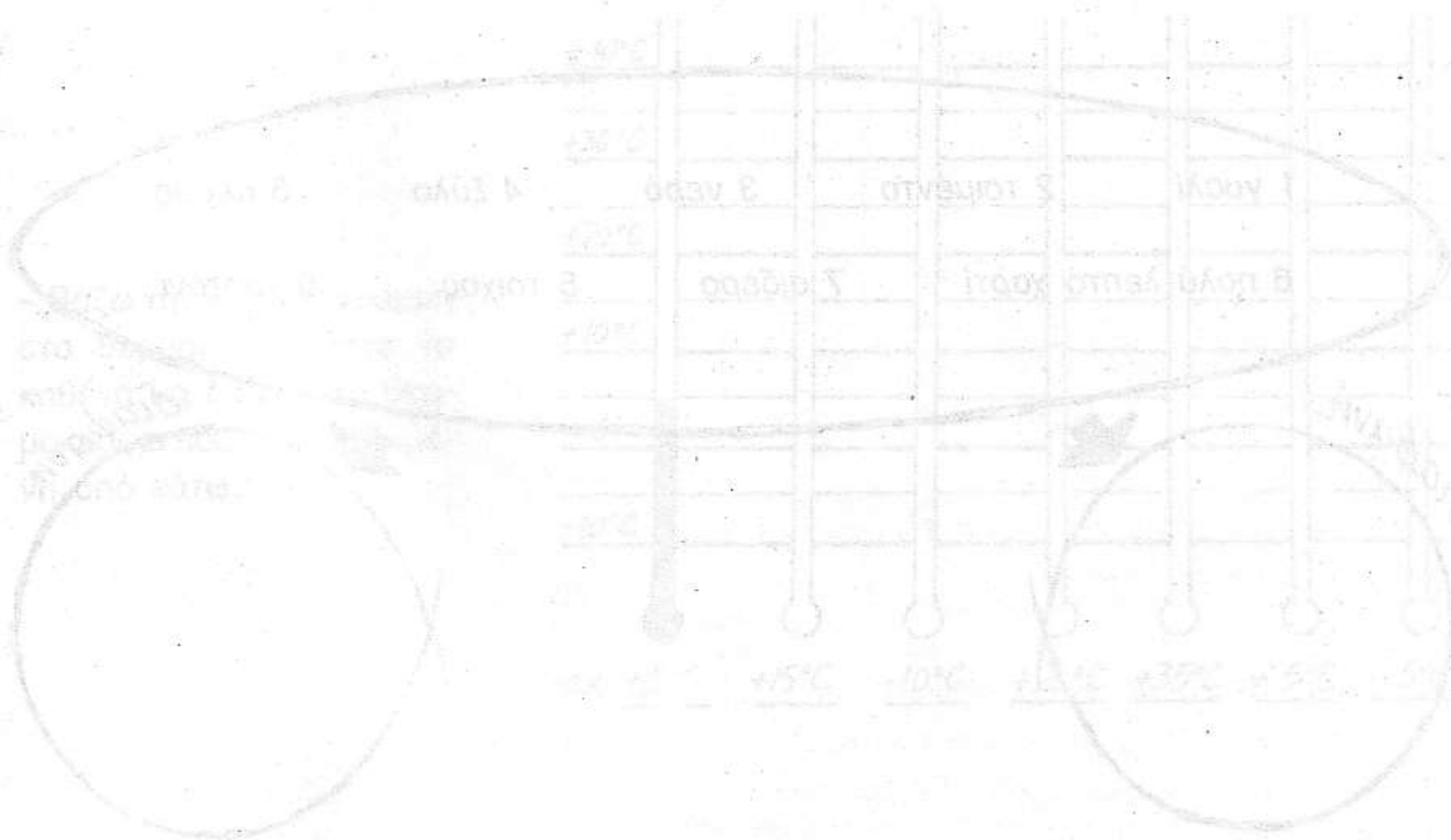
- ανατολικά του χωριού μου ή της πόλης μου
- δυτικά
- νότια
- βόρεια

Πώς παριστάνουμε μια περιοχή

Εργασία

15

- Σχεδιάζω την περιοχή μου από το χάρτη μ' ένα διαφανές χαρτί.

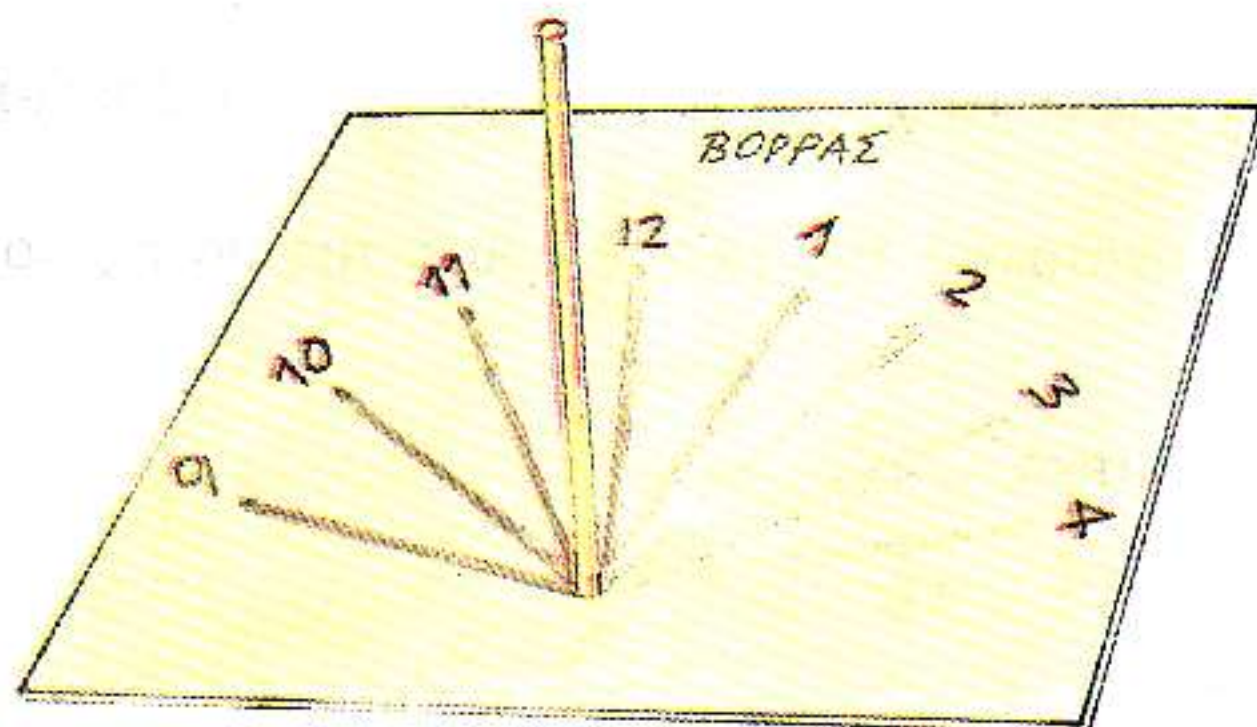
Ο ήλιος και το φως

Εργασία **16**

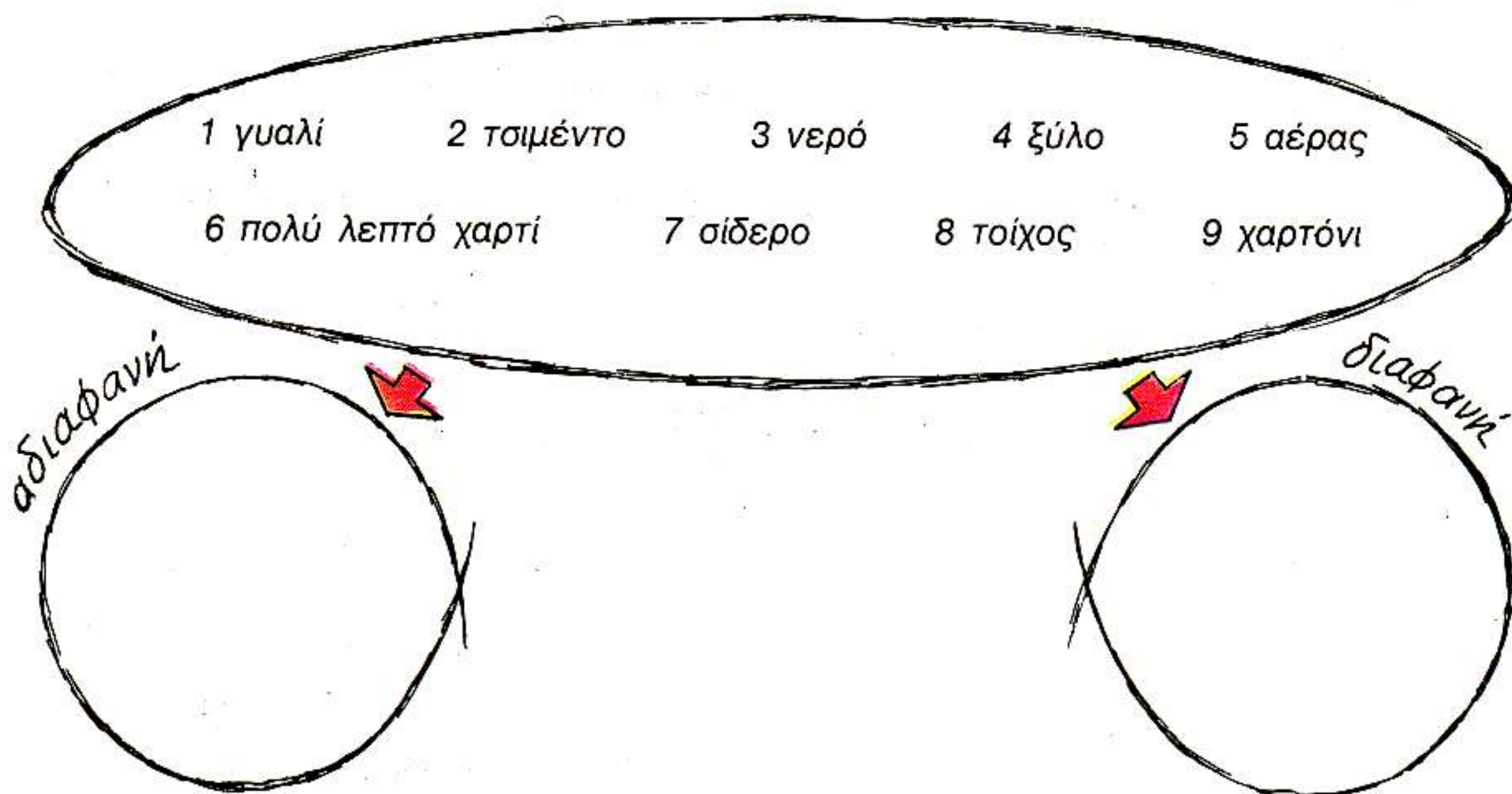
α) Φτιάχνω ένα ηλιακό ρολόι.

Υλικά: ένα στρογγυλό και ίσιο ξύλο 30 εκ., ένα χαρτόνι τετράγωνο 40·40 εκ.

Κατασκευή: Στερεώνω το στρογγυλό ξύλο, όρθιο στο μέσο του χαρτονιού και το βάζω σ' ένα μέρος που να το βλέπει ο ήλιος όλη τη μέρα. Σημειώνω τη σκιά του ξύλου πάνω στο χαρτόνι κάθε μια ώρα. Έτσι έχω ένα ηλιακό ρολόι.

β) – Χωρίζω τα σώματα σε αδιαφανή και σε διαφανή γράφοντας τον αριθμό του καθενός στο αντίστοιχο περίγραμμα.

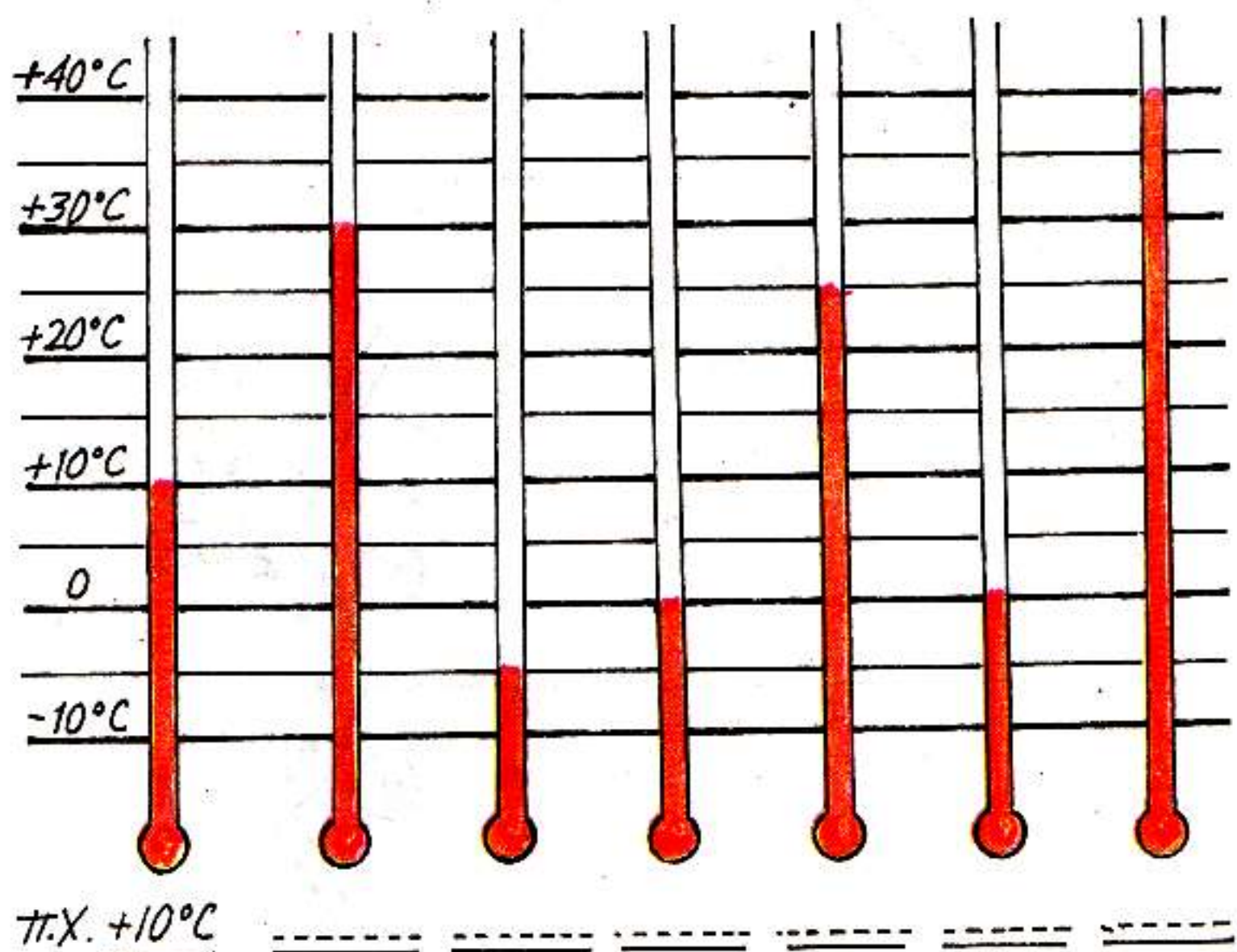

Ο ήλιος και η θερμότητα

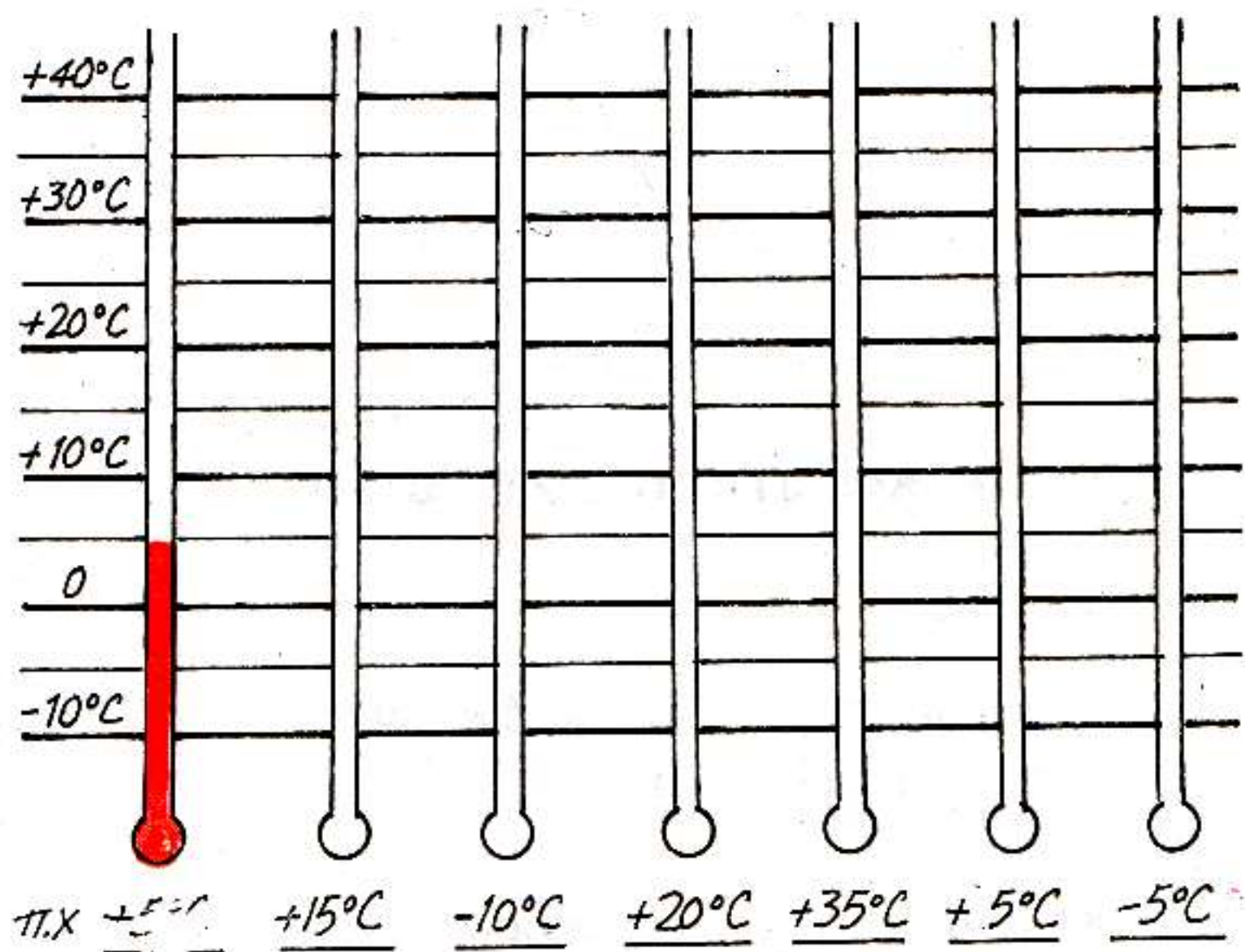
Εργασία

17

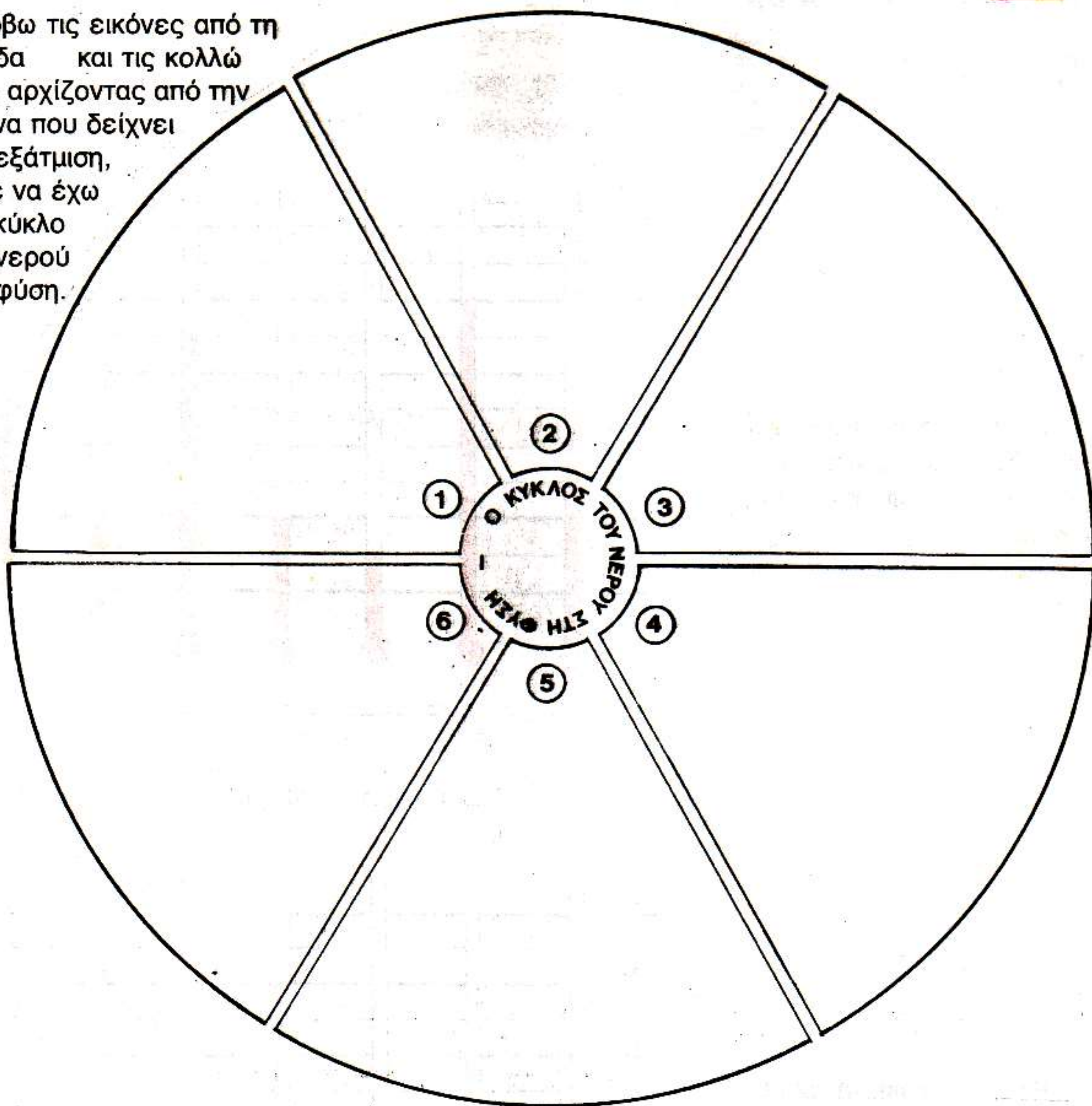
– Βρίσκω τη θερμοκρασία που δείχνουν τα θερμόμετρα και τη γράφω κάτω από το καθένα.

– Βάζω την κόκκινη γραμμή στα θερμόμετρα, ώστε το καθένα να δείχνει τη θερμοκρασία που είναι γραμμένη από κάτω.

– Κόβω τις εικόνες από τη σελίδα και τις κολλώ εδώ, αρχίζοντας από την εικόνα που δείχνει την εξάτμιση, ώστε να έχω τον κύκλο του νερού στη φύση.

Μελετούμε καλύτερα τον καιρό

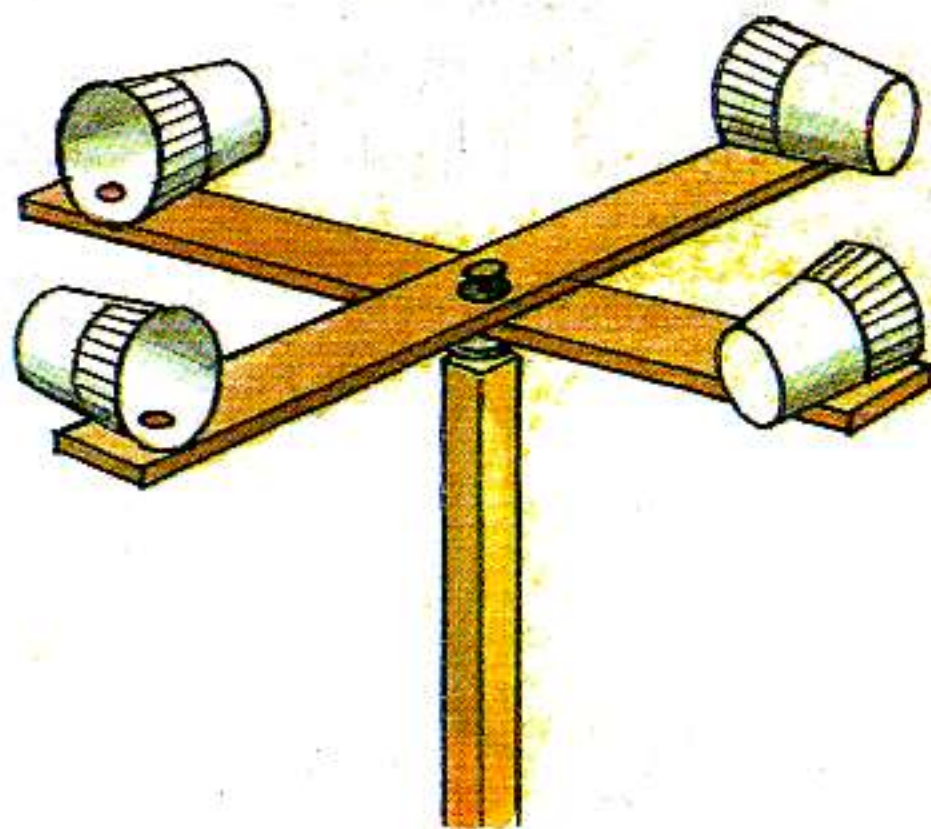
Εργασία

19

α) – Φτιάχνουμε στην τάξη μας ένα ανεμόμετρο όπως τὸ διπλανό.

Υλικά:

4 πλαστικά ποτήρια, μια μικρή ροδέλα, ένα καρφί, ένα ξύλινο χάρακα 30 εκατοστά, 2 λουρίδες κοντραπλακέ με μήκος 30 εκ. και πλάτος 2 ή 3 εκ.

β) – Κόβω τις εικόνες από τη σελίδα 71 και τις κολλώ εδώ στη θέση που ταιριάζει:

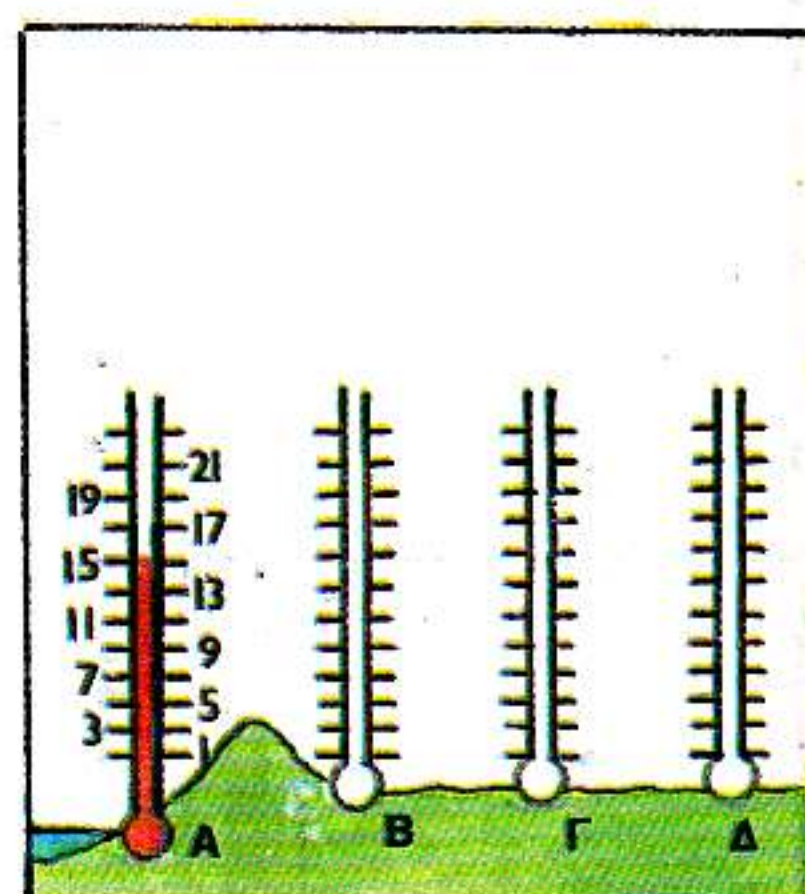
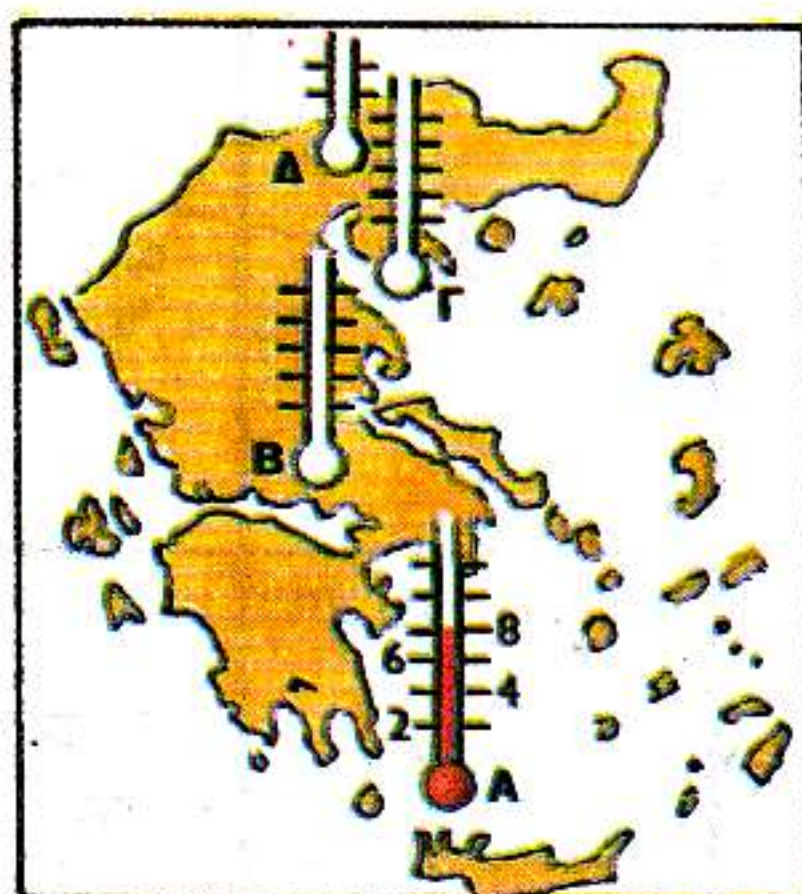
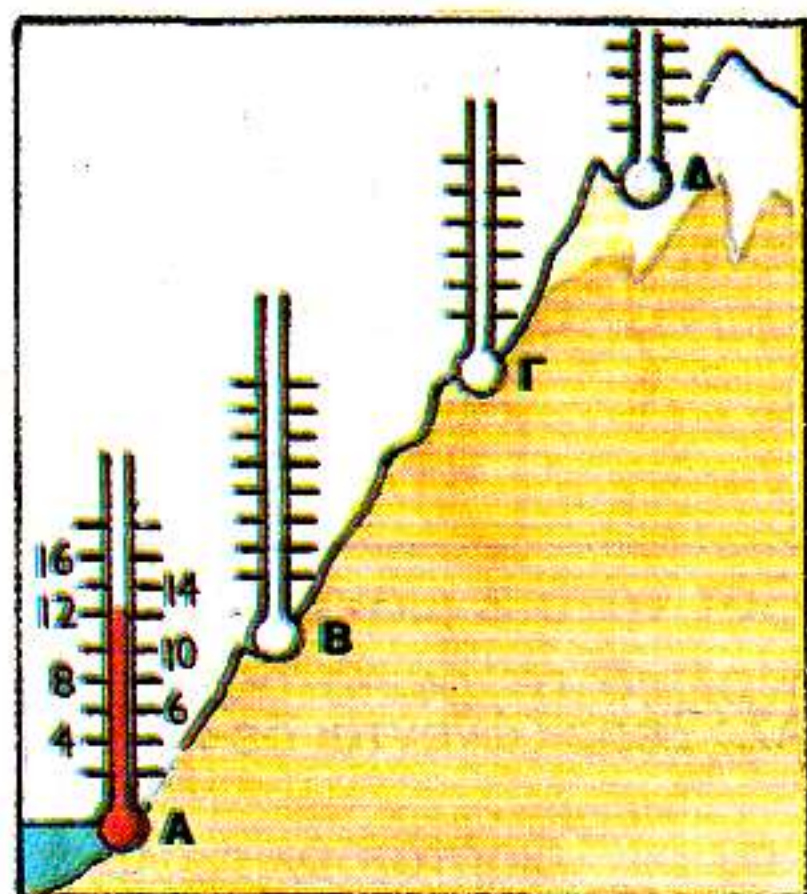
	ΜΠΩΦΟΡ	
	0	ΝΗΝΕΜΙΑ: Ο καπνός πηγαίνει πάνω. Τα φύλλα δεν κινούνται.
	2	ΑΣΘΕΝΗΣ άνεμος: Τα φύλλα των δέντρων κινούνται ελαφρά.
	4	ΜΕΤΡΙΟΣ άνεμος: Κινούνται τα μικρά κλαδιά.
	6	ΙΣΧΥΡΟΣ άνεμος: Κινούνται τα μεγάλα κλαδιά.
	8	ΘΥΕΛΛΑ: Σπάζουν τα κλαδιά από τα δέντρα.
	12	ΤΥΦΩΝΑΣ: Ξερριζώνονται δέντρα.

γ) - Παρατηρώ τον καιρό του τόπου μου και συμπληρώνω τον παρακάτω πίνακα με τα σημάδια που γνωρίζω.

	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατο	Κυριακή
Θερμοκρασία + 15 + 10 + 5 0 - 5							
Άνεμος α) Δ/νση							
β) Ένταση: άπνοια ασθενής άνεμος μέτριος άνεμος ισχυρός άνεμος							
Κατάσταση ουρανού							

Ο καιρός από τόπο σε τόπο

Εργασία 20

Τα θερμόμετρα Α, Β, Γ και Δ της κάθε εικόνας δείχνουν θερμοκρασίες την ίδια ώρα και μέρα, που διαφέρουν μεταξύ τους κατά δύο βαθμούς. Με βάση το Α θερμόμετρο της κάθε περίπτωσης, σημειώνω τη θερμοκρασία και στα άλλα θερμόμετρα.

Πώς το φυσικό περιβάλλον επηρεάζει τη ζωή μας

Εργασία 21

– Συμπληρώνω τις προτάσεις με τις λέξεις που είναι στις παρενθέσεις:

(1. Η ζωή στα ορεινά μέρη)

Η πατρίδα μας έχει πολλούς τόπους. Οι εκεί είναι λίγοι, γιατί δεν υπάρχουν μεγάλες καλλιεργήσιμες ούτε και οι άνθρωποι δε βρίσκουν Όσοι μένουν εκεί ασχολούνται κυρίως με την και την

Το καλοκαίρι πολλοί άνθρωποι στα ορεινά χωριά.

(υλοτομία, δουλειά, κτηνοτροφία, εκτάσεις, ορεινούς, κάτοικοι, εργοστάσια, παραθερίζουν)

(2. Η ζωή στα πεδινά μέρη)

Οι περισσότεροι κάτοικοι της χώρας μας ζουν σε τόπους. Εκεί υπάρχουν μεγάλες καλλιεργήσιμες,, μεγάλες πόλεις και χωριά και γι' αυτό οι άνθρωποι βρίσκουν ευκολότερα

Οι γεωργοί καλλιεργούν τη γη με σύγχρονα γεωργικά και παράγουν πολλά προϊόντα.

(γεωργικά, δουλειά, πεδινούς, εργοστάσια, μηχανήματα, εκτάσεις)

(3. Η ζωή στα παραθαλάσσια μέρη)

Η πατρίδα μας βρέχεται από και έχει πολλές μεγάλες και πολλά

Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με την και τη

Το καλοκαίρι τα νησιά μας τα επισκέπτονται πολλοί Το πολλές φορές απομονώνονται και έχουν προβλήματα

(συγκοινωνίας, παραλίες, τουρίστες, θάλασσα, ναυτιλία, χειμώνα, νησιά, αλιεία)

Ο άνθρωπος αλλάζει τη φύση

Εργασία

22

α) – Αντιστοιχίζω τις παρακάτω λέξεις:

υδροηλεκτρικό εργοστάσιο

ποτάμι

αρδευτικό έργο

πότισμα

γέφυρα

φράγμα

αναδάσωση

χωριά - πόλεις

κτίρια

προστασία του περιβάλλοντος

β) – Κάνω κι εδώ το ίδιο:

πυρκαγιά

ρύπανση ατμόσφαιρας

υγρά απόβλητα εργοστασίου

ρύπανση ξηράς

καυσαέρια

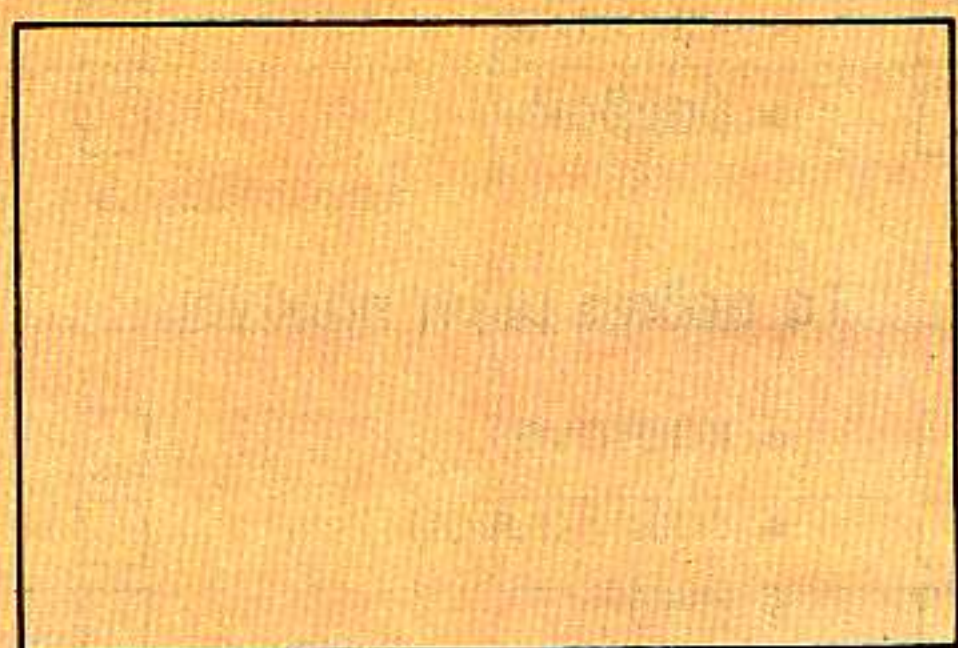
καταστροφή δασών

σκουπίδια

ρύπανση νερών

(A)

Οι μαθητές μιας τάξης σχεδίασαν την αίθουσά τους με κλίμακα 1:100 και είχαν το παρακάτω σχέδιο:

4 εκ.

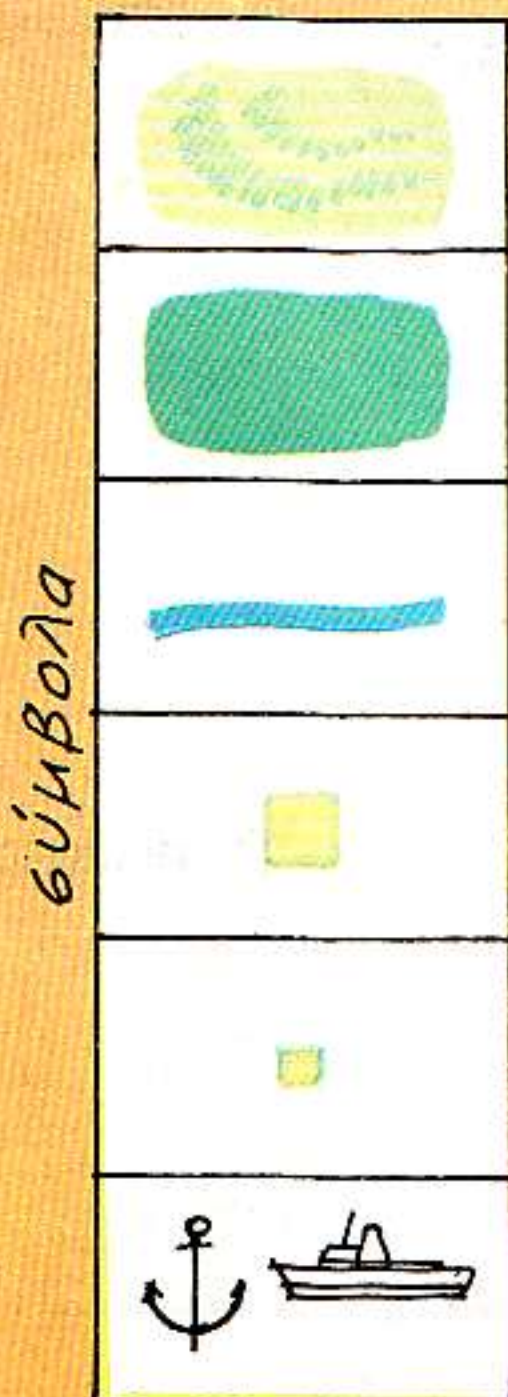
6 εκ.

(B)

– Βρίσκω πόσα μέτρα είναι το μήκος και πόσα το πλάτος της αίθουσας.

μήκος μ.
πλάτος μ.

– Γράφω το όνομα δίπλα στο καθένα από τα παρακάτω σύμβολα του χάρτη.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Γ

– Βάζω σταυρό στο σωστό:

Τα ορεινά μέρη έχουν:

- λιμάνια ☐
- χαράδρες ☐
- κόλπους ☐

- πολλούς κατοίκους ☐
- καλούς δρόμους ☐
- μικρή αγορά ☐

Τα ορεινά μέρη παράγουν:

- ρύζι ☐
- κάστανά ☐
- βαμβάκι ☐

Τα πεδινά μέρη έχουν:

- βουνά ☐
- νησιά ☐
- πεδιάδες ☐

- μεγάλες πόλεις ☐
- λίγους κατοίκους ☐
- λίγα κτήματα ☐

Τα πεδινά μέρη παράγουν:

- κάστανά ☐
- τσάι βουνού ☐
- σιτάρι ☐

Τα νησιά έχουν:

- μεγάλα ποτάμια ☐
- λιμάνια ☐
- μεγάλες πεδιάδες ☐

Το οροπέδιο βρίσκεται:

- στον κάμπο ☐
- στο βουνό ☐
- στην παραλία ☐

Δ

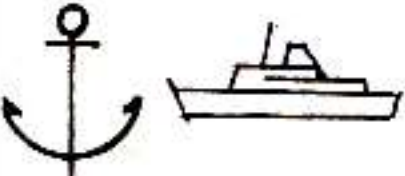
– Συμπληρώνω τις προτάσεις:

- Η γη κινείται γύρω από τον της και γύρω από τον
- Η μεγαλύτερη πηγή φωτός είναι ο
- Τα σώματα που δεν αφήνουν το φως να περάσει λέγονται Τα σώματα που αφήνουν το φως να περάσει λέγονται
- Η μεγαλύτερη πηγή θερμότητας είναι ο
- Το πόσο κρύο ή ζεστό είναι ένα σώμα το λέμε
- Τη θερμοκρασία τη μετράμε με το
- Το νερό το συναντάμε σε τρεις καταστάσεις, και
- Το πόσο βρέχει σ' έναν τόπο το βρίσκουμε με το

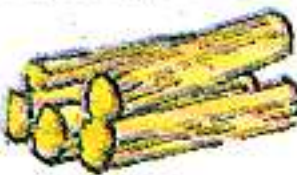
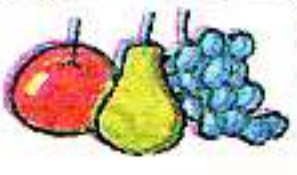
Συγκοινωνίες και μεταφορές

Εργασία 23

α) – Συμπληρώνω τον παρακάτω πίνακα:

σύμβολα	όνομα	τα μέσα συγκοινωνίας και μεταφοράς
		
		
		
		

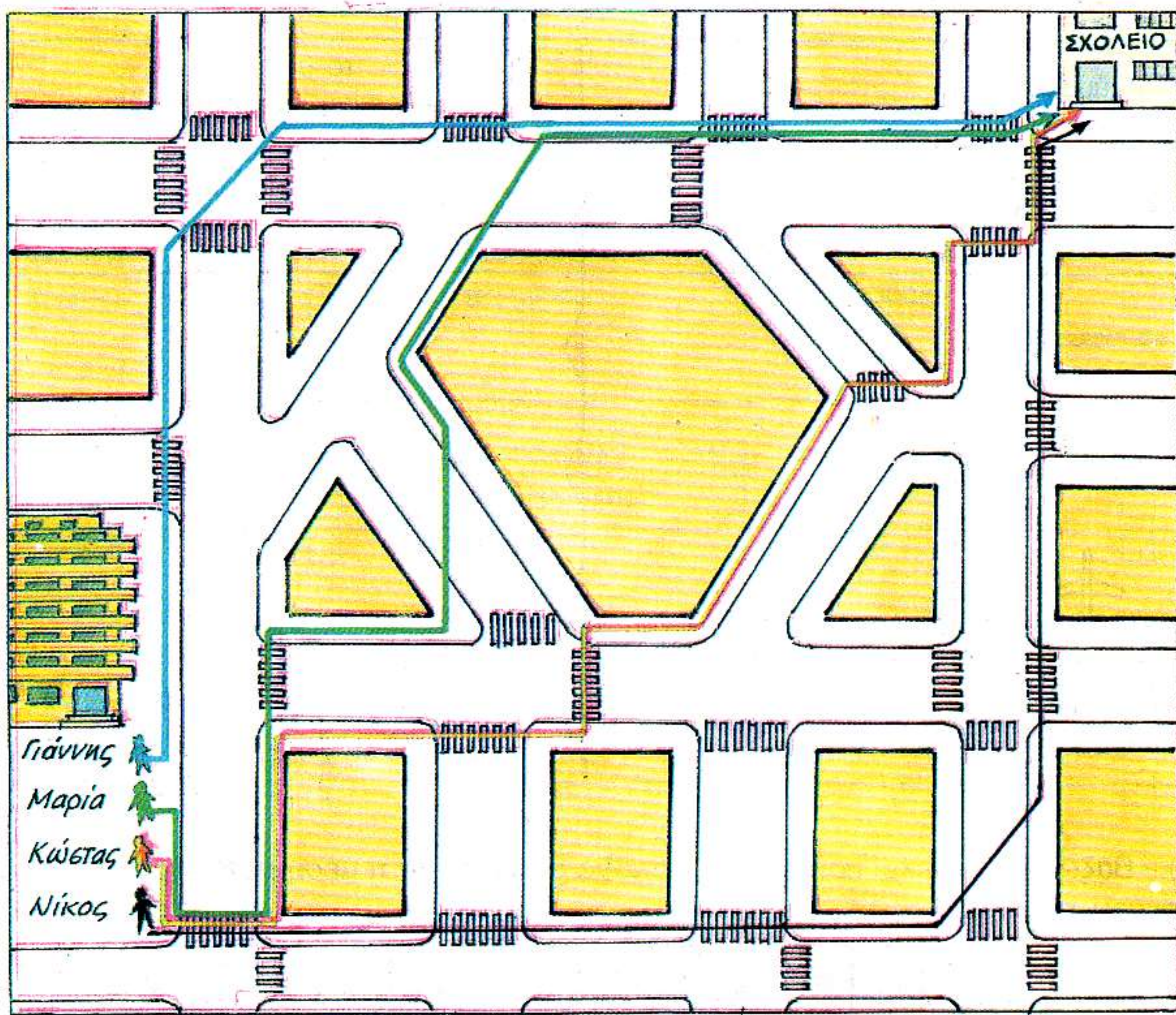
β) – Βάζω σταυρό εκεί που πρέπει ώστε να φαίνεται με τι μέσο μεταφέρονται τα παρακάτω προϊόντα:

	άμμος 	ξύλα 	ψάρια 	πετρέλαιο 	φρούτα 	αυτοκίνητο
						
						
						
						
						

Πώς θα κυκλοφορούμε ακίνδυνα

Εργασία

24

Ο Γιάννης, η Μαρία, ο Κώστας και ο Νίκος μένουν στην ίδια πολυκατοικία και πηγαίνουν στο ίδιο σχολείο. Ο καθένας ακολούθησε το δικό του δρομολόγιο όπως δείχνουν οι χρωματιστές γραμμές.

– Περιγράφω τα δρομολόγια και σημειώνω στο διπλανό πίνακα πόσα λάθη έκανε ο καθένας.

τα παιδιά	τα λάθη
Γιάννης	
Μαρία	
Κώστας	
Νίκος	

Επικοινωνίες

Εργασία 25

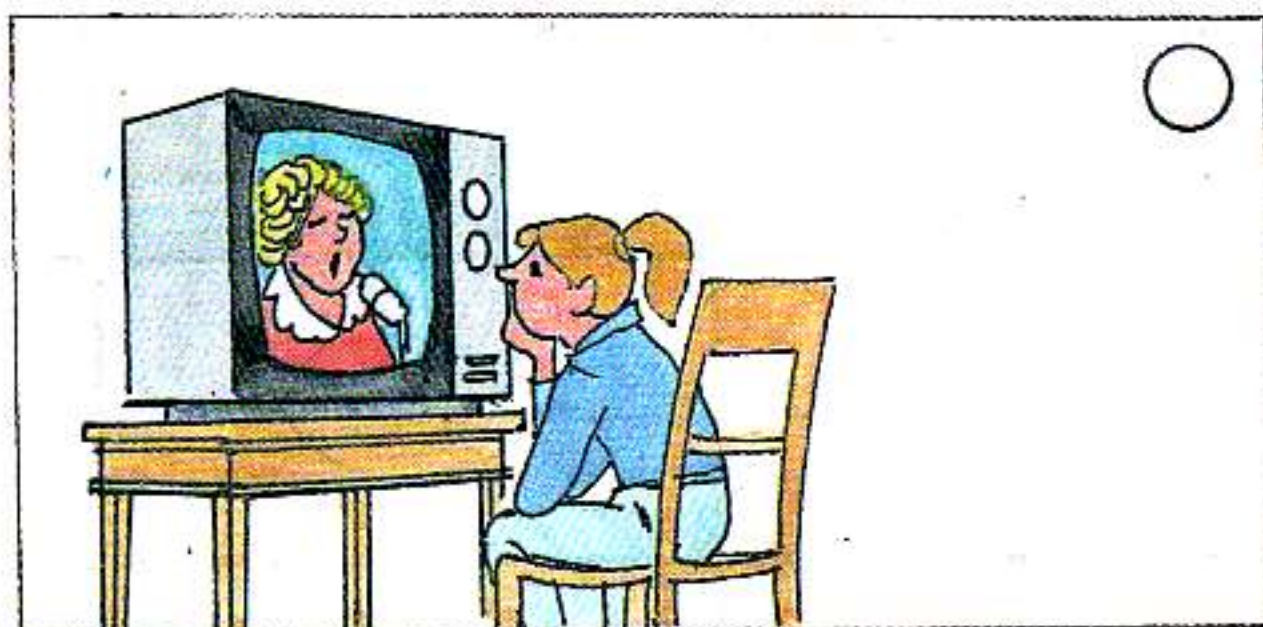
– Βάζω σταυρό στο ορθογώνιο που πρέπει:

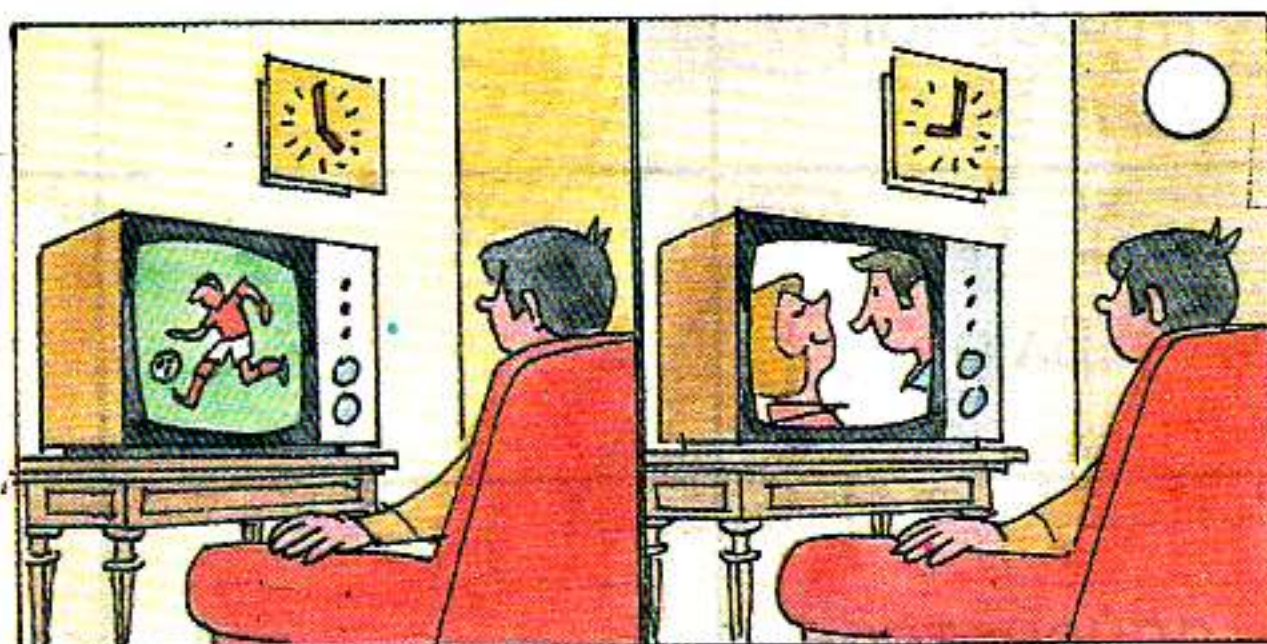
			
τηλεόραση			
βιβλίο			
ασύρματος			
πινακίδα			
μαγνητόφωνο			
τηλέφωνο			
εφημερίδα			
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές- διαδίκτυο			

– Διαβάζω τις παρακάτω προτάσεις και βάζω τον αριθμό της στην εικόνα που πρέπει:

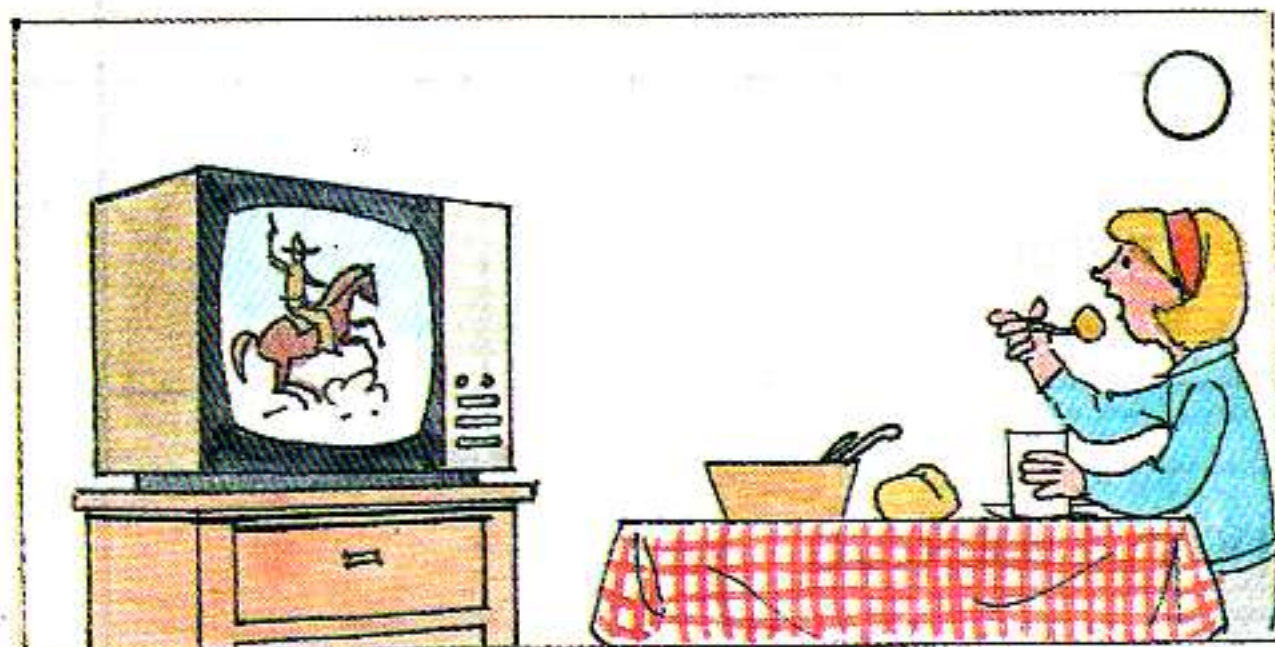
1. Δεν είναι καλό να βλέπουμε πολλές ώρες τηλεόραση.

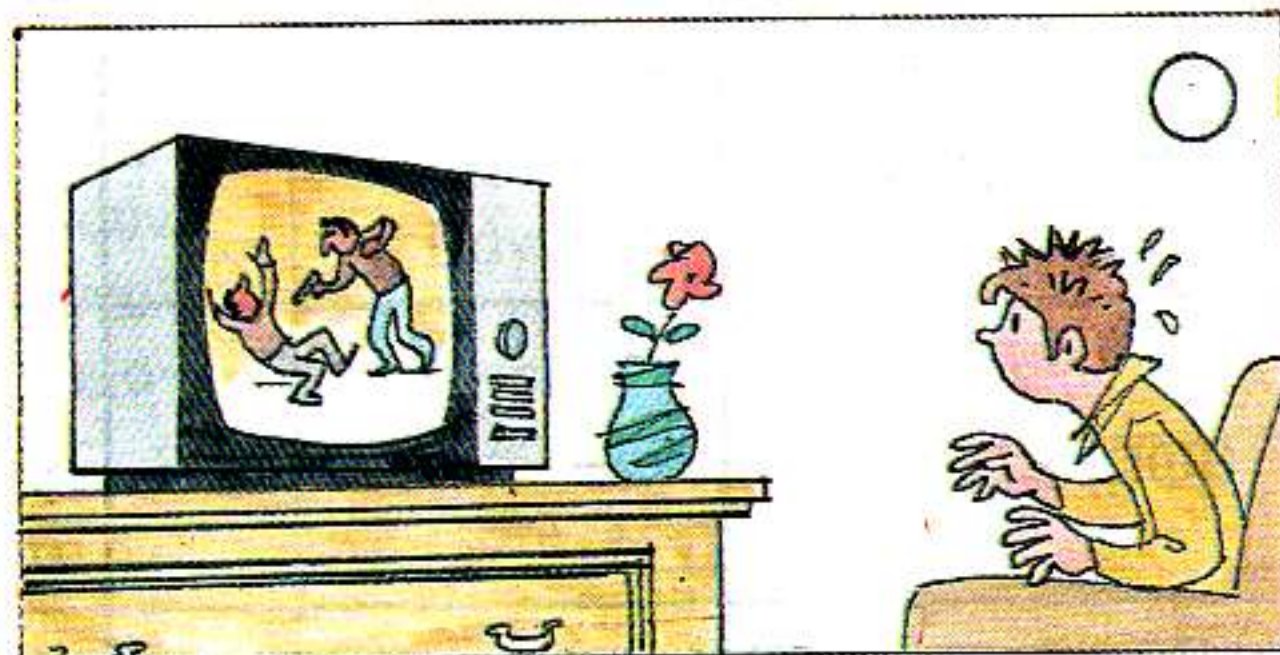
2. Όταν τρώμε, δεν πρέπει να βλέπουμε τηλεόραση.

3. Όταν βλέπουμε από κοντά τηλεόραση, βλάπτουμε τα μάτια μας.

4. Δεν πρέπει να βλέπουμε έργα που δεν είναι για παιδιά.

(A)

– Ταξινομώ τα μέσα συγκοινωνίας και μεταφοράς στις παρακάτω στήλες:

φορτηγό, αεροπλάνο, νταλίκι, υπερωκεάνειο, ταξί, ποδήλατο, ελικόπτερο, τρένο, φέρυ-μποτ, διαστημόπλοιο, τάνκερ, λεωφορείο.

ξηράς	θάλασσας	αέρα
.....		
.....		
.....		
.....		

(B)

– Βάζω σταυρό εκεί που πρέπει:

σωστό λάθος

– Περνώ στο απέναντι πεζοδρόμιο με κόκκινο φως.

☐☐

– Περνώ από τις διαβάσεις κοιτάζοντας αριστερά και δεξιά.

☐☐

– Περνώ στο απέναντι πεζοδρόμιο με πράσινο φως.

☐☐

– Παίζω πίσω από σταθμευμένα οχήματα.

☐☐

– Βαδίζω πάντα πάνω στο πεζοδρόμιο.

☐☐

Γ

- Συμπληρώνω τις προτάσεις με τις λέξεις που είναι στην παρένθεση:
- Τα παιδιά διαβάζουν και διάφορα με εικόνες και ευχάριστες ιστορίες.
- Στην τάξη τους παρακολουθούν τα μαθήματα και πάνω σ' αυτά. Μια φορά την εβδομάδα βλέπουν στην καραγκιόζη.
- Οι άνθρωποι που βρίσκονται μακριά επικοινωνούν μεταξύ τους με ή με το
- Οι αεροπόροι επικοινωνούν με τον
- Τα νέα απ' όλο τον κόσμο τα αθαίνουμε από τις, το, την, το
- Το ραδιόφωνο, την τηλεόραση, τις εφημερίδες, τα βιβλία, τα περιοδικά κτλ. τα λέμα μέσα ενημέρωσης.

(τηλεόραση, ασύρματος, εφημερίδες, περιοδικά, τηλέφωνο, ραδιόφωνο, συζητούν, γράμματα, μαζικής, βιβλία, διαδίκτυο)

Δ

- Ταξινομώ τα παρακάτω μέσα επικοινωνίας σε σύγχρονα και παλιά:
φωτιά, τηλεόραση, ταχυδρομική άμαξα, ραδιόφωνο, τηλέφωνο, εφημερίδα, δορυφόρος, ταχυδρόμος, δρομέας, διαδίκτυο.

σύγχρονα μέσα επικοινωνίας	παλιά μέσα επικοινωνίας
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

Τα φυτά του τόπου μας

Εργασία 27

– Βάζω σταυρό εκεί που πρέπει:

(α)	έλατο	αμυγδαλιά	ελιά	βελανιδιά	τριανταφυλλιά	κισσός
οπωροφόρα						
δέντρα του δάσους						
αναρριχώμενα						
καλλωπιστικά						
(β)	κυπαρίσσι	κερασιά	λεμονιά	βερικοκιά	αχλαδιά	πορτοκαλιά
αειθαλή						
φυλλοβόλα						
(γ)	ντομάτα	ακακία	μελιτζάνα	μηλιά	πλάτανος	πατάτα
μονοετή						
πολυετή						

Δέντρα, θάμνοι, πόες

Εργασία 28

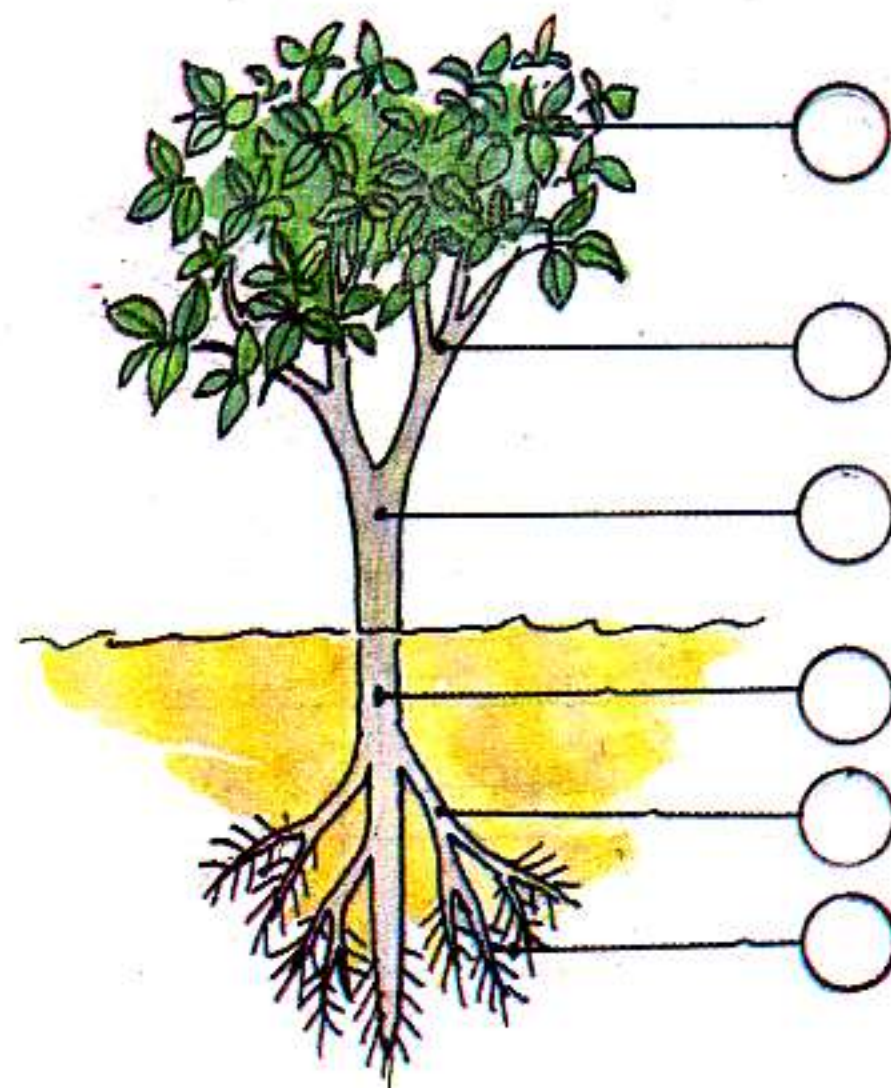
– Ζωγραφίζω ένα δέντρο, ένα θάμνο κι ένα λουλούδι.

Ρίζες και βλαστοί

Εργασία

29

α) – Βάζω τους αριθμούς μέσα στα κυκλάκια:

1 κύρια ρίζα

2 παράρριζα

3 απορροφητικά ριζίδια

4 κορμός

5 κλαδιά

6 φύλλα

β) – Σημειώνω ένα σταυρό εκεί που πρέπει:

πλάτανος

χαμομήλι

πεύκο

μαρούλι

κερασιά

παπαρούνα

καλάμι

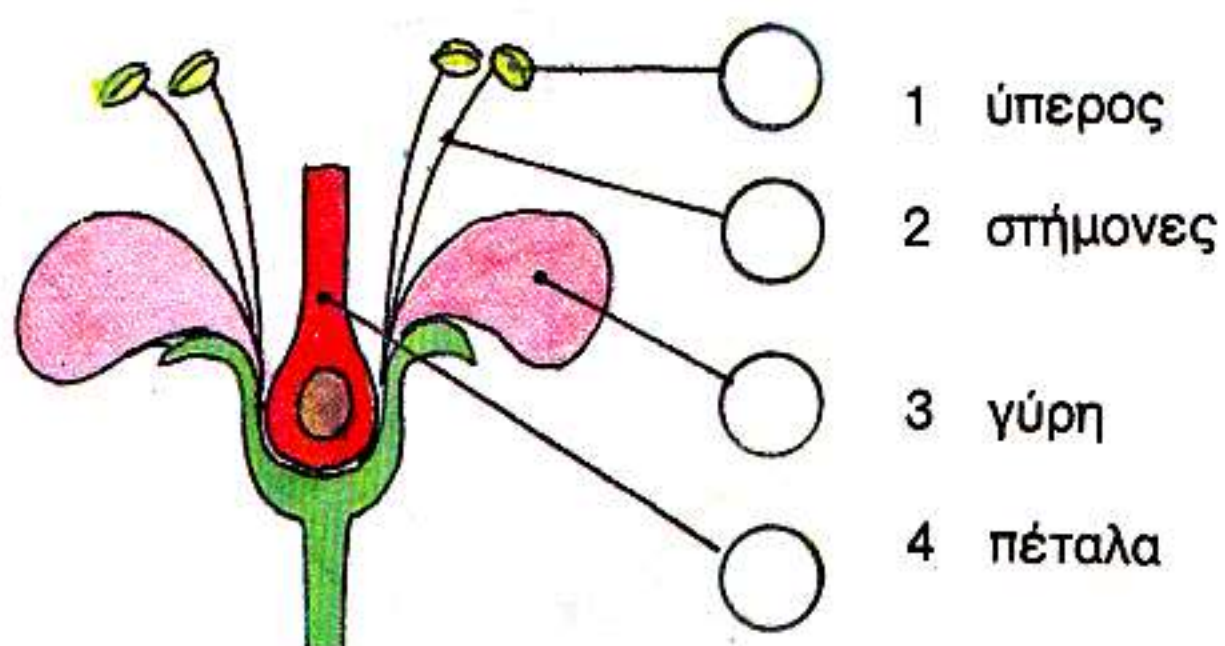
έχει βαθιές ρίζες	δεν έχει βαθιές ρίζες

Μπουμπούκια, άνθη, φύλλα, καρποί

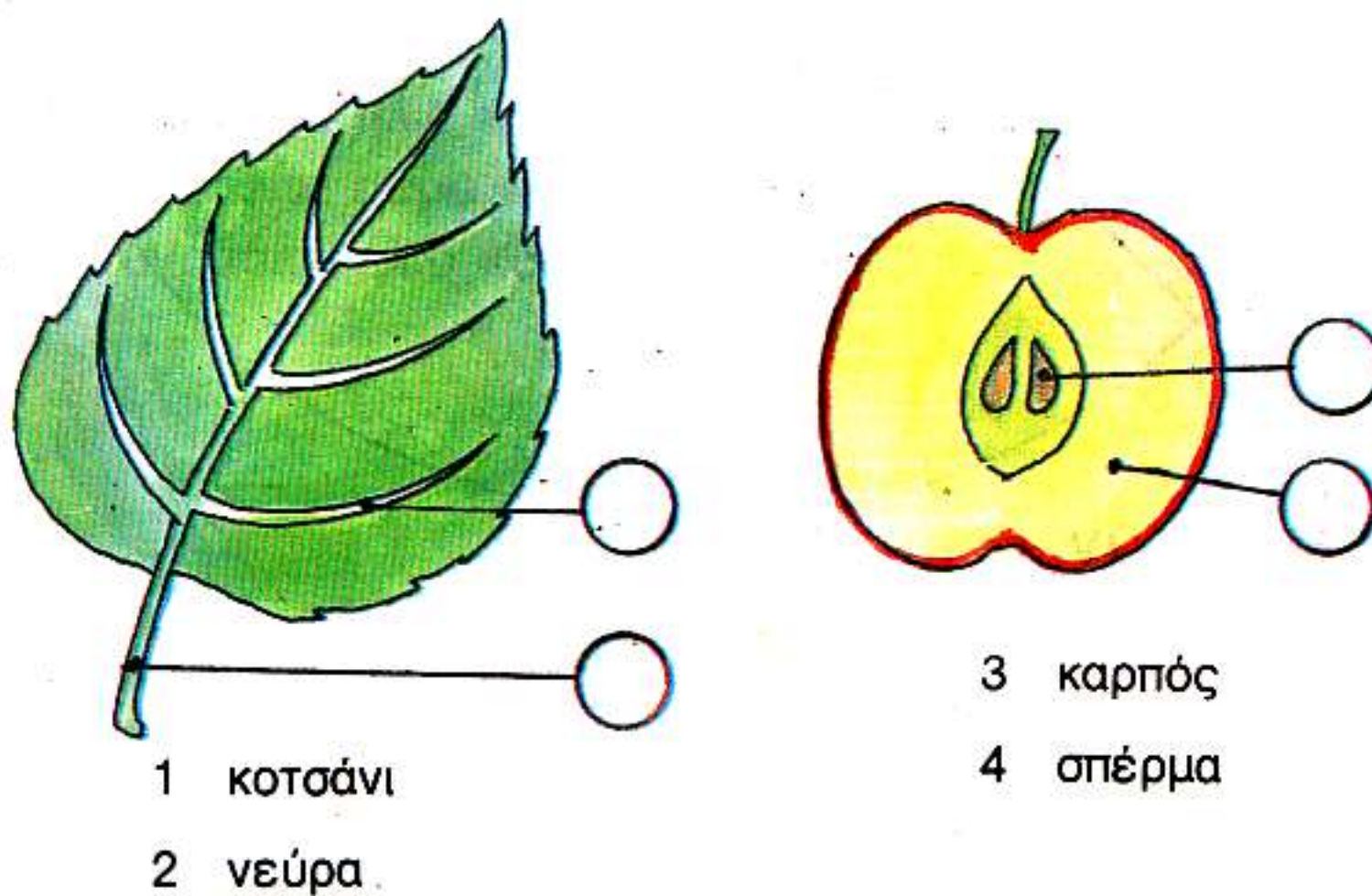
Εργασία

30

α) – Βάζω τους αριθμούς στον κύκλο που πρέπει:

β) – Γράφω σε κυκλο τον αριθμό που πρέπει:

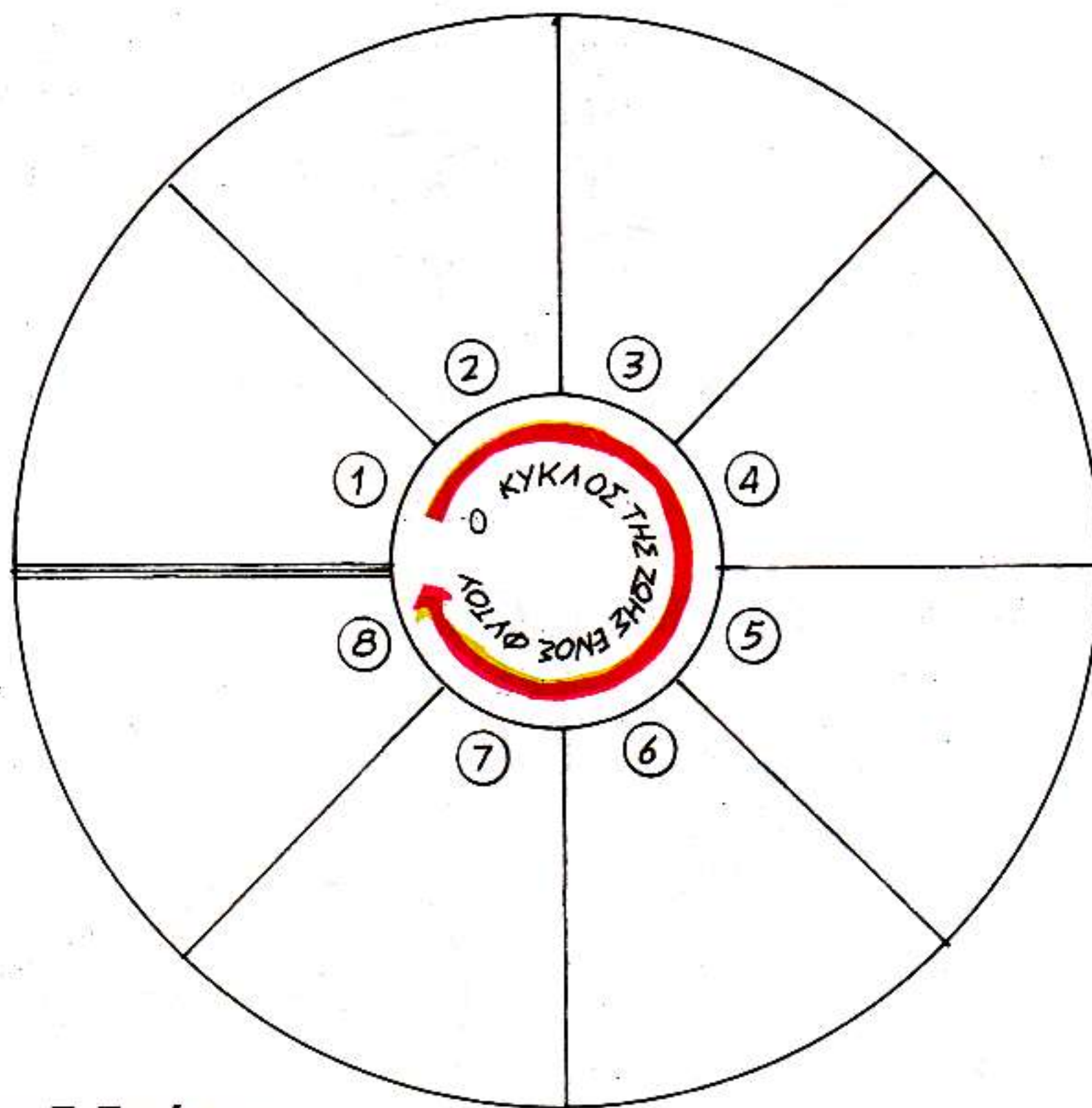

γ) – Ζωγραφίζω ένα άνθος κι ένα φύλλο.

Από σπόρο σε σπόρο

Εργασία 31

– Κόβω τις εικόνες από τη σελίδα 73 και τις κολλώ εδώ με τη σειρά, ώστε να φανεί πώς από το λουλούδι γεννιέται ένα φυτό.

Οι σπόροι ταξιδεύουν

Εργασία 32

– Βάζω σταυρό εκεί που πρέπει:

Υπάρχουν σπόροι που ταξιδεύουν:

με τον ήλιο

με τον αέρα

με το σύννεφο

με τα πουλιά

με το νερό

με τον καπνό

με τα ζώα

σωστό	λάθος

Τι χρειάζεται για να φυτρώσει ο σπόρος και να ζήσει το φυτό

Εργασία 33

α) – Βάζω σταυρό στο τετράγωνο που πρέπει:

Οι σπόροι φυτρώνουν όταν:

- έχουν υγρασία, κανονική θερμοκρασία και δεν παίρνουν αέρα
- έχουν αέρα, κανονική θερμοκρασία και δεν έχουν υγρασία
- έχουν υγρασία, κανονική θερμοκρασία και αέρα

σωστό	λάθος

β) – Κάνω και εδώ το ίδιο:

Τα φυτά ζουν όταν:

- έχουν χώμα, ήλιο, αέρα και δεν έχουν υγρασία
- έχουν χώμα, υγρασία, ήλιο και δεν έχουν αέρα
- έχουν χώμα, υγρασία, αέρα και δεν έχουν ήλιο
- έχουν χώμα, υγρασία, ήλιο και αέρα

σωστό	λάθος

Πώς τρέφεται ένα φυτό

Εργασία 34

– Συμπληρώνω τις παρακάτω προτάσεις με τις λέξεις:

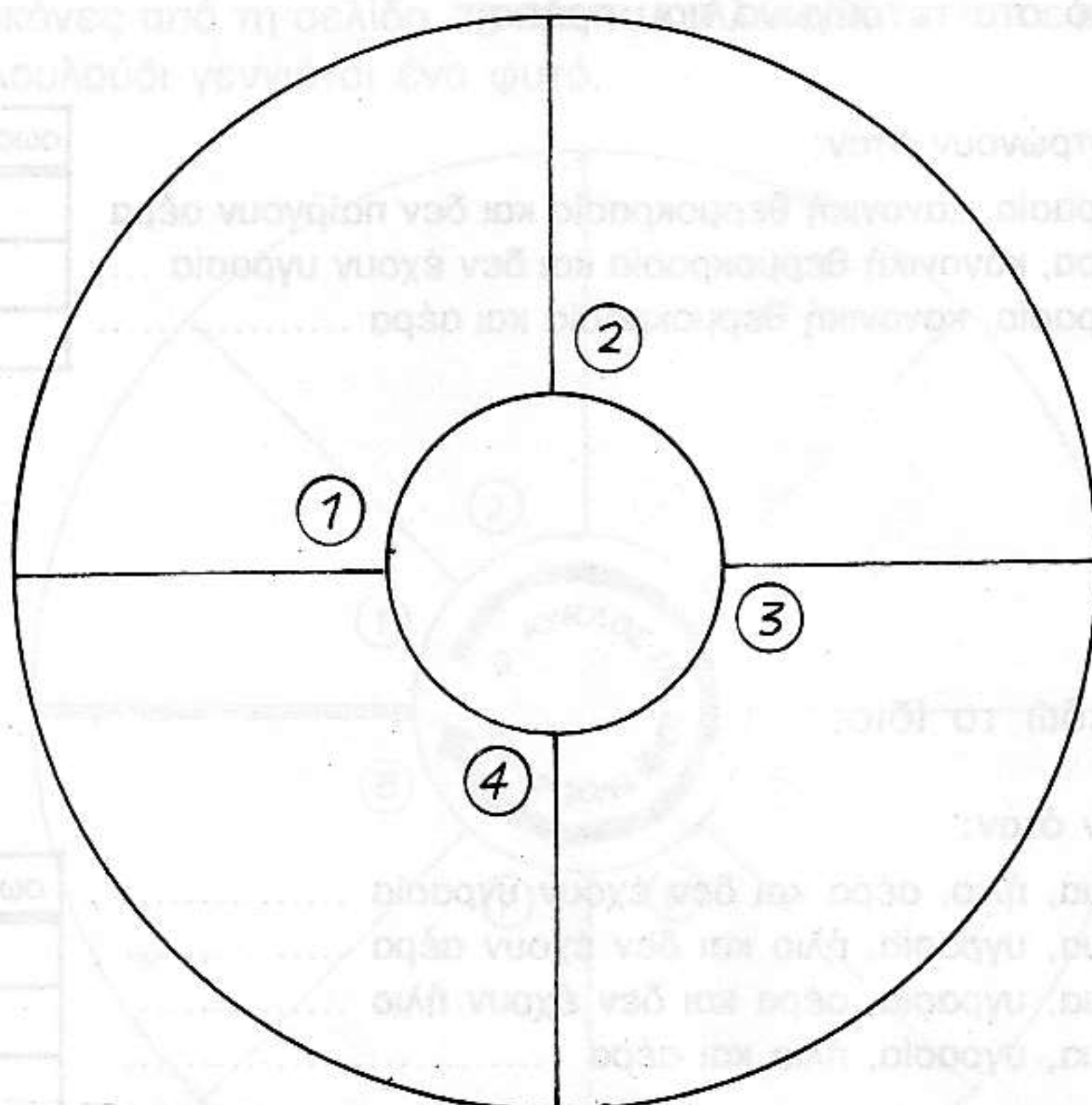
φύλλα, ριζίδια, σωλήνες, χλωροφύλλης, ήλιου, τροφή, μέρη.

1. Τα φυτά απορροφούν τις θρεπτικές ουσίες που είναι διαλυμένες στο νερό με τα
..... και μέσα από λεπούς τις ανεβάζουν στα
2. Στα φύλλα με τη βοήθεια του και με τους πράσινους κόκκους της
..... οι θρεπτικές ουσίες μετατρέπονται σε του φυτού.
3. Από εκεί με άλλους σωλήνες η τροφή μεταφέρεται σε όλα τα του φυτού.

Τα φυτά από εποχή σε εποχή

Εργασία 35

- Κόβω από τη σελίδα 73 τις 4 εικόνες και τις κολλώ με τη σειρά που πρέπει.

Ζουν όλα τα φυτά σε όλους τους τόπους;

Εργασία 36

- Ταξινομώ τα παρακάτω δέντρα:

ιτιά, νερατζιά, λεύκα, οξυά, ελιά, βελανιδιά, πλάτανος, έλατο, πορτοκαλιά.

ζουν σε ψηλά μέρη	ζουν σε παραθαλάσσια μέρη	ζουν κοντά στο νερό
.....		
.....		
.....		

Φυτά σε ξένους τόπους

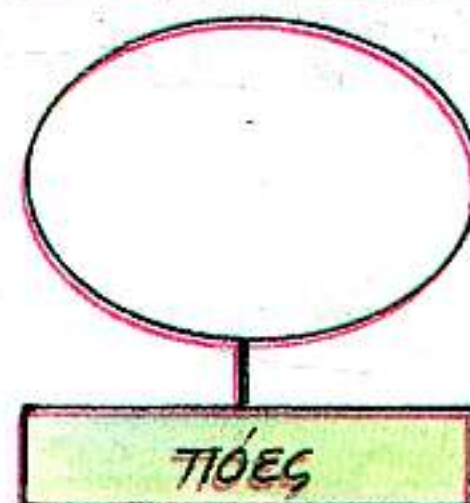
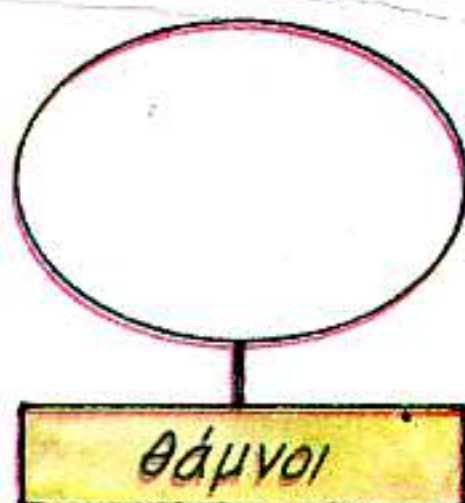
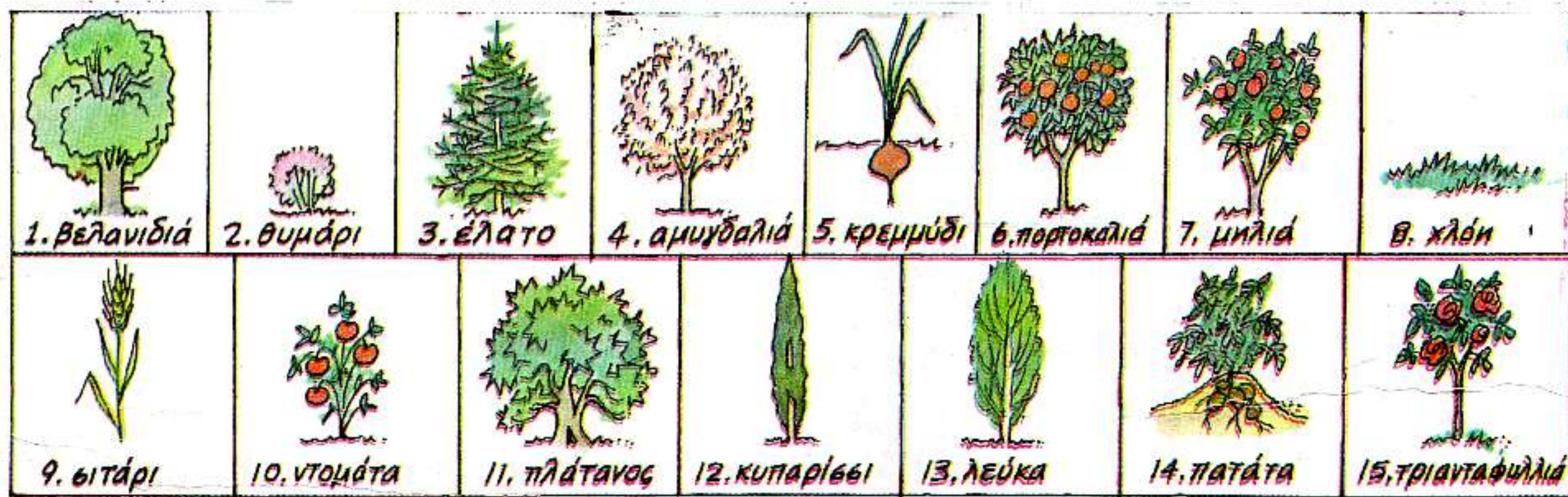
Εργασία 37

- Υπογραμμίζω τα φυτά που ζουν σε θερμές χώρες:

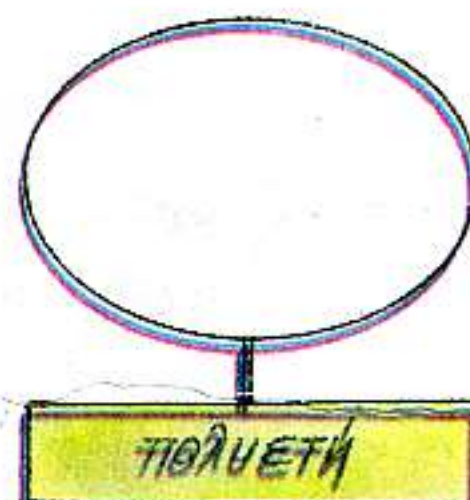
έλατο, χουρμαδιά, πεύκο, ελιά, μπανανιά, καφέα, καρυδιά, ζαχαροκάλαμο, βελανιδιά.

(A)

α) – Ταξινομώ τα παρακάτω φυτά σε δέντρα, θάμνους, πόες βάζοντας τον αριθμό του καθενός στον κύκλο που πρέπει:

β) – Ταξινομώ τα ίδια φυτά σε αειθαλή, φυλλοβόλα, μονοετή και πολυετή:

(B)

– Σκέφτομαι και απαντώ:

α) Τα φυτά με τι παίρνουν την τροφή τους:

Απάντηση: Τα φυτά παίρνουν την τροφή τους με τις

β) Πού ετοιμάζουν την τροφή τους;

Απάντηση: Την ετοιμάζουν στα

γ) Τι χρησιμοποιούν για να ετοιμάσουν την τροφή τους;

Απάντηση: Χρησιμοποιούν: α) β)

(Θα χρησιμοποιήσω τις λέξεις: ήλιος, ρίζες, φύλλα, χλωροφύλλη)

Γ

– Γράφω στή σειρά τις λέξεις που είναι δίπλα έτσι, ώστε να φανεί ο κύκλος της ζωής του καρπού:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Δ

– Συμπληρώνω την παρακάτω πρόταση με τρεις λέξεις που φανερώνουν τι χρειάζονται οι σπόροι για να βλαστήσουν:

Για να βλαστήσουν οι σπόροι χρειάζονται: α) β) γ)

– Συμπληρώνω την παρακάτω πρόταση με τέσσερις λέξεις που φανερώνουν τι χρειάζονται τα φυτά για να μεγαλώσουν:

Για να μεγαλώσουν τα φυτά έχουν ανάγκη από: α) β) γ) δ)

– Συμπληρώνω την παρακάτω πρόταση με τέσσερις λέξεις που φανερώνουν τους τρόπους με τους οποίους ταξιδεύουν οι σπόροι:

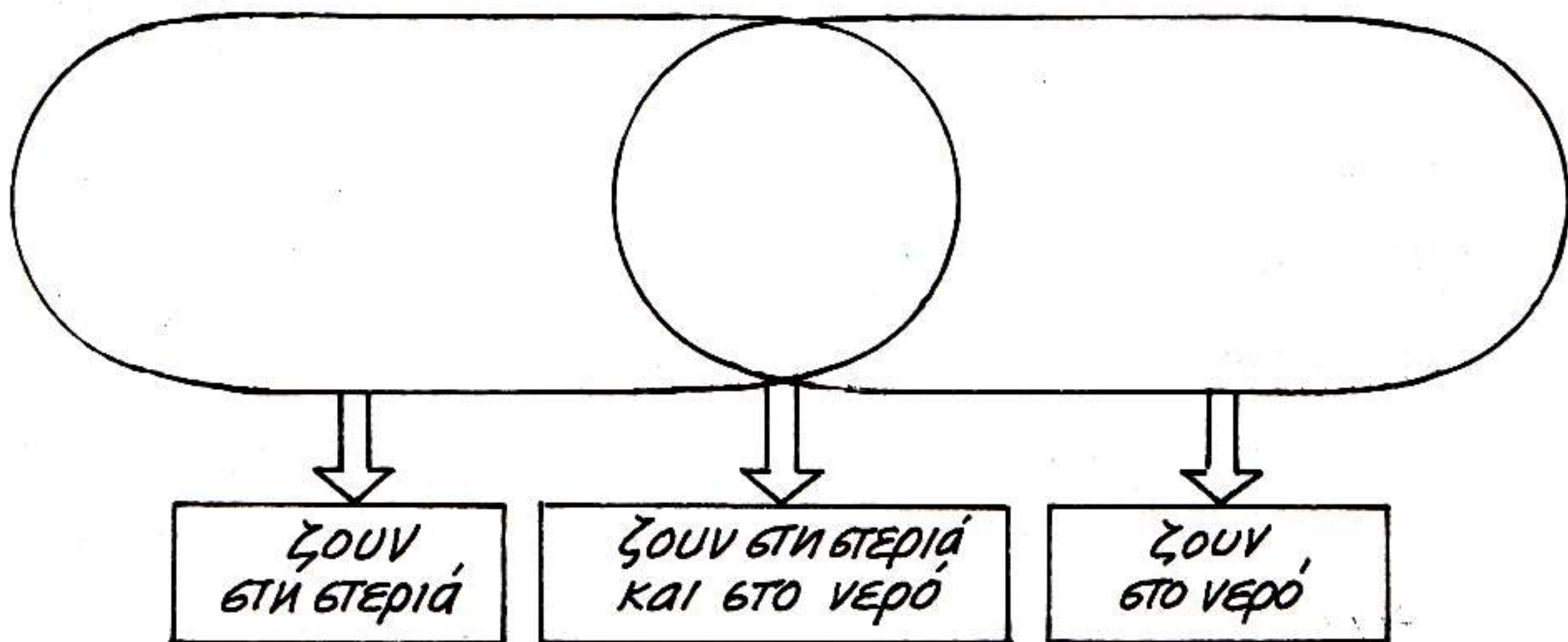
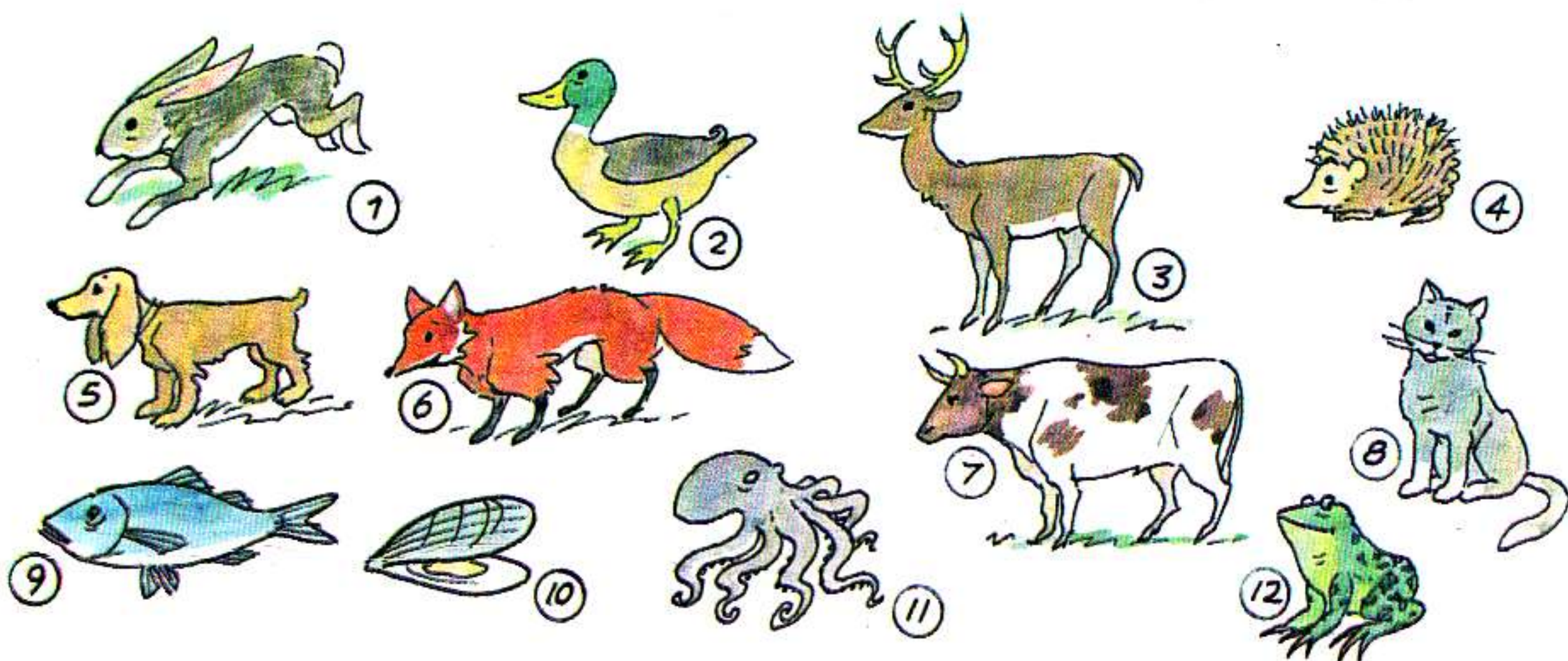
Οι σπόροι ταξιδεύουν με:

α) β) γ) δ)

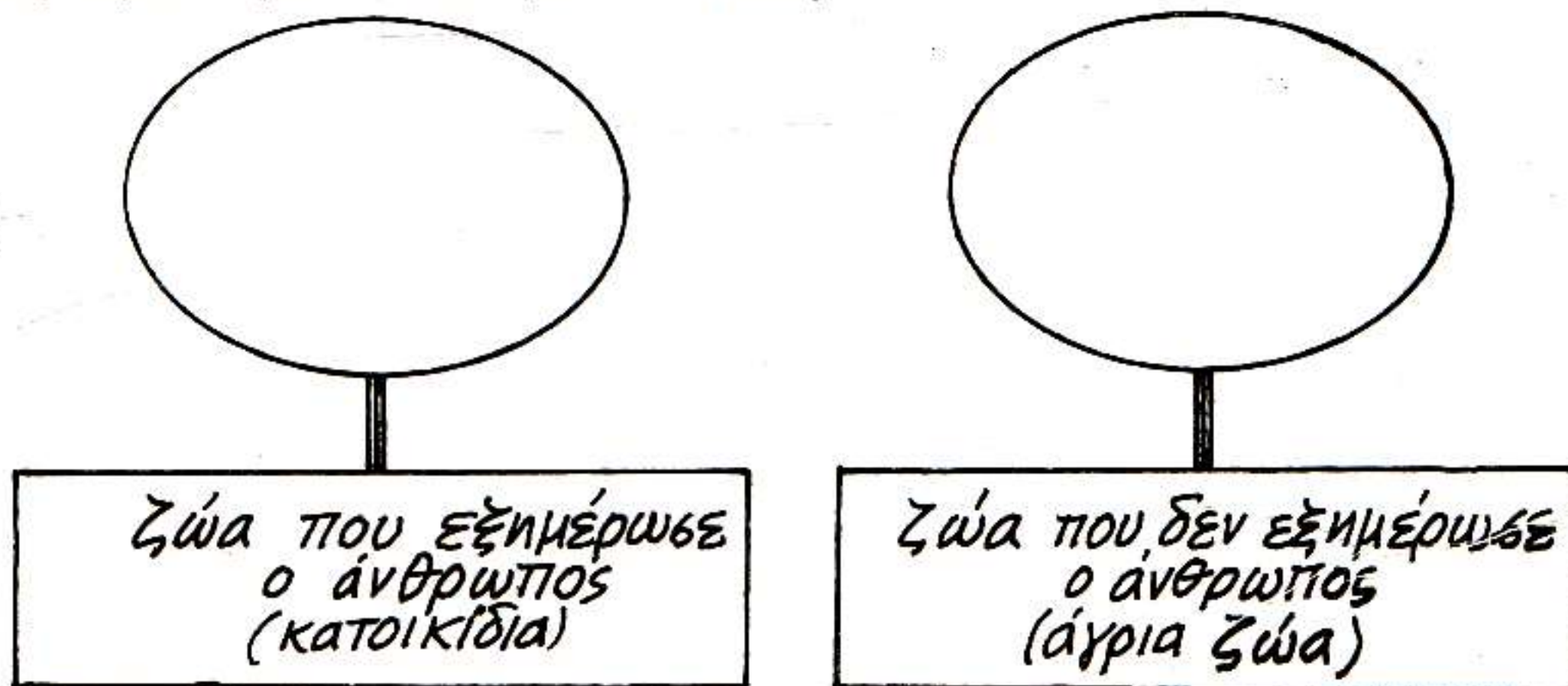
Τα ζώα του τόπου μας

Εργασία 38

α) - Γράφω τον αριθμό του κάθε ζώου στον κύκλο που πρέπει:

β) - Ταξινομώ τώρα τα ίδια ζώα κι αλλιώς:

Τα θηλαστικά

Εργασία 39

– Ζωγραφίζω ένα θηλαστικό.

Τα πτηνά

Εργασία 40

– Ζωγραφίζω ένα πτηνό.

Μαθαίνουμε για τα ζώα

Εργασία 41

α) — Ταξινομώ τα παρακάτω ζώα:

κουνέλι, τσιπούρα, πεταλούδα, κουνούπι, σαλίγκαρος, οχιά, χελιδόνι, κατσίκά, χελώνα, γόπα, βάτραχος, σφήκα, χταπόδι, γεράκι, γαρίδα.

θιλαστικά	πτινά	ερπετά	ψάρια	αμφίβια	έντομα

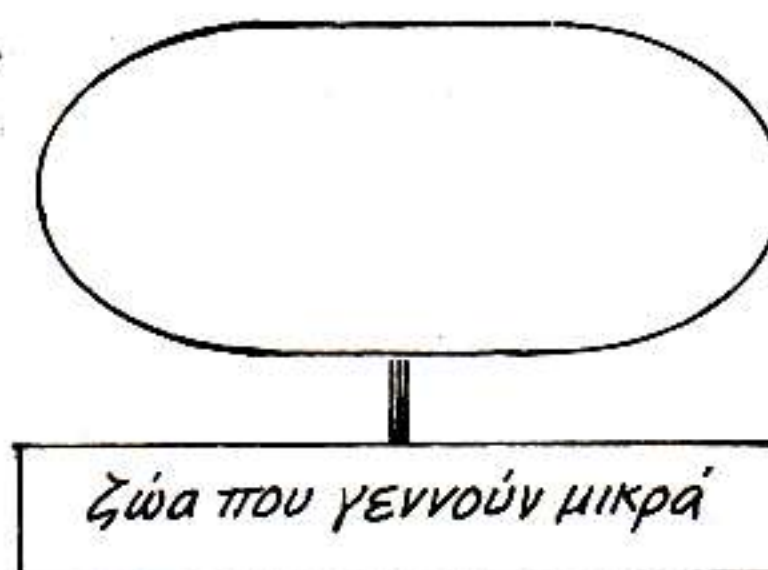
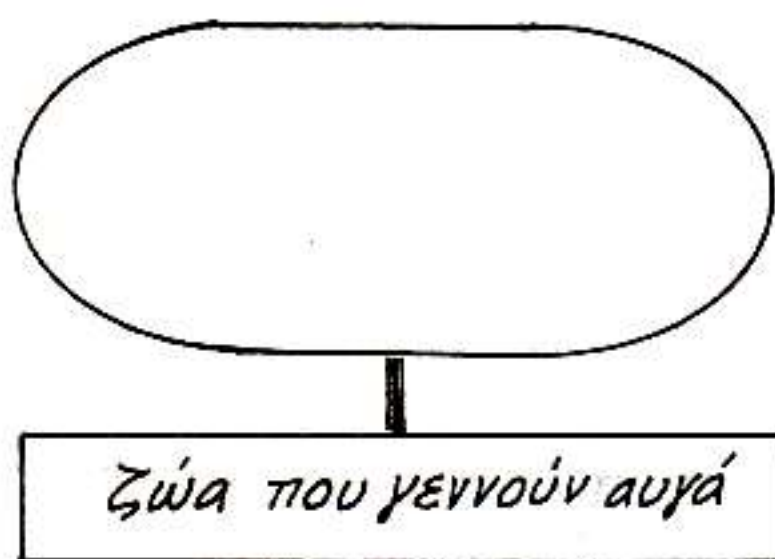
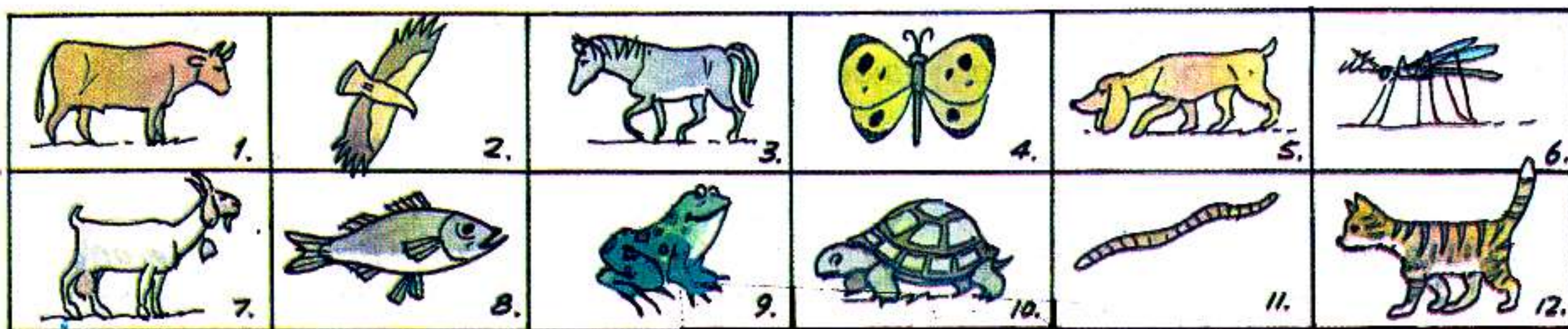
β) — Βάζω έναν ή περισσότερους σταυρούς στα τετράγωνα που πρέπει:

	έχει επονδυλική στήλη	αναπνέει με πνεύμονες	αναπνέει με βράγχια	πετά	βέρνεται στή γη	ζει μέσα στο νερό	έχει φτερά	έχει λεπία
								
								
								
								
								
								

Πώς γεννιούνται και πώς πολλαπλασιάζονται τα ζώα

Εργασία 42

– Ταξινομώ τα παρακάτω ζώα γράφοντας τον αριθμό του καθενός στον κύκλο που πρέπει:

Τι τρώνε τα ζώα

Εργασία 43

– Ταξινομώ τα παρακάτω ζώα γράφοντας το όνομα του καθενός στη στήλη που πρέπει:

άλογο, αλεπού, κότα, πελαργός, λύκος, αετός, ελάφι, αγελάδα, γουρούνι, λαγός, γεράκι, χήνα.

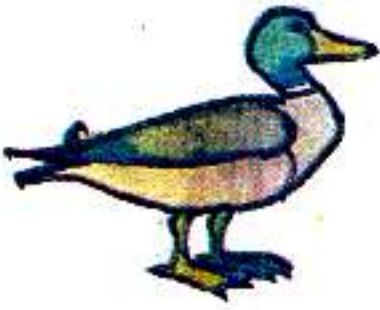
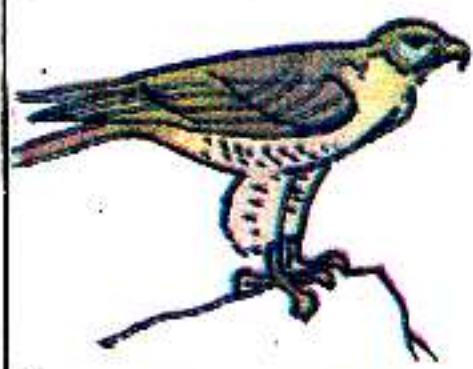
φυτοφάγα	βαρκοφάγα	παμφάγα

Πώς αποκτούν τα ζώα την τροφή τους

Εργασία

44

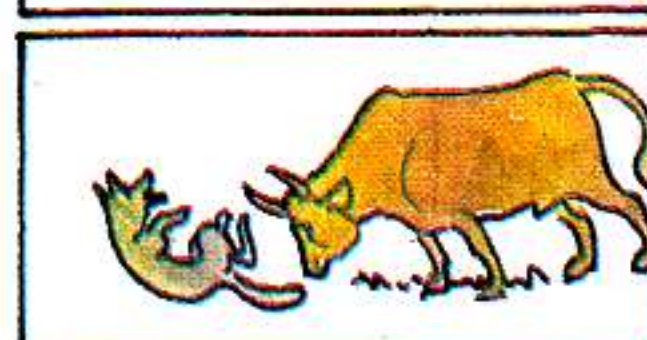
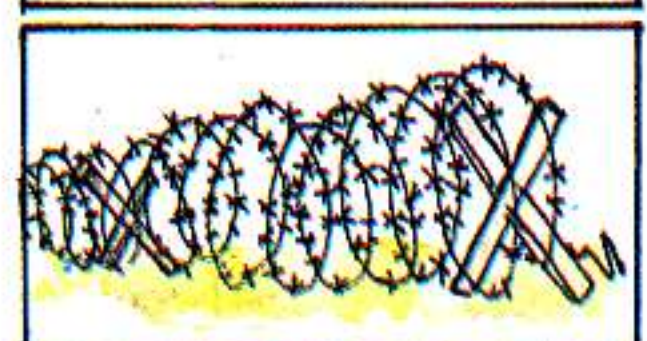
– Κόβω από τη σελίδα 75 τις εικόνες και τις κολλώ δίπλα από κάθε ζώο βάζοντας στη σειρά το κεφάλι, το πόδι και την τροφή του. Στο τέλος γράφω τον χαρακτηρισμό που ταιριάζει: φυτοφάγο, σαρκοφάγο, παμφάγο, κοκκοφάγο.

				κοκκοφάγα

Πώς αποφεύγουν τα ζώα τους εχθρούς τους

Εργασία 45

– Αντιστοιχίζω τις παρακάτω εικόνες με μια γραμμή για να δείξω «ποιος μιμείται ποιον»:

Τα ζώα από εποχή σε εποχή

Εργασία

46

– Βάζω σταυρό εκεί που πρέπει:

	το φθινόπωρο φεύγουν για τις θερμές χώρες (αποδημητικά)	πέφτουν σε χειμερία νάρκη	μένουν όλο το χρόνο στον τόπο μας (ενδημικά)
σπουργίτης			
χελιδόνι			
πελαργός			
κότσυφας			
φίδι			
λαγός			
λύκος			
σαύρα			

Ζώα που ζουν σε ξένους τόπους

Εργασία

47

– Ταξινομώ τα παρακάτω ζώα γράφοντας τον αριθμό του καθενός στον κύκλο που πρέπει για να δείξω ποια απ' αυτά ζουν στις ψυχρές χώρες, ποια στη χώρα μας και ποια στις θερμές χώρες:

1. λιοντάρι

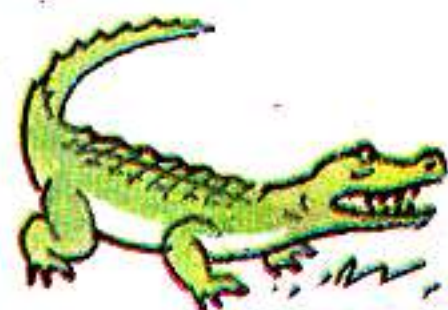
2. άλογο

3. καμηλοπάρδαλη

4. πinguίνος

5. κροκόδειλος

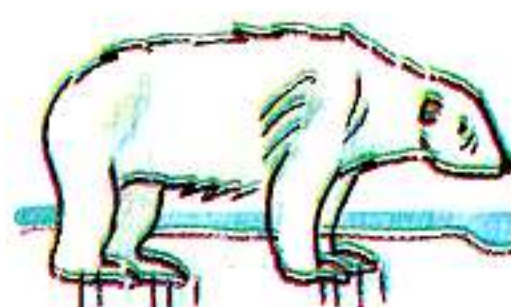
6. λαγός

7. εκαντζόχοιρος

8. φώκια

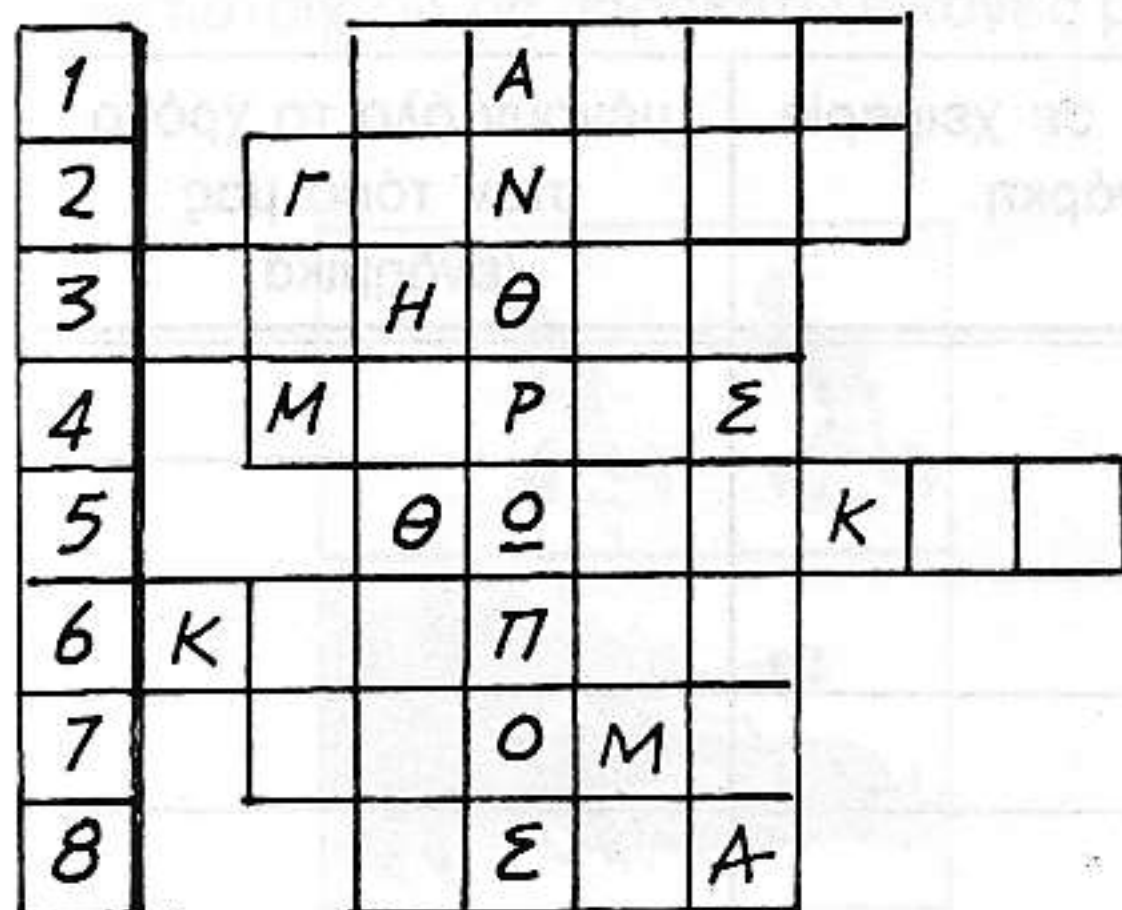

9. αψηρη αρκούδα

Γνωρίζουμε το σώμα μας

Εργασία 48

1. Μ' αυτά βλέπουμε.
2. Βρίσκεται στο μέσο του ποδιού μας.
3. Είναι στο θώρακά μας.
4. Το πάνω μέρος του ποδιού μας.
5. Προφυλάσσει τους πνεύμονες και την καρδιά.
6. Μέρος του χεριού μας.
7. Εκεί μασάμε την τροφή μας.
8. Όλα μαζί αποτελούν το σκελετό του σώματός μας.

Ο κύκλος της ζωής του ανθρώπου

Εργασία 49

α) — Γράφω τις παρακάτω λέξεις με τη σειρά αρχίζοντας, από εκείνη που φανερώνει τη μικρότερη ηλικία:

γέροντας, νήπιο, βρέφος, ώριμος άντρας, έφηβος, παιδί.

--	--	--	--	--	--	--

β) — Συμπληρώνω τις παρακάτω προτάσεις με τις λέξεις «μεγαλύτερος», «μικρότερος».

1. Το νήπιο είναι από το βρέφος και από το παιδί.
2. Το παιδί είναι από το νήπιο και από τον έφηβο.
3. Ο έφηβος είναι από το παιδί και από τον ώριμο άντρα.

— Κι ένα αίνιγμα:

«Τι είναι εκείνο που περπατάει το πρωί με τα τέσσερα, το μεσημέρι με τα δύο και το βράδυ με τα τρία».

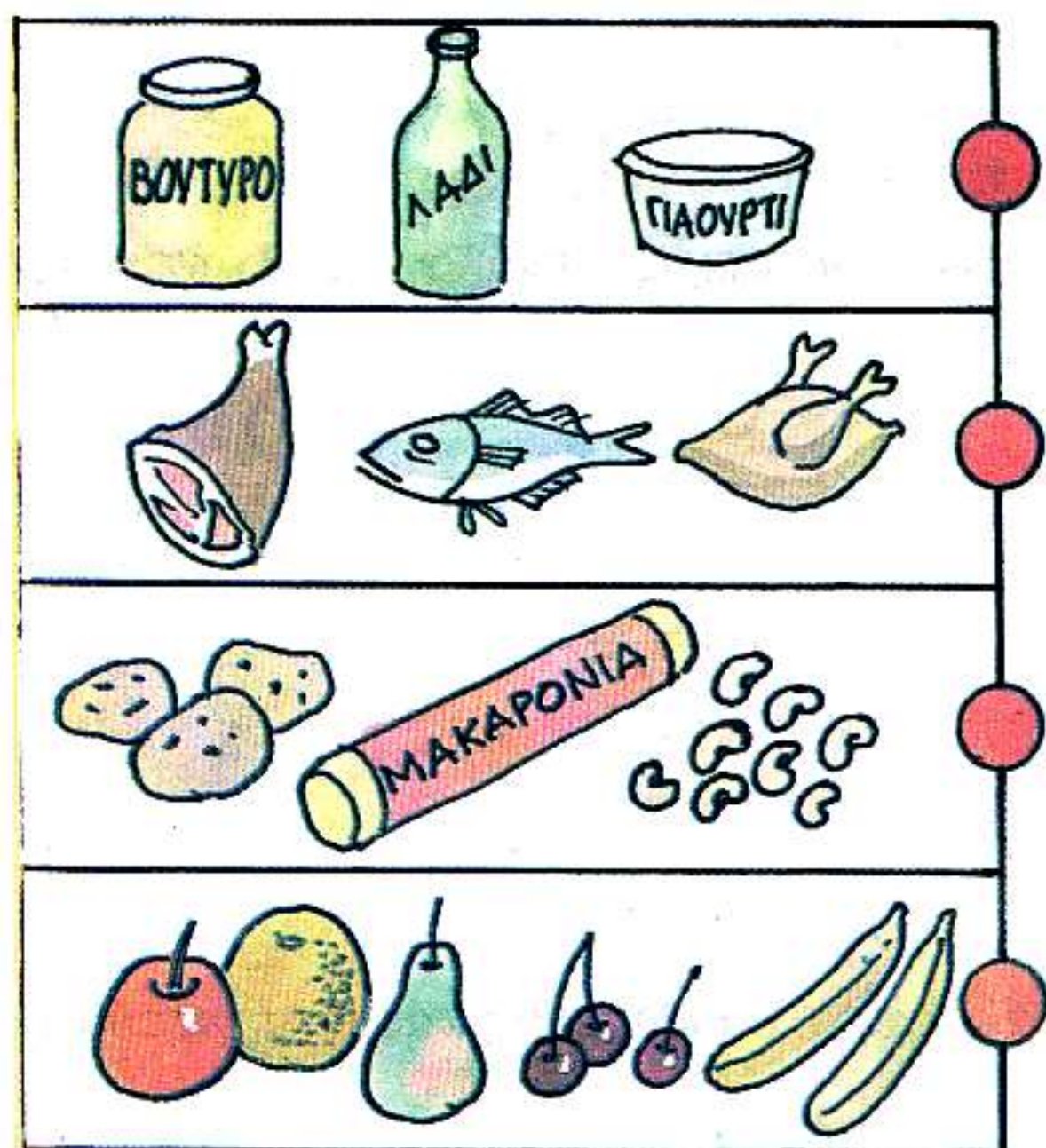
Απάντηση:

.....

Πώς τρέφεται ο άνθρωπος

Εργασία 50

α) – Αντιστοιχίζω με μια γραμμή τις εικόνες με τις λέξεις:

●	λευκώματα
●	λίπη
●	βιταμίνες
●	άμυλο

β) – Γράφω με τη σειρά τις παρακάτω λέξεις, ώστε να δείχνουν το δρόμο που ακολουθούν οι τροφές στο σώμα μας: στομάχι, οισοφάγος, κοιλιά, στόμα, έντερα.

Φροντίζουμε την υγεία μας

Εργασία 51

– Βάζω σταυρό εκεί που πρέπει:

Γυμνάζω το σώμα μου
 Πίνω ιδρωμένος νερό
 Πλένω τα δόντια μου τρεις φορές την ημέρα
 Ιδρωμένος κάθομαι σε ρεύμα αέρα
 Πλένω τακτικά το σώμα μου
 Τρώω μόνο ό,τι μου αρέσει
 Τρώω απ' όλες τις τροφές
 Πλένω τα χέρια μου πριν από το φαγητό
 Όταν αρρωσταίνω υπακούω στις συμβουλές του γιατρού
 Κάνω τα εμβόλια που πρέπει

	βλάπτω την υγεία μου

Είμαστε όλοι μια αλυσίδα

Εργασία 52

α) - Συμπληρώνω με τις παρακάτω λέξεις τις τροφικές αλυσίδες και τις διαβάζω όπως το παράδειγμα:

ρίζα $\xrightarrow{\text{τρώγεται από}}$ ποντίκι $\xrightarrow{\text{τρώγεται από}}$ γάτα

πουλιά, λύκος, αλεπού, πολύ μεγάλο ψάρι, πελαργός, βάτραχος, μεγάλο ψάρι, κότα, αρνί, πεταλούδα.

1. νέκταρ λουλουδιού $\longrightarrow$
2. χόρτα $\longrightarrow$
3. σπόροι $\longrightarrow$
4. ψαράκι $\longrightarrow$
5. έντομο $\longrightarrow$

β) - Γράφω κάθε λέξη στη στήλη που πρέπει:

μπύρα, δέρμα, χαρτί, λουκάνικα, μάλλινα υφάσματα, ζάχαρη, βαμβακερά υφάσματα, γιαούρτι.

Τα παίρνουμε από τα φυτά

Τα παίρνουμε από τα ζώα

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

Πώς ο άνθρωπος καταστρέφει το περιβάλλον

Εργασία 53

1.

A		P		
		Υ		

2.

	Π				Μ		
	A			Σ	Σ		

3.

		N	
		Σ	H
		H	

1. Ρυπαίνεται κι αυτός από τα εργοστάσια.
2. Απ' αυτά ποτίζονται πολλά χωράφια.
3. Σ' αυτή καταλήγουν πολλοί οχετοί.
4. Κι αυτά καταστρέφονται από τις πυρκαγιές.

(Α)

– Γράφω παρακάτω από δύο ονόματα ζώων για την κατηγορία των θηλαστικών και των πτηνών και από ένα για τις άλλες κατηγορίες:

1. θηλαστικά	α.	2. πτηνά	α.
	β.		β.
3. ερπετά		4. ψάρια	
5. αμφίβια		6. έντομα	

(Β)

– Χωρίζω τα παρακάτω ζώα σ' αυτά που γεννούν αυγά και σ' αυτά που γεννούν ζωντανά:

χελιδόνι, σκαντζόχοιρος, χελώνα, αλεπού, κουνούπι, ποντίκι, τσιπούρα, πρόβατο.

γεννούν αυγά

.....
.....
.....
.....

γεννούν ζωντανά

.....
.....
.....
.....

(Γ)

– Γράφω παρακάτω τρία ζώα για κάθε περίπτωση:

σαρκοφάγα

.....
.....
.....

φυτοφάγα

.....
.....
.....

παμφάγα

.....
.....
.....

Δ

– Με μια γραμμή ενώνω: «ποιο αμύνεται με τι...»

αχινός	•	•	με τα κέρατά του
γάιδαρος	•	•	με τ' αγκάθια του
χταπόδι	•	•	με τα πίσω πόδια του
βόδι	•	•	με το κέλυφος
λαγός	•	•	με το μελάνι που χύνει
μύδι	•	•	με τη γρηγοράδα του
λύκος	•	•	με το κεντρί του
μέλισσα	•	•	με τα δόντια

Ε

– Γράφω τρία ζώα σε κάθε περίπτωση:

αποδημητικά

ενδημικά

πέφτουν σε
χειμερία νάρκη

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

ΣΤ

– Γράφω τρία ζώα σε κάθε περίπτωση:

ζουν στον τόπο μας

ζουν στις θερμές χώρες

ζουν στις ψυχρές χώρες

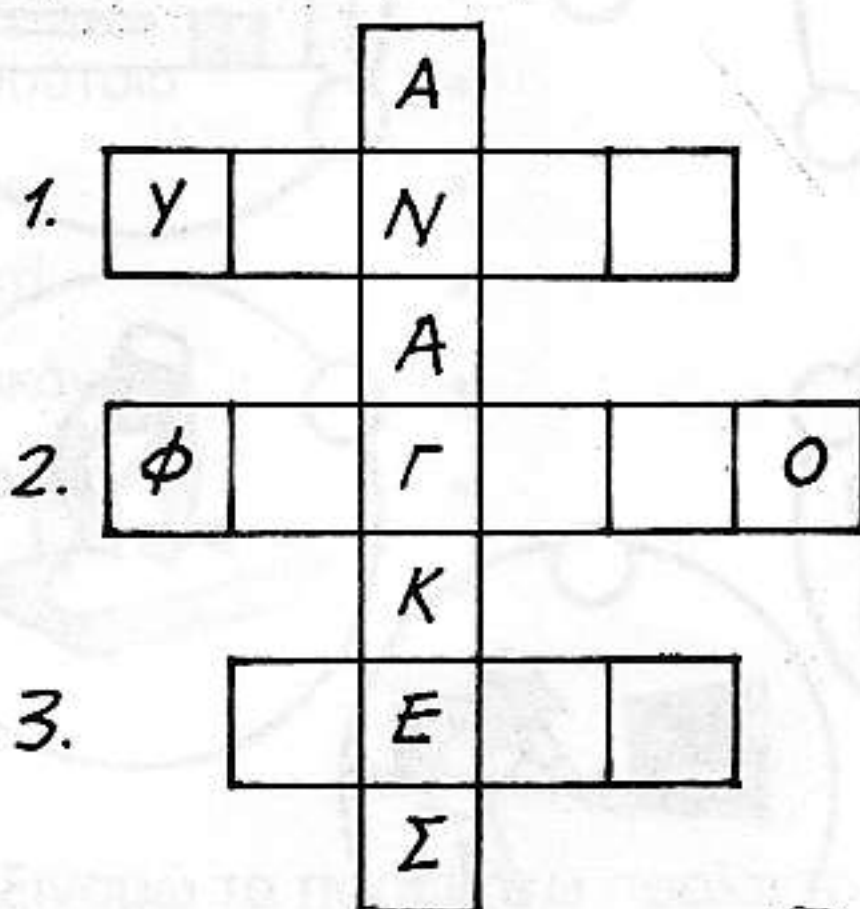
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

Τι ανάγκες έχουμε και πώς τις ικανοποιούμε

Εργασία 54

1. Αυτός μας ξεκουράζει.
2. Και το λίγο και το πολύ βλάπτει.
3. Το παίρνουμε και από τα πηγάδια.

Πώς αποκτούμε αυτά που χρειαζόμαστε

Εργασία 55

– Ταξινομώ στις παρακάτω στήλες τα επαγγέλματα:

δάσκαλος, γεωργός, επιπλοποιός, δασοφύλακας, καθηγητής, σιδηρουργός, φούρναρης, κουρέας, κτηνοτρόφος, δικηγόρος, μελισσοκόμος, γιατρός, οικοδόμος, τηλεφωνήτρια.

α) παράγουν προϊόντα

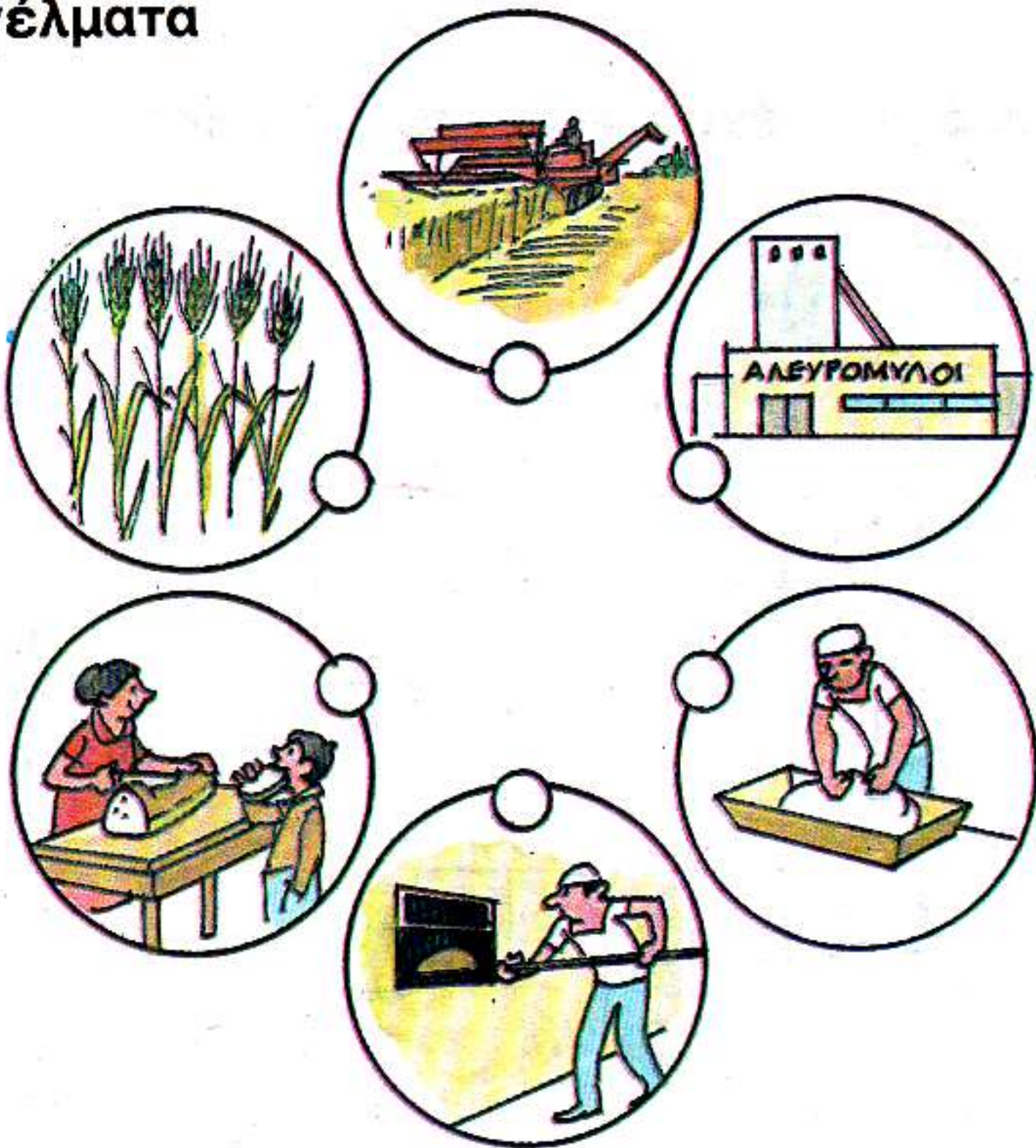
β) προσφέρουν υπηρεσίες

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

Γιατί έχουμε πολλά επαγγέλματα

Εργασία 56

- Βάζω αριθμούς στα κυκλάκια έτσι, ώστε να φανεί πώς γίνεται το ψωμί:

Τι δικαιώματα έχουν οι εργαζόμενοι

Εργασία 57

- Βάζω σταυρό εκεί που πρέπει:

Κάθε εργαζόμενος:

- έχει ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
- εργάζεται ορισμένες ώρες την ημέρα
- παίρνει άδεια
- πηγαίνει ορισμένη ώρα στη δουλειά του
- δεν εργάζεται τις ημέρες αργίας
- πληρώνεται για την εργασία που κάνει
- παίρνει σύνταξη ύστερα από ορισμένα χρόνια εργασίας
- για τη σύνταξή του τού κρατάνε χρήματα από το μισθό του ...

δικαιώματα	υποχρεώσεις

Από πού παίρνουμε αυτά που χρειαζόμαστε

Εργασία 58

α) – Αντιστοιχίζω τις παρακάτω λέξεις:

ψωμί	•	•	ξύλο
παπούτσια	•	•	σιτάρι
λάδι	•	•	δέρμα ζώων
χαρτί	•	•	ελιές
λουκάνικα	•	•	γάλα
ύφασμα	•	•	κρέας
τυρί	•	•	μαλλί

β) – Ταξινομώ τα παρακάτω προϊόντα γράφοντας τον αριθμό του καθενός στον κύκλο που πρέπει:

1. σιτάρι

2. τυρί

3. ψάρια

4. τηλεόραση

5. ντομάτες

6. χταποδάκι

7. μολύβια

8. κρέας

9. βαμπάκι

10. μαλλί

11. γάλα

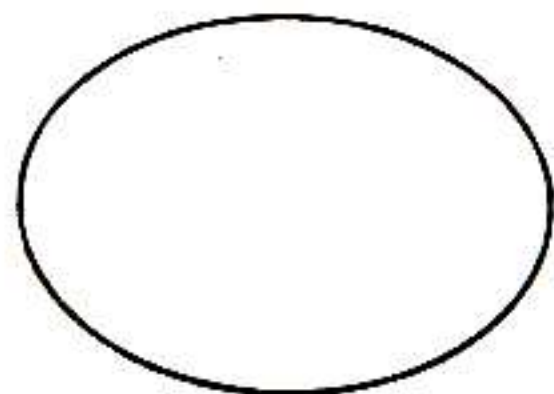
12. βιβλία

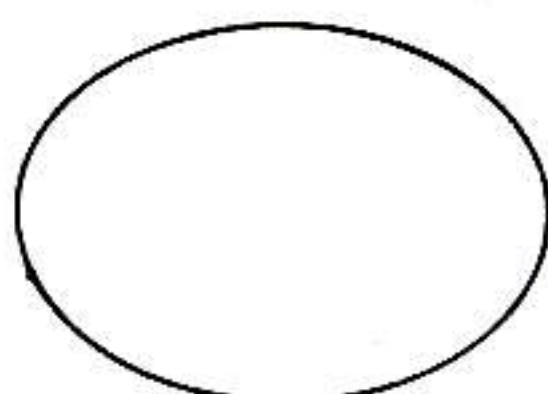
13. ξύστρα

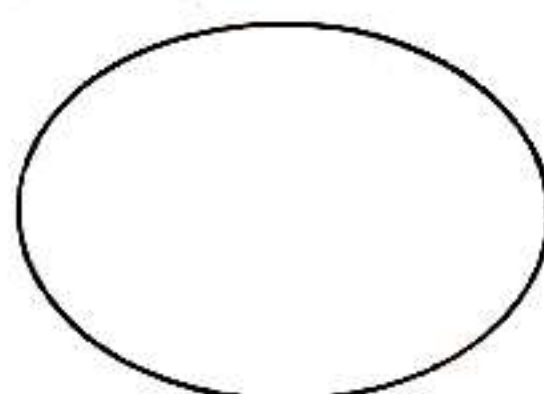
14. ταραμάς

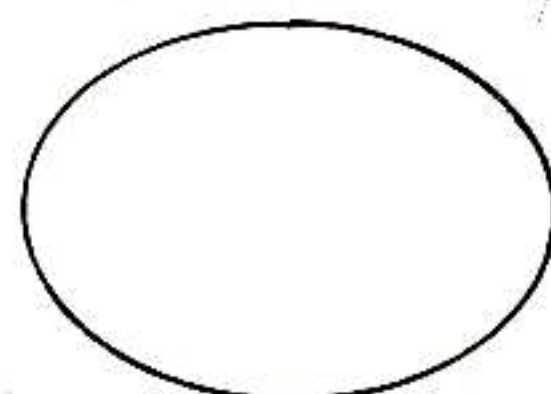
γεωργικά
προϊόντα

κτηνοτροφικά
προϊόντα

αλιευτικά
προϊόντα

βιομηχανικά
προϊόντα

Πώς φτάνουν τα προϊόντα σ' εμάς

Εργασία

α) – Βάζω σταυρό εκεί που πρέπει:

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	παράγονται στη χώρα μας	έρχονται από άλλες χώρες	παράγονται στη χώρα μας κι έρχονται κι απ' άλλες χώρες
αυτοκίνητα			
ντομάτες			
λάδι			
ποδήλατα			
κρέας			
σταφίδα			
ξυλεία			

β) – Γράφω τις λέξεις της κάθε ομάδας στη σειρά, ώστε να φαίνεται πώς φτάνουν σε μάς τα διάφορα προϊόντα:

1) καταναλωτής, πατατοπαραγωγός, μανάβης, χοντρέμπορος.

.....

2) βιοτεχνία υποκαμίσων, βαμβακερό ύφασμα, εμπορικό κατάστημα, νήμα, καταναλωτής.

.....

.....

3) εισαγωγέας, σίδηρο, εργοστάσιο αυτοκινήτων, αγοραστής, έμπορος αυτοκινήτων.

.....

.....

Τι κάνουμε με τις απλές μηχανές

Εργασία 60

α) – Γράφω δίπλα από κάθε πρόταση τη λέξη: «σωστό, λάθος».

Με τα διάφορα εργαλεία:

- κάνουμε ευκολότερα τη δουλειά μας
- χάνουμε δύναμη
- κερδίζουμε δύναμη

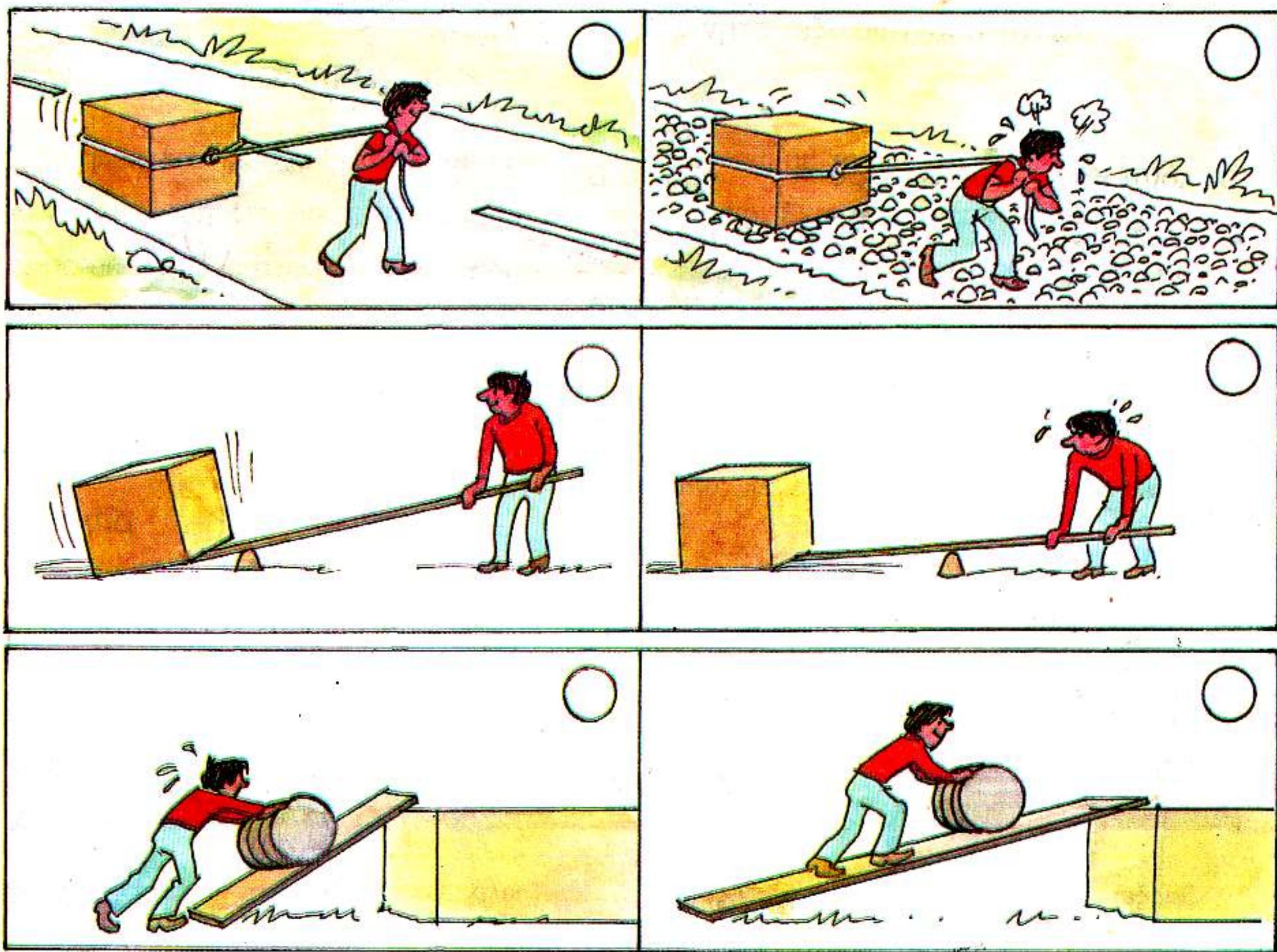
β) – Γράφω τρία εργαλεία:

- χωρίς ρόδες:
- με ρόδες:

Πώς με τις απλές μηχανές κερδίζουμε δύναμη

Εργασία 61

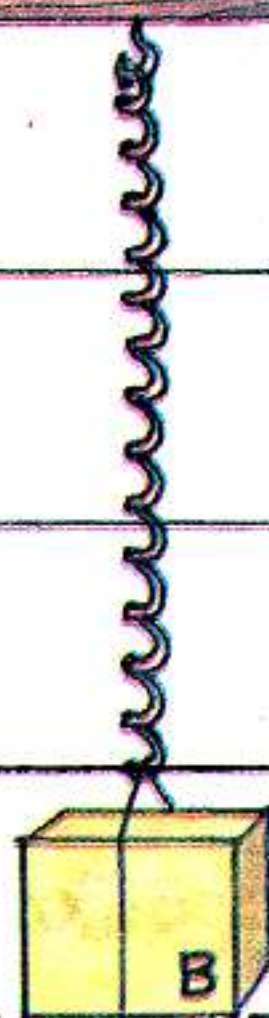
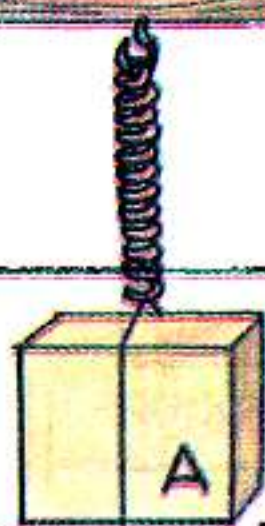
β) – Παρατηρώ τις εικόνες δύο δύο οριζόντια και βάζω σταυρό σ' εκείνη που το παιδί χρειάζεται λιγότερη δύναμη:

Όλα τα σώματα έχουν βάρος

Εργασία

62

α) Τα τρία κουτιά κρέμονται από ίδια ελατήρια που δε βρίσκονται στο ίδιο ύψος, γιατί έχουν διαφορετικό βάρος.

– Συμπληρώνω τις παρακάτω προτάσεις με τις λέξεις «ελαφρότερο, βαρύτερο», γράφοντας εκείνη που ταιριάζει στην κάθε περίπτωση:

Το Α κουτί είναι ελαφρότερο από το Β

Το Α κουτί είναι από το Γ

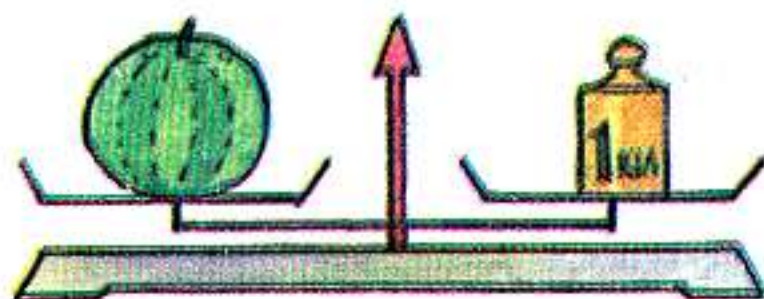
Το Β κουτί είναι από το Α

Το Β κουτί είναι από το Γ

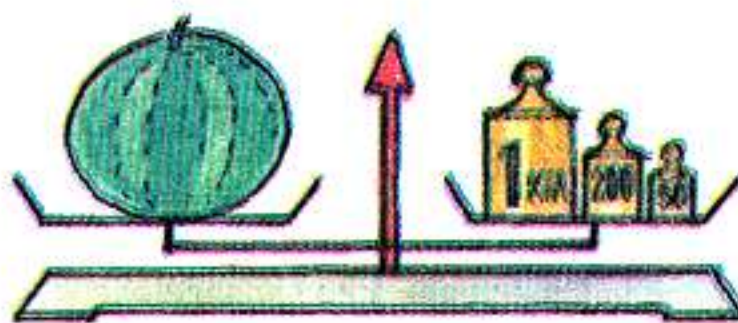
Το Γ κουτί είναι από το Α

Το Γ κουτί είναι από το Β

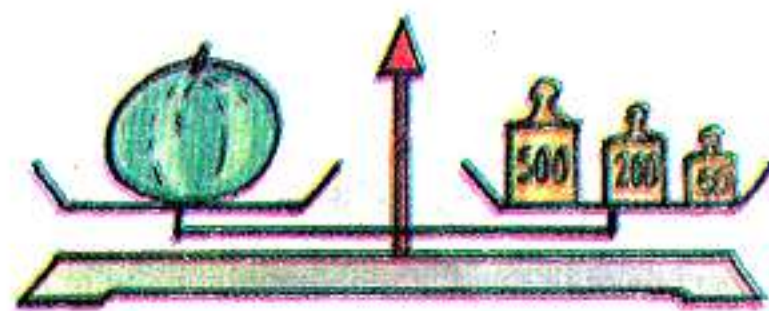
β) – Γράφω κάτω από κάθε εικόνα με λόγια το βάρος που έχει το κάθε καρπούζι

ζυγίζει κιλό
και γραμμ.

ζυγίζει κιλό
και γραμμ.

ζυγίζει κιλό
και γραμμ.

Από τις απλές μηχανές στα εργοστάσια

Εργασία 63

- Συνδέω κάθε πρόταση με τον κύκλο που πρέπει:

Παράγονται προϊόντα σε μεγάλες ποσότητες
Εκεί εργάζονται λίγοι άνθρωποι
Παράγονται προϊόντα σε μικρές ποσότητες
Εκεί εργάζονται πολλοί άνθρωποι
Κινούνται ακόμη και με τη βοήθεια του ανθρώπου
Τα προϊόντα που παράγει λέγονται και βιομηχανικά
Εκεί δουλεύουν πολλές μηχανές

Το ηλεκτρικό ρεύμα

Εργασία 64

- Συμπληρώνω τις παρακάτω προτάσεις με τις λέξεις:

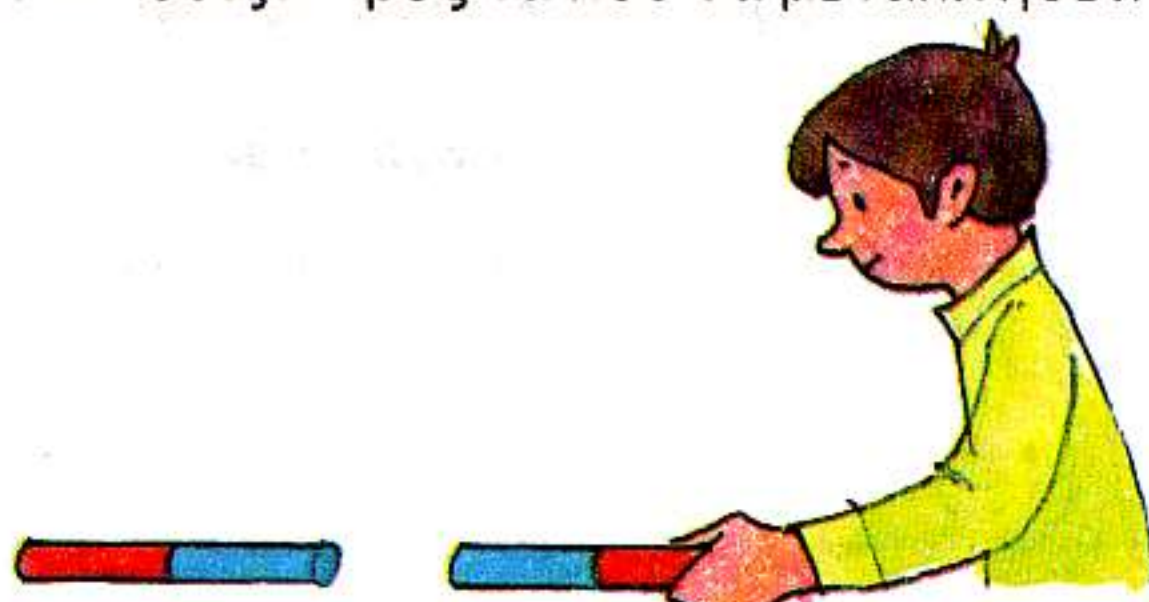
φως, πηγή, κίνηση, αγωγούς, θερμότητα

Το ηλεκτρικό ρεύμα ξεκινάει από μια και με τους μεταφέρεται για κατανάλωση στο σπίτι, στο δρόμο, στο εργοστάσιο. Εκεί μετατρέπεται στην ηλεκτρική λάμπα σε, στην ηλεκτρική σόμπα σε και στις διάφορες μηχανές σε
.....

Πειράματα με μαγνήτες

Εργασία 65

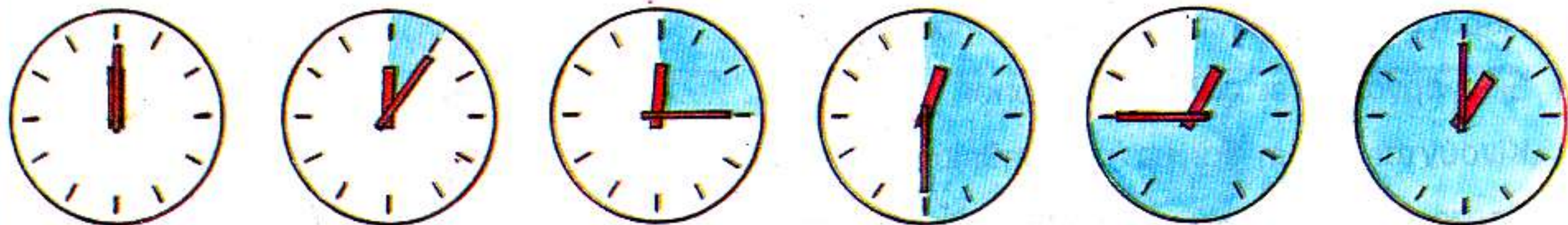
- Βάζω ένα βέλος κάτω από το μαγνήτη, ώστε να δείξω προς τα πού θα μετακινηθεί:

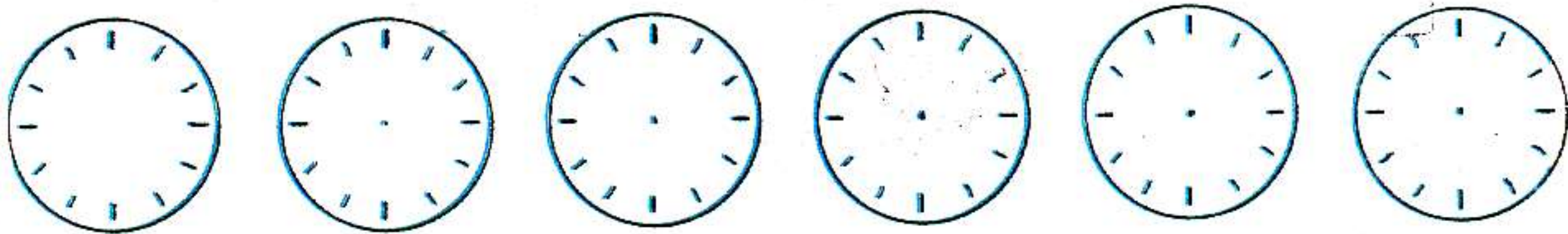
Πώς μετρούμε το χρόνο

Εργασία 66

α) – Γράφω την ώρα που δείχνει το κάθε ρολόι:

β) – Βάζω τους δείχτες να δείχνουν την ώρα που γράφει από κάτω:

οχτώ

οχτώ και
τέταρτο

οχτώ και
μισή

εννέα πάρα
τέταρτο

εννέα

εννέα και
τέταρτο

– Συμπληρώνω τις παρακάτω προτάσεις, όπως το παράδειγμα:

η ώρα 1 μ.μ. λέγεται και ώρα 13

η ώρα 3 μ.μ. λέγεται και ώρα

η ώρα 5 μ.μ. λέγεται και ώρα

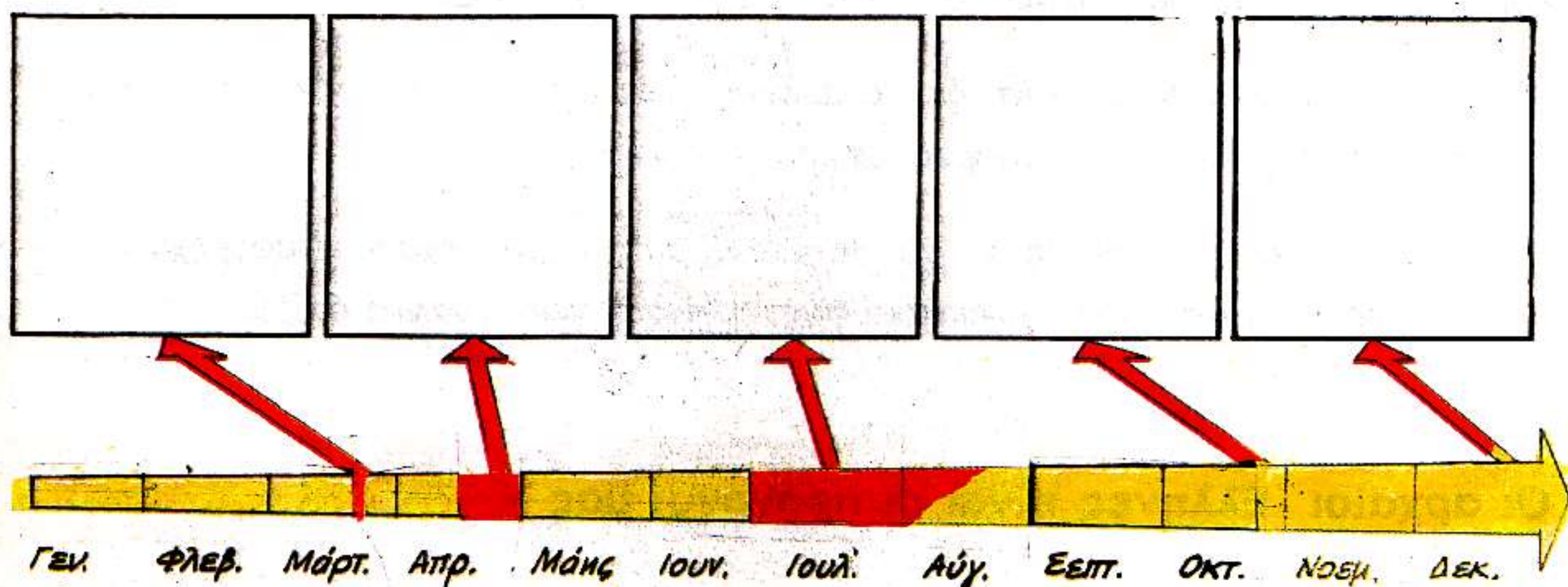
και η ώρα ... μ.μ. λέγεται και ώρα 16

η ώρα ... μ.μ. λέγεται και ώρα 18

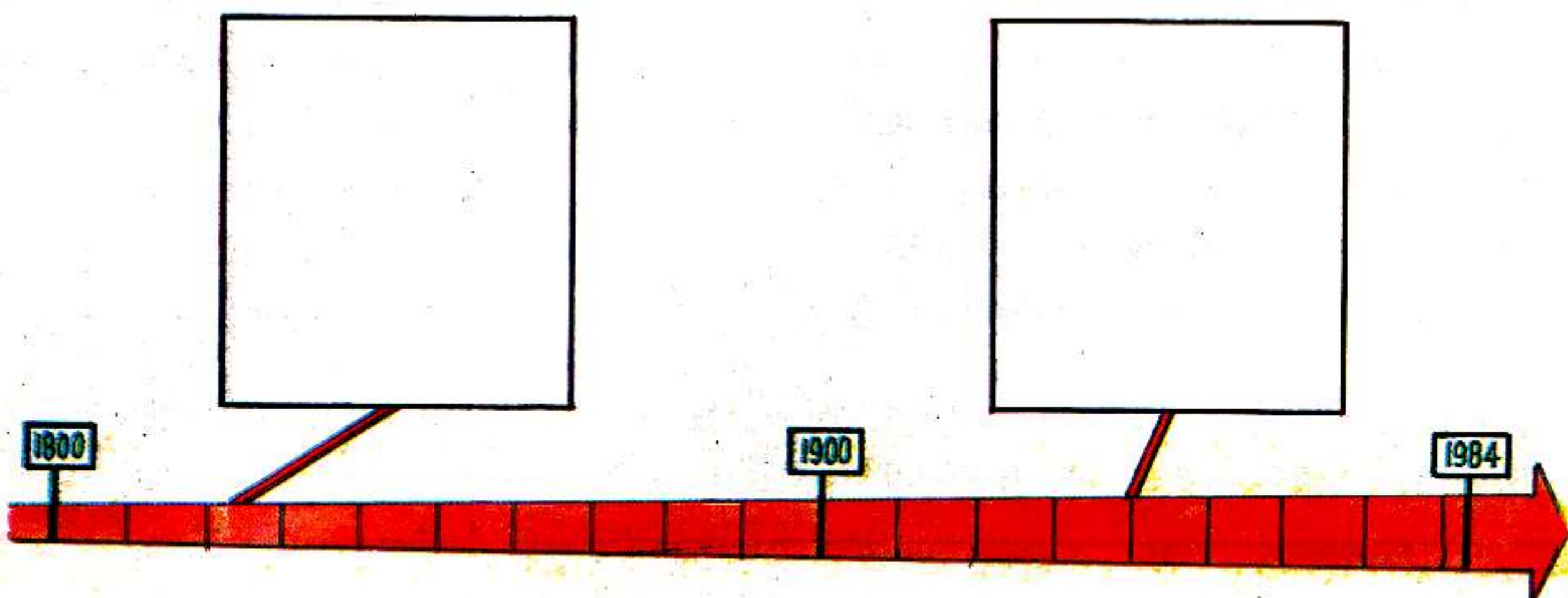
Ο χρόνος κυλάει αδιάκοπα

Εργασία 67

α) – Κόβω από τη σελίδα τις εικόνες και τις κολλώ έτσι, ώστε να φανεί η χρονική σειρά με την οποία γίνονται τα γεγονότα μέσα σε μία χρονιά:

β) – Κόβω από τη σελίδα 75 τις εικόνες και τις κολλώ έτσι, ώστε να φανεί η χρονική σειρά με την οποία έγιναν τα γεγονότα:

γ) – Συμπληρώνω τις προτάσεις και δίπλα γράφω μια από τις λέξεις που ταιριάζει: παρόν, παρελθόν, μέλλον.

- Γεννήθηκα το έτος
- Τώρα είμαι χρονών
- Έπειτα από 10 χρόνια θα είμαι χρονών

Οι πρωτόγονοι άνθρωποι

Εργασία

– Υπογραμμίζω τις λέξεις που φανερώνουν:

- α) τις δουλειές που έκαναν οι πρωτόγονοι άνθρωποι
- β) τα εργαλεία που χρησιμοποιούσαν στις δουλειές τους.

α) Δουλειές: ηλεκτρολόγος, κυνηγός, υδραυλικός, γεωργός, οδηγός αυτοκινήτου, γιατρός, δάσκαλος, ξυλοκόπος, τροχονόμος, ψαράς, μηχανικός.

β) Εργαλεία: τσεκούρι, ποδήλατο, τόξο, ντουφέκι, αυτοκίνητο, μαχαίρι, γραφομηχανή, λυχνάρι, ραπτομηχανή, δίχτυ, ηλεκτρικό φως, πύλινο δοχείο, γυάλινο δοχείο.

Οι αρχαίοι Έλληνες είναι οι πρόγονοί μας

Εργασία 69

α) – Βάζω σταυρό εκεί που πρέπει:

Είναι οι πρώτοι άνθρωποι στη γη

Γνώριζαν γράμματα και μουσική

Ζούσαν κυρίως με το κυνήγι και το ψάρεμα

Ήρθαν στην Ελλάδα από τα βόρεια μέρη

Τα ρούχα τους ήταν συνήθως από δέρματα ζώων

Πίστευαν ότι κατάγονταν από τον Έλληνα

Τα ρούχα τους ήταν και από ύφασμα

πρωτόγονοι	αρχαίοι Έλληνες

β) – Κόβω από τη σελίδα τις 4 εικόνες και τις κολλώ εδώ αρχίζοντας από τον πρωτόγονο, ώστε να φανεί η σειρά που έζησαν οι άνθρωποι:

--	--	--	--

(A)

α) - Συμπληρώνω τις παρακάτω αντιστοιχίες με τις λέξεις:

σιτάρι, ελιές, παπούτσια, βαμβάκι, χαρτί.

πρώτες ύλες	προϊόντα
ξύλο	
.....	λάδι
δέρματα ζώων	
.....	βαμβακερά υφάσματα
.....	ψωμί

β) - Αντιστοιχίζω τις παρακάτω λέξεις:

εργάτης	•	•	μισθός	εργάτης	•	•	ΟΓΑ
υπάλληλος	•	•	κέρδος	γεωργός	•	•	ΤΕΒΕ
έμπορος	•	•	μεροκάματο	έμπορος	•	•	ΙΚΑ

γ) - Γράφω στη σειρά τις λέξεις έμπορος, καταναλωτής, παραγωγός και δείχνω το δρόμο που κάνουν τα προϊόντα για να φτάσουν σε μάς:

--	--	--

δ) - Ταξινομώ τις παρακάτω λέξεις στη στήλη που πρέπει:

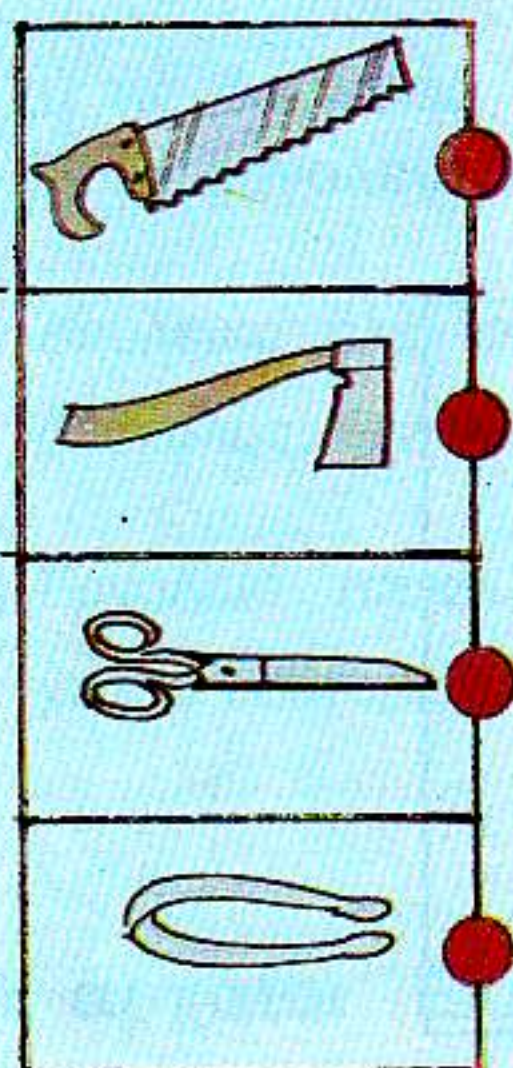
σιτάρι, ψάρια, μολύβια, γιαούρτι, πεπόνια, φράουλες, κρέας, γόμα, καλαμάρια, στραγάλια, μαλλί, μπογιές, χταπόδι, βούτυρο, παπούτσια, σουπιές, τετράδια, μύδια, βαμβάκι, τυρί.

γεωργικά
προϊόντακτηνοτροφικά
προϊόνταβιομηχανικά
προϊόντααλιευτικά
προϊόντα

.....			
.....			
.....			
.....			
.....			

Β

- Ενώνω με μια γραμμή: «ποιος χρησιμοποιεί ποιο».

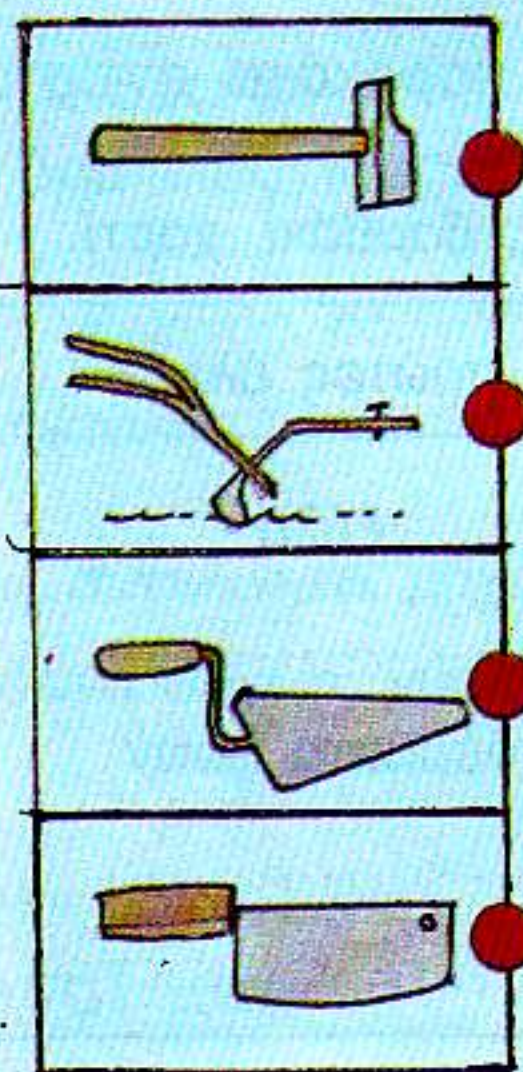

● καστανάς

● ράφτης

● ξυλουργός

● επιπλοποιός

● γεωργός

● ειδικουργός

● χαράτης

● οικοδόμος

Γ

α) - Συμπληρώνω με τον αριθμό που πρέπει τις παρακάτω προτάσεις:

η ώρα 2 μ.μ. λέγεται και ώρα

η ώρα 4 μ.μ. λέγεται και ώρα

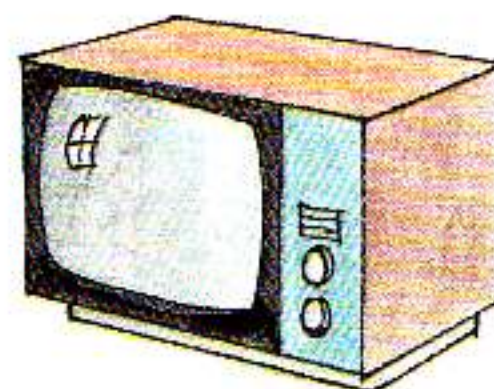
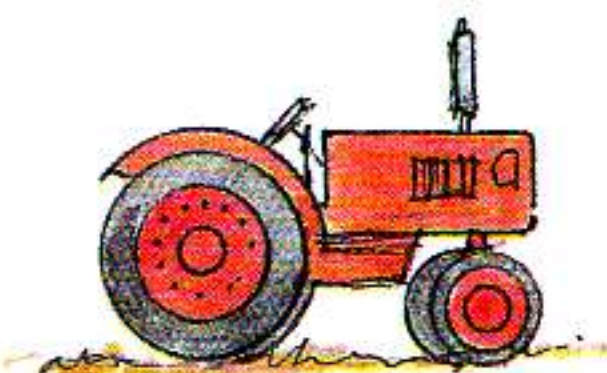
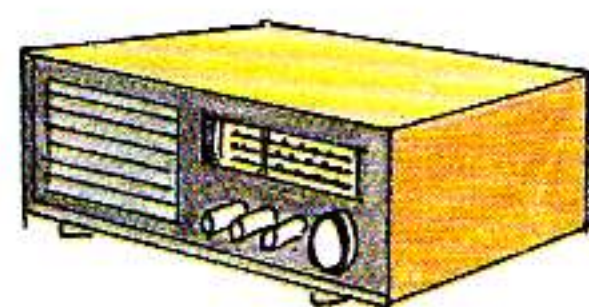
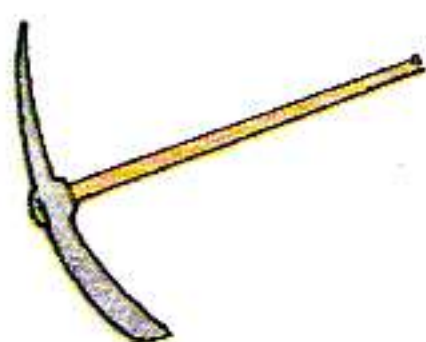
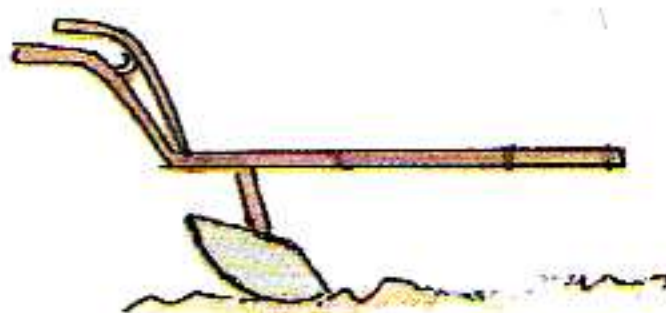
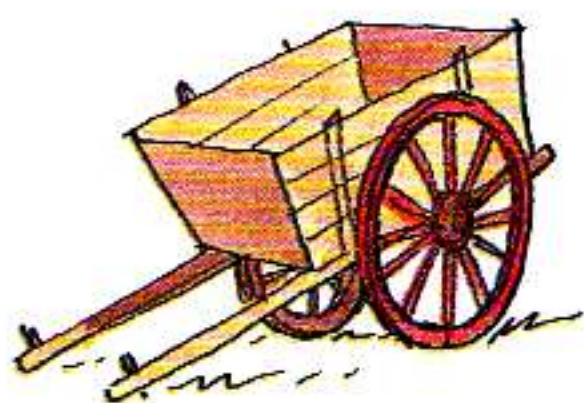
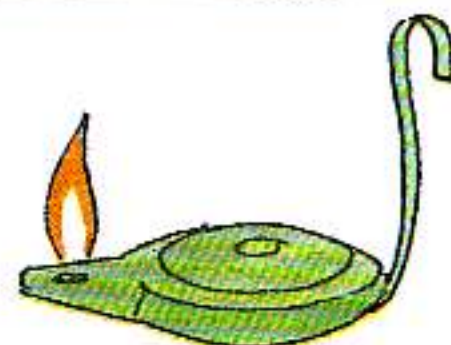
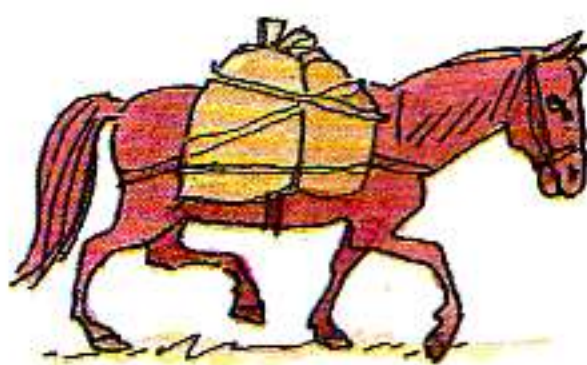
η ώρα 6 μ.μ. λέγεται και ώρα

η ώρα 10 μ.μ. λέγεται και ώρα

β) - Υπογραμμίζω τη λέξη που δείχνει το σωστό:

1. Οι πρωτόγονοι άνθρωποι ντύνονταν με
μεταξωτά, με δέρματα ζώων, με βαμπακερά υφάσματα.
2. Οι αρχαίοι Έλληνες έπαιζαν μουσική με
το ακορντεόν, το βιολί, τη λύρα, το πιάνο.
3. Οι αρχαίοι Έλληνες έγραφαν πάνω στο
ύφασμα, στο χαρτί, στον πάπυρο, στο γυαλί.
4. Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν
στο Χριστό, στο Δία.

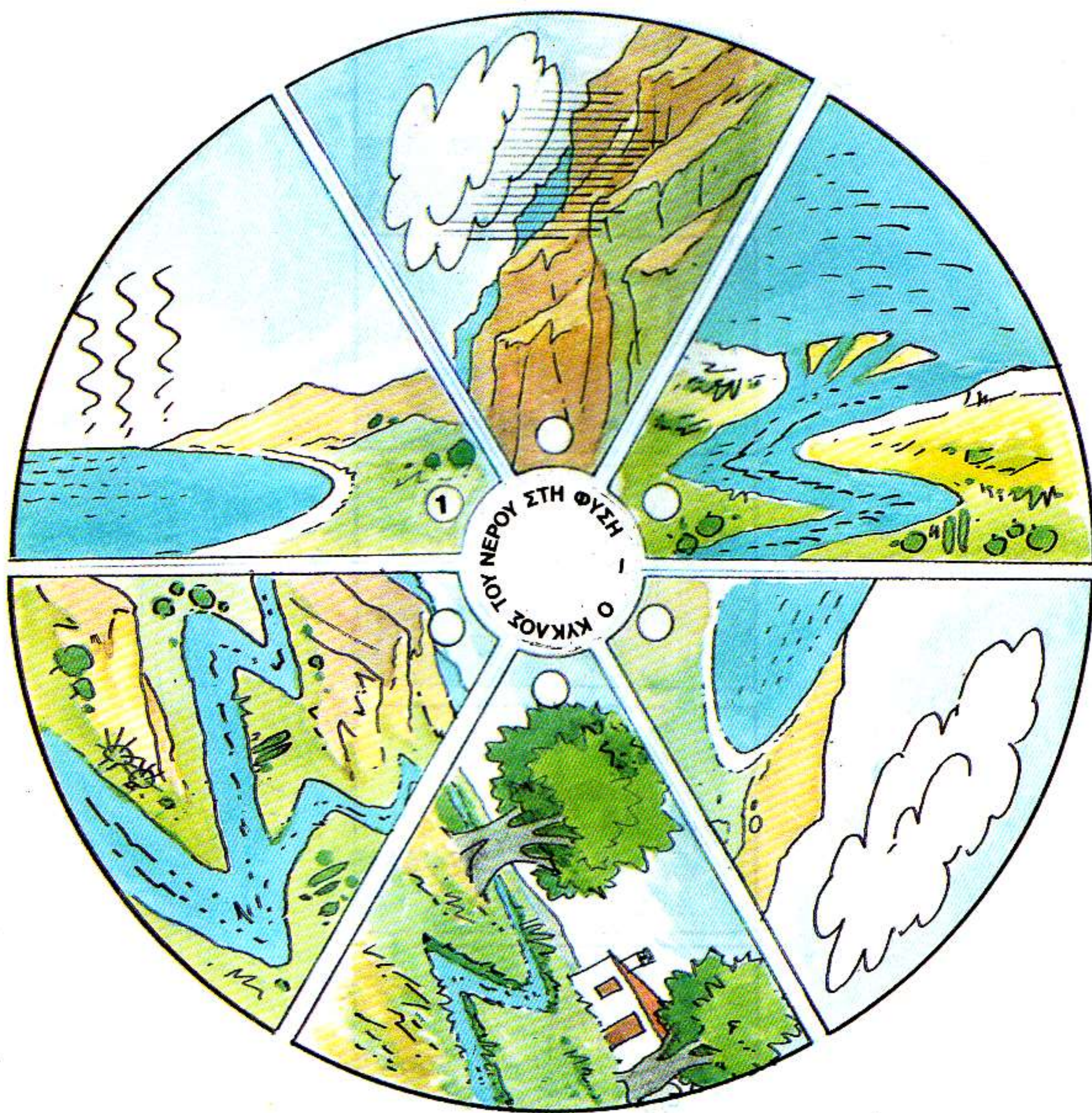
– Κόβω τις εικόνες και τις κολλώ στη σελίδα 12.

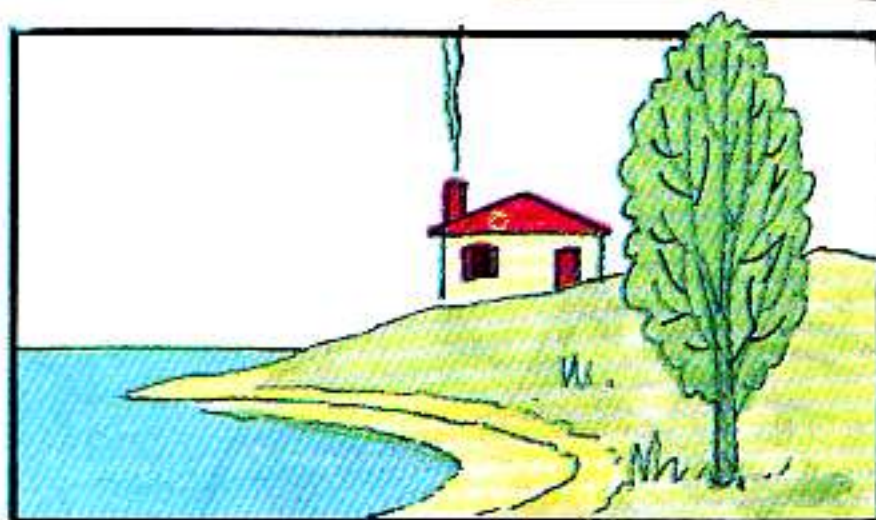
– Κόβω τις εικόνες και τις κολλώ στη σελίδα 15.

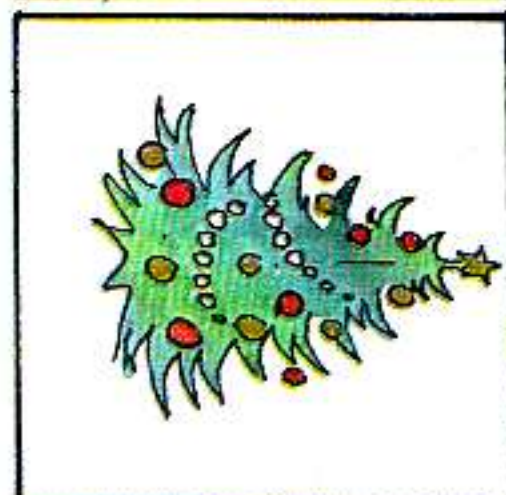
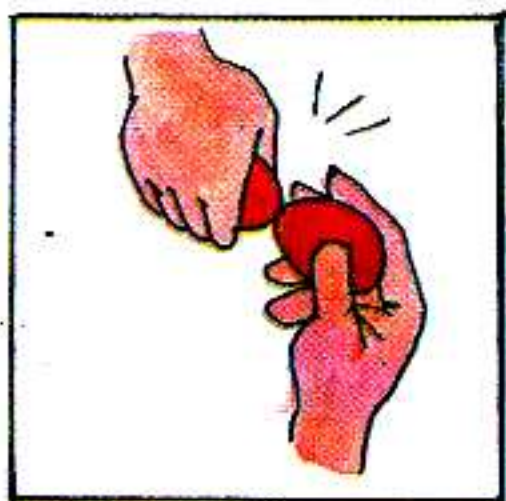
– Κόβω τις εικόνες και τις κολλώ στη σελίδα 20.

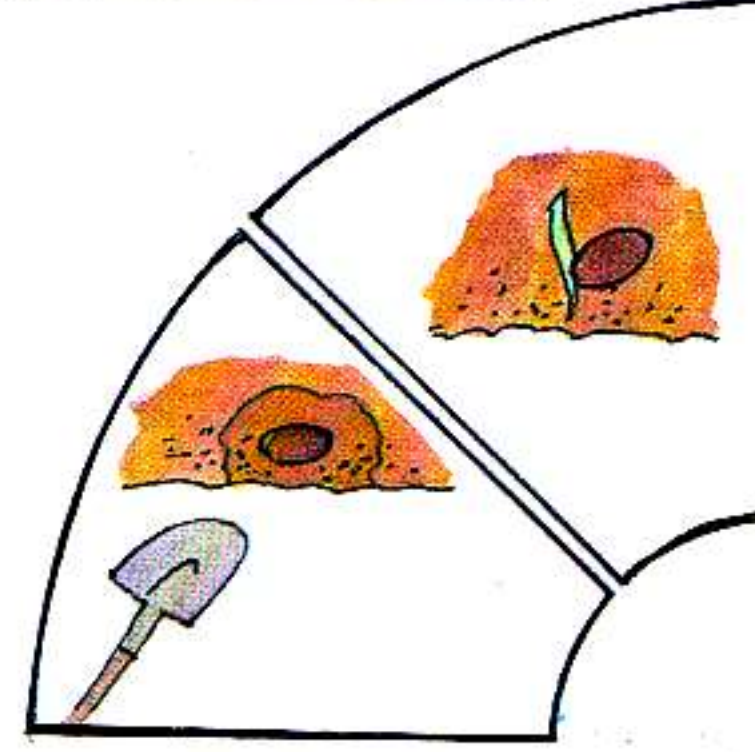
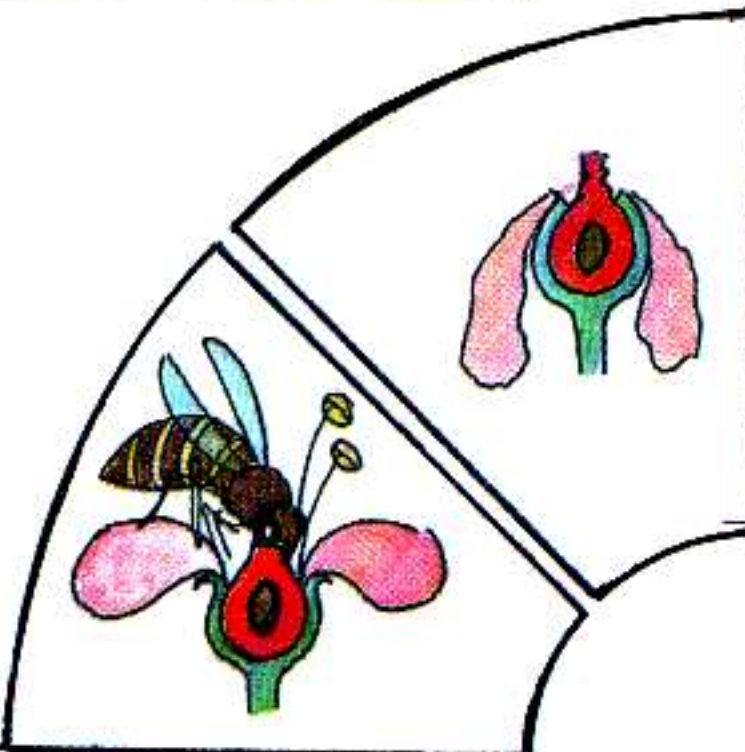
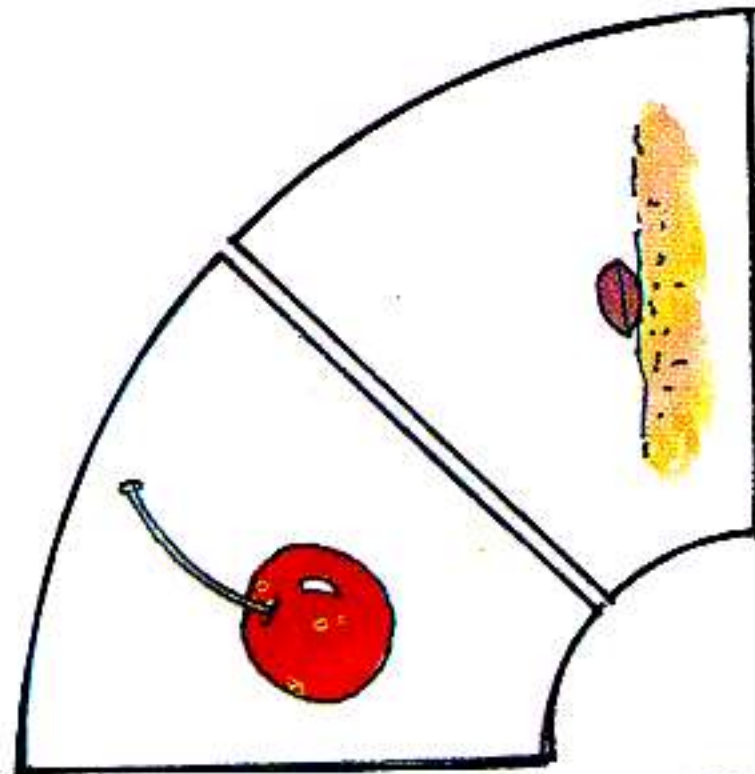
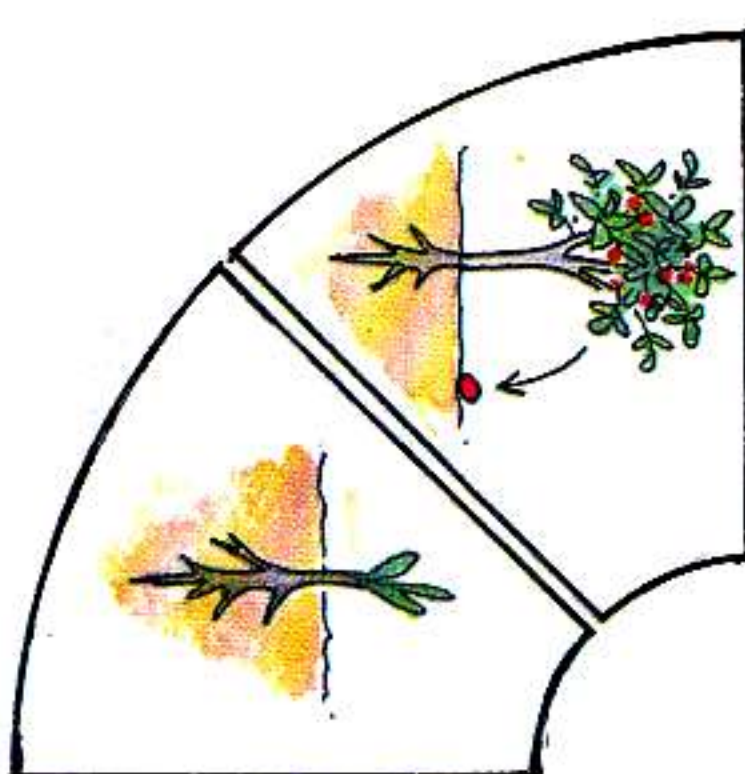
– Κόβω τις εικόνες και τις κολλώ στη σελίδα 21.

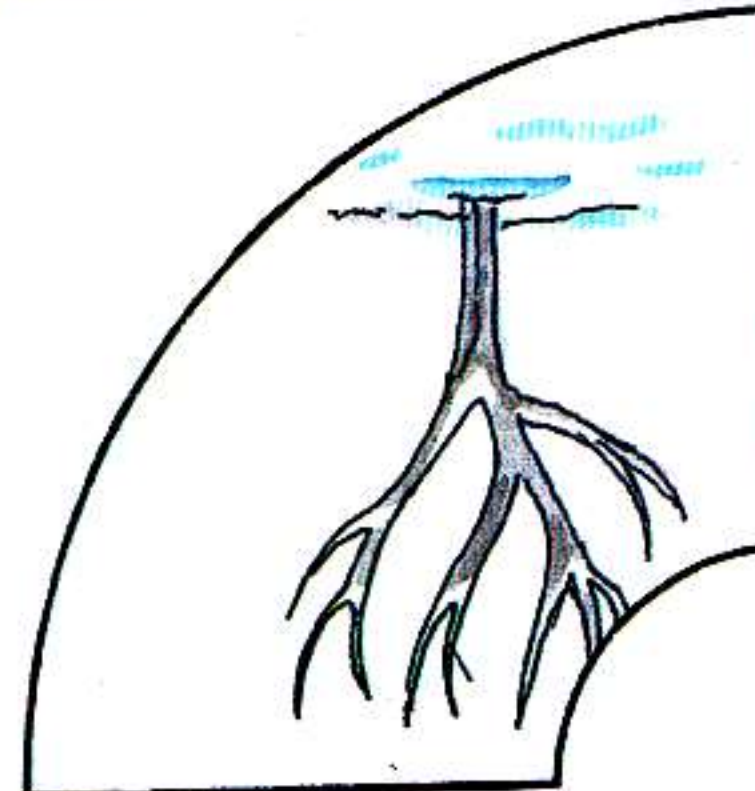
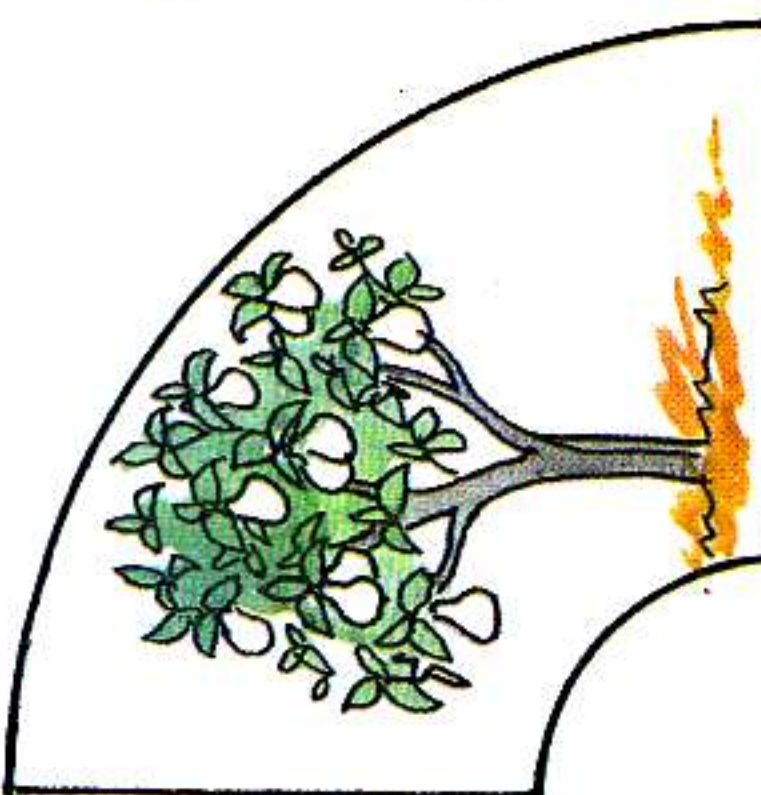
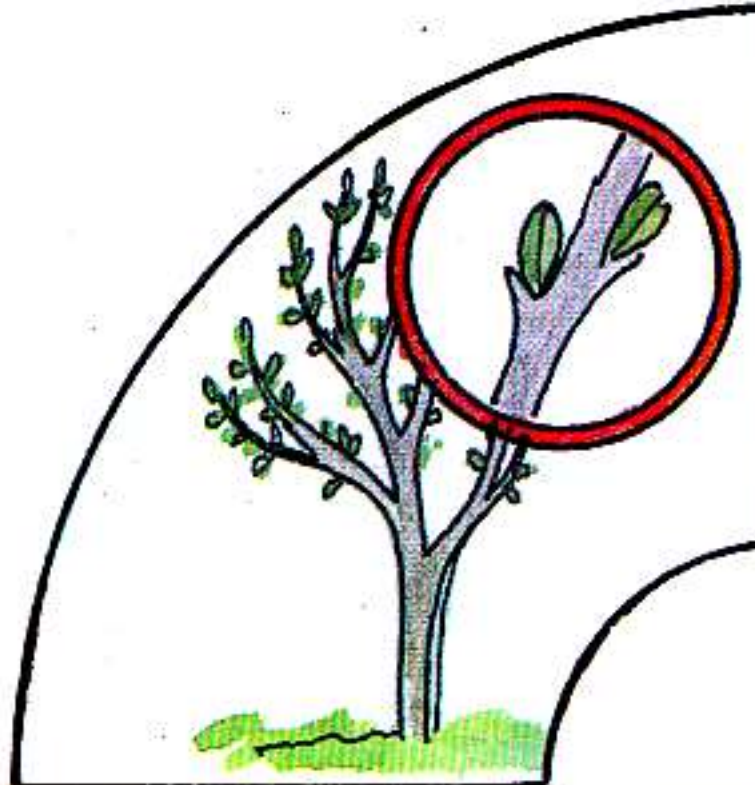
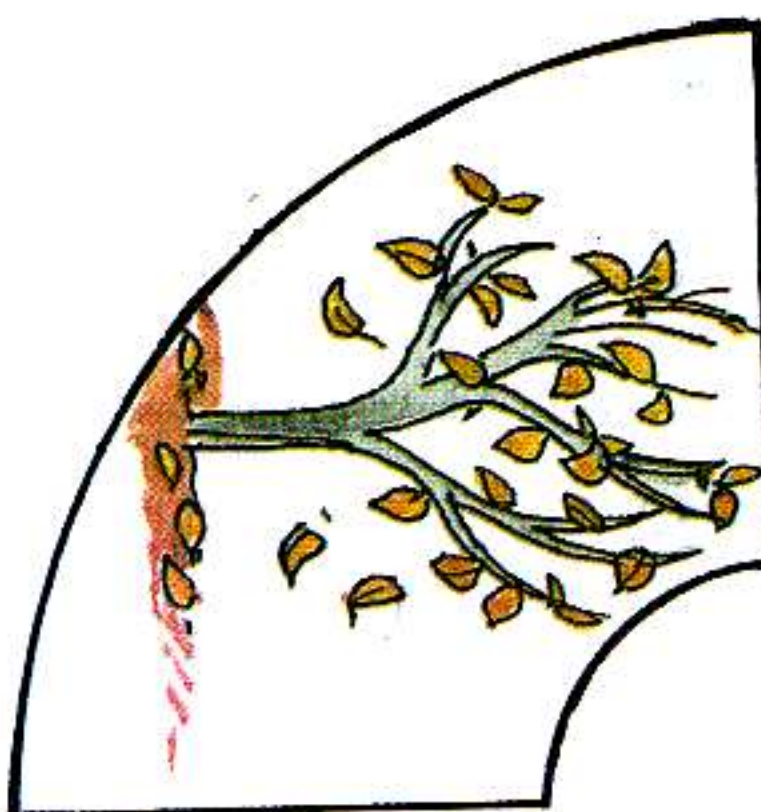
- Κόβω τις εικόνες και τις κολλώ στη σελίδα

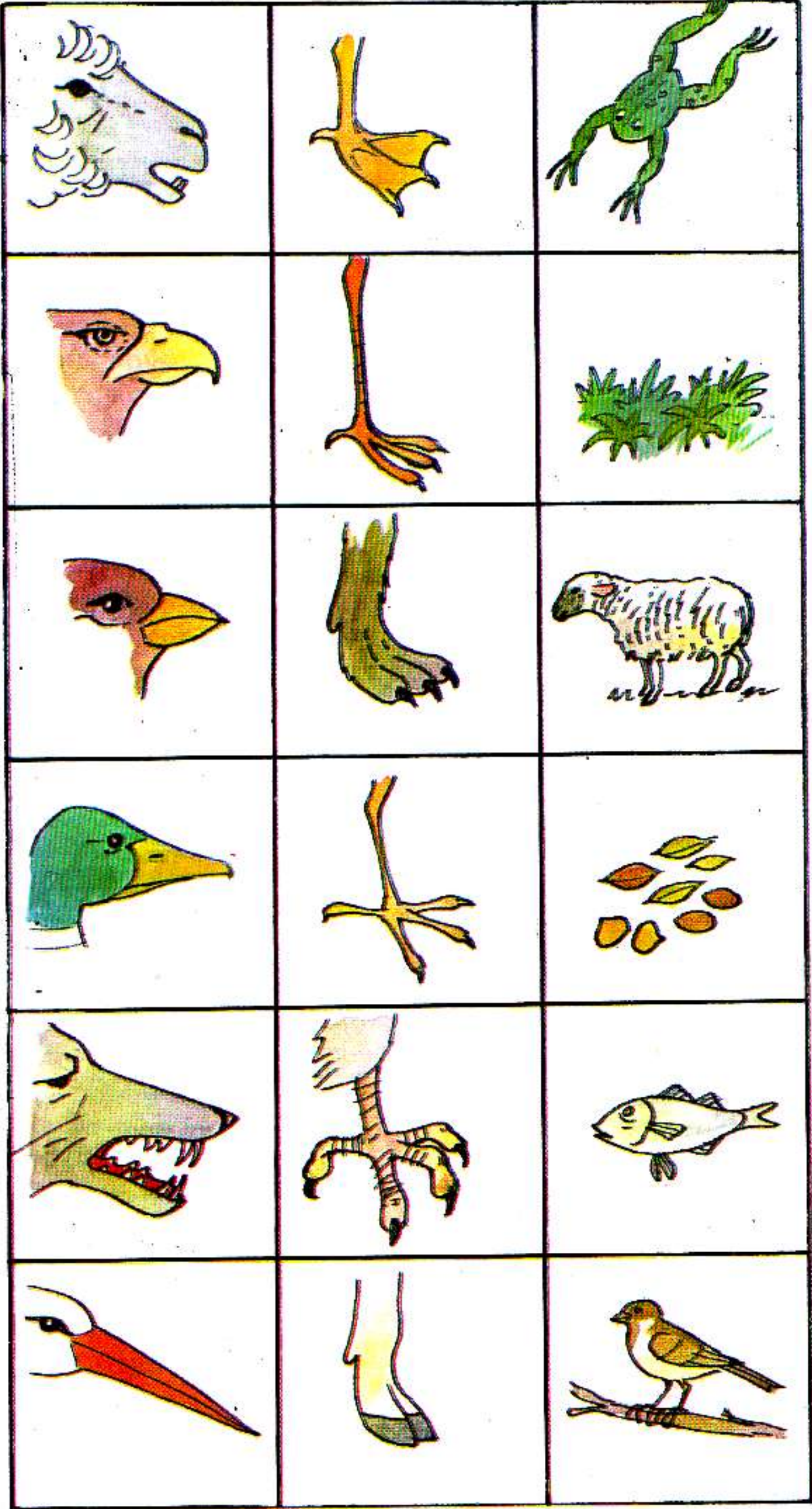
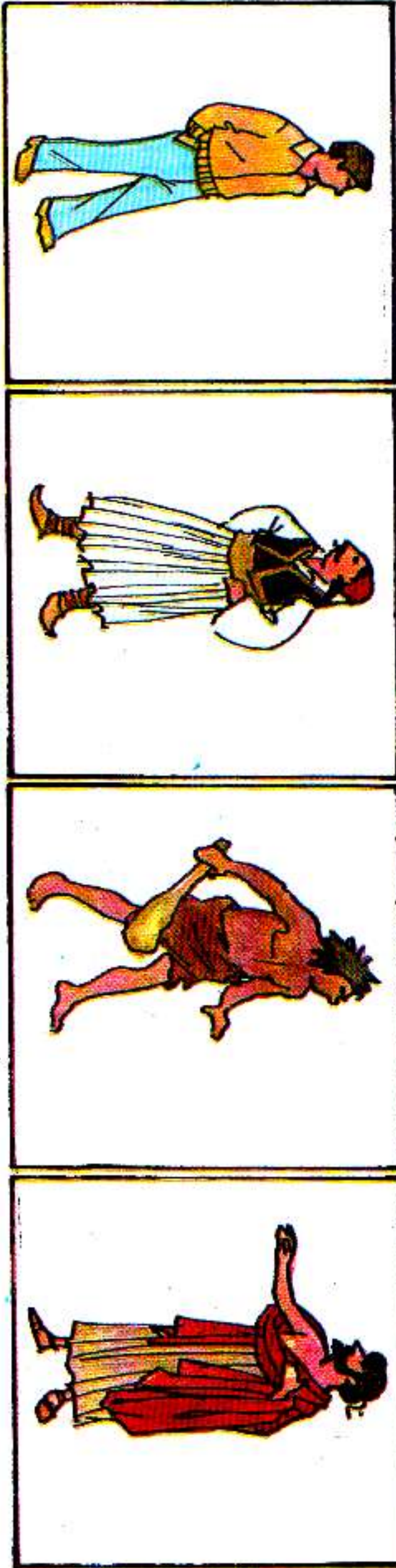
- Κόβω τις εικόνες και τις κολλώ στη σελίδα 36

- Κόβω τις εικόνες και τις κολλώ στη σελίδα 38

- Κόβω τις εικόνες και τις κολλώ στη σελίδα 62

- Κόβω τις εικόνες και τις κολλώ στη σελίδα 45.

- Κόβω τις εικόνες και τις κολλώ στη σελίδα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελίδα
Εργασία 1 Ένας ή πολλοί μαζί;	3
Εργασία 2 Ποιες ανάγκες μας ικανοποιεί η κοινότητα	4
Εργασία 3 Πώς λειτουργεί μια κοινότητα	5
Εργασία 4 Τι καθήκοντα έχει το δημοτικό συμβούλιο	7
Εργασία 5 Οι κάτοικοι φροντίζουν και μόνοι τους την κοινότητα	8
Εργασία 6 Και το κράτος βοηθάει την κοινότητα	8
Εργασία 7 Τη ζωή μας ρυθμίζουν κανόνες και νόμοι	9
Εργασία 8 Η ζωή στο χωριό ή στην πόλη μας	10
Εργασία 9 Μεγάλα προβλήματα	11
Εργασία 10 Η κοινότητά μας άλλοτε και σήμερα	12
Φύλλο Αξιολόγησης 1	13
Εργασία 11 Ο τόπος που ζούμε	15
Εργασία 12 Μικραίνουμε το περίγραμμα	15
Εργασία 13 Κάνουμε το σχέδιο της αίθουσας	16
Εργασία 14 Το σχεδιάγραμμα του χωριού ή της πόλης	16
Εργασία 15 Πώς παριστάνουμε μια περιοχή'	17
Εργασία 16 Ο ήλιος και το φως	18
Εργασία 17 Ο ήλιος και η θερμότητα	19
Εργασία 18 Ο κύκλος του νερού στη φύση	20
Εργασία 19 Μελετούμε καλύτερα τον καιρό	20
Εργασία 20 Ο καιρός από τόπο σε τόπο	22
Εργασία 21 Πώς το φυσικό περιβάλλον επηρεάζει τη ζωή μας	23
Εργασία 22 Ο άνθρωπος αλλάζει τη φύση	24
Φύλλο Αξιολόγησης 2	25
Εργασία 23 Συγκοινωνίες και μεταφορές	27
Εργασία 24 Πώς θα κυκλοφορούμε ακίνδυνα	28
Εργασία 25 Επικοινωνίες	29
Εργασία 26 Επικοινωνία	30
Φύλλο Αξιολόγησης 3	31
Εργασία 27 Τα φυτά του τόπου μας	33
Εργασία 28 Δέντρα, θάμνοι, πόες	33
Εργασία 29 Ρίζες και βλαστοί	34
Εργασία 30 Μπουμπούκια, άνθη, φύλλα, καρποί	35
Εργασία 31 Από σπόρο... σε σπόρο	36
Εργασία 32 Οι σπόροι ταξιδεύουν	36
Εργασία 33 Τι χρειάζεται για να φυτρώσει ο σπόρος και να ζήσει το φυτό	37
Εργασία 34 Πώς τρέφεται ένα φυτό	37
Εργασία 35 Τα φυτά από εποχή σε εποχή	38
Εργασία 36 Ζουν όλα τα φυτά σε όλους τους τόπους;	38
Εργασία 37 Φυτά σε ξένους τόπους	38
Φύλλο Αξιολόγησης 4	39
Εργασία 38 Τα ζώα του τόπου μας	41
Εργασία 39 Τα θηλαστικά	42
Εργασία 40 Τα πτηνά	42
Εργασία 41 Μαθαίνουμε για τα ζώα	43
Εργασία 42 Πώς γεννιούνται και πώς πολλαπλασιάζονται τα ζώα	44
Εργασία 43 Τι τρώνε τα ζώα	44
Εργασία 44 Πώς αποκτούν τα ζώα την τροφή τους	45
Εργασία 45 Πώς αποφεύγουν τα ζώα τους εχθρούς τους	46
Εργασία 46 Τα ζώα από εποχή σε εποχή	47
Εργασία 47 Ζώα που ζουν σε ξένους τόπους	47

	σελίδα
Εργασία 48 Γνωρίζουμε το σώμα μας	48
Εργασία 49 Ο κύκλος της ζωής του ανθρώπου	48
Εργασία 50 Πώς τρέφεται ο άνθρωπος	49
Εργασία 51 Φροντίζουμε την υγεία μας	49
Εργασία 52 Είμαστε όλοι μια αλυσίδα	50
Εργασία 53 Πώς ο άνθρωπος καταστρέφει το περιβάλλον	50
Φύλλο Αξιολόγησης 5	51
Εργασία 54 Τι ανάγκες έχουμε και πώς τις ικανοποιούμε	53
Εργασία 55 Πώς αποκτούμε αυτά που χρειαζόμαστε	53
Εργασία 56 Γιατί έχουμε πολλά επαγγέλματα	54
Εργασία 57 Τι δικαιώματα έχουν οι εργαζόμενοι	54
Εργασία 58 Από πού παίρνουμε αυτά που χρειαζόμαστε	55
Εργασία 59 Πώς φτάνουν τα προϊόντα σε μας	56
Εργασία 60 Τι κάνουμε με τις απλές μηχανές	57
Εργασία 61 Πώς με τις απλές μηχανές κερδίζουμε δύναμη	57
Εργασία 62 Όλα τα σώματα έχουν βάρος	58
Εργασία 63 Από τις απλές μηχανές στα εργοστάσια	59
Εργασία 64 Το ηλεκτρικό ρεύμα	59
Εργασία 65 Πειράματα με μαγνήτες	59
Εργασία 66 Πώς μετρούμε το χρόνο	60
Εργασία 67 Ο χρόνος κυλάει αδιάκοπα	61
Εργασία 68 Οι πρωτόγονοι άνθρωποι	62
Εργασία 69 Οι αρχαίοι Έλληνες είναι οι πρόγονοί μας	62
Φύλλο Αξιολόγησης 6	63
Φύλλα για κόψιμο	65-75
Περιεχόμενα	77-78

ISBN 960-06-0150-X